



Archeologische prospectie met ingreep in
de bodem

Aarsele Dorp

Titel

Archeologisch prospectie met ingreep in de bodem, Aarsele Dorp

Auteur

Margot Vander Cruysen, Robrecht Vanoverbeke en Birgit Berk

Opdrachtgever

Aquafin NV en Stadsbestuur Tielt

Projectnummer

2015-138

Plaats en datum

Gent, november 2015

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 150

ISSN 2033-6898

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Bureauonderzoek.....	3
2.1	Landschappelijke en bodemkundige situering	3
2.1.1	<i>Landschappelijke situering</i>	<i>3</i>
2.1.2	<i>Geologische situering</i>	<i>5</i>
2.1.3	<i>Bodemkundige situering</i>	<i>7</i>
2.2	Historiek en cartografische bronnen.....	9
2.2.1	<i>Historiek.....</i>	<i>9</i>
2.2.2	<i>Cartografische bronnen</i>	<i>12</i>
2.3	Archeologische data	14
2.3.1	<i>Centrale Archeologische Inventaris.....</i>	<i>14</i>
2.4	Archeologische verwachting.....	15
3	Methode	16
3.1	Veldwerk	16
4	Resultaten.....	19
4.1	Werkput 1	19
4.1.1	<i>Stratigrafie</i>	<i>19</i>
4.1.2	<i>Inhumaties</i>	<i>21</i>
4.2	Werkput 2	27
4.3	Werkput 3	30
4.4	Werkput 4	33
4.4.1	<i>Stratigrafie</i>	<i>33</i>
4.4.2	<i>Inhumaties</i>	<i>37</i>
4.5	Werkput 5	40
5	Vondstmateriaal	42
6	Fysisch Antropologisch onderzoek (Drs. Birgit Berk).....	45
6.1	Methoden en technieken	45
6.2	Resultaten.....	45
6.2.1	<i>Algemeen.....</i>	<i>45</i>
6.2.2	<i>Leeftijd, geslacht en lengte.....</i>	<i>46</i>
6.2.3	<i>Pathologie.....</i>	<i>46</i>
6.2.4	<i>Houding, oriëntatie en conservering.....</i>	<i>48</i>
6.3	Conclusie	49
6.4	Discussie en aanbevelingen.....	49
6.5	Verantwoording	50
7	Besluit	51
7.1	Algemeen.....	51
7.2	Beantwoording onderzoeksvragen.....	51
7.3	Advies	56

8	Bibliografie	58
9	Lijst met figuren	60
10	Bijlagen	62
10.1	Lijsten administratie	62
10.1.1	<i>Sporenlijst</i>	62
10.1.2	<i>Fotolijst</i>	62
10.1.3	<i>Vondstenlijst</i>	62
10.1.4	<i>Profielen</i>	62
10.1.5	<i>Lijst monsters</i>	62
10.1.6	<i>Lijst individuen</i>	62
10.1.7	<i>Tekenvellen</i>	62
10.2	Skeletformulieren BAAC	62
10.3	Waardering inhumaties Birgit Berk	62
10.4	Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal	62

Technische fiche

Naam site:	Aarsele Dorp
Onderzoek:	Archeologische prospectie
Ligging:	Aarsele Dorp – Vinktstraat – Jules van Oostrstraat Aarsele (Tielt) West-Vlaanderen
Kadaster:	Afdeling 6 - Sectie C - Openbare weg (geen perceelnummers)
Coördinaten:	X: 83578,476 Y: 187898,182 (noorden van het terrein) X: 83612,052 Y: 187898,519 (oosten van het terrein) X: 83549,869 Y: 187876,691 (westen van het terrein) X: 83608,263 Y: 187841,249 (zuiden van het terrein)
Opdrachtgever:	Aquafin NV en Stad Tielt
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Projectcode BAAC:	2015-138
Projectleiding:	Robrecht Vanoverbeke
Vergunningsnummer:	2015/303
Naam aanvrager:	Robrecht Vanoverbeke
Terreinwerk:	Robrecht Vanoverbeke, Margot Vander Cruyssen, Erik Verbeke, Sander de Ketelaere, Lien Van der Dooren, Carola Stern en Niels Wilberts
Verwerking:	Robrecht Vanoverbeke, Margot Vander Cruyssen met bijdrages van Birgit Berk en Olivier Van Remoorter
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Trajectbegeleiding:	Jessica Vandevelde (Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba (tijdelijk)
Grootte onderzochte oppervlakte:	65 m ² in 5 proefputten
Termijn:	Veldwerk: 5 dagen Uitwerking: 5 dagen
Reden van de ingreep:	Aanleg gescheiden rioleringsstelsel en herinrichting wegenis
Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	Restanten van het voormalige kerkhof rond de Sint-Martinuskerk
Wetenschappelijke vraagstelling:	De vraagstelling van het onderzoek, geformuleerd in de bijzondere voorwaarden, is gericht op de registratie van de nederzettingssite. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?
- Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?
- Bevatten deze lagen archeologische vondsten en uit welke periode dateren deze vondsten?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Komen er oversnijdingen voor?
 - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Zijn er aanwijzingen voor een afbakening van het kerkhof? Zo ja, welke vorm neemt deze aan?
- Kunnen er afbakeningen gemaakt worden naar chronologie, ruimte (omvang, verspreiding, indeling site, ruimtelijke relaties) en functie (incl. de argumentatie)?
- Wat is de verwachte en vastgestelde bewaringstoestand van de sporen/ van de verschillende afbakeningen / van de vindplaats in zijn geheel?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologisch erfgoed?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Resultaten:

In twee proefputten werden sporen gevonden van menselijke begravingen, die ruwweg gedateerd kunnen worden tussen de 17^{de} en het einde van de 19de eeuw. Deze inhumaties bevonden zich binnen het oude kerkhofdomein van de Sint-Martinuskerk van Aarsele. In twee proefputten werd een gracht aangesneden die mogelijk de begrenzing van het kerkhofdomein vormde.

1 Inleiding

Aquafin NV en het stadsbestuur van Tielt plannen een aanleg van een gescheiden rioleringsysteem en een herinrichting van de wegenis in het dorpscentrum van Aarsele. Een deel van deze werken vinden plaats ter hoogte van het voormalige kerkhof rond de Sint-Martinuskerk. Een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefputten was noodzakelijk om de impact van de werken op het archeologisch bestand na te gaan.



Figuur 1: Situering proefputten (rood) op orthofoto¹

In het kader van het ‘archeologiedecreet’ (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de verkaveling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de prospectie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

¹ Geopunt.be, 2015a.

Het onderzoek werd uitgevoerd van 11 tem 18 augustus 2015. Robrecht Vanoverbeke was projectverantwoordelijke. Margot Vander Cruyssen, Erik Verbeke, Sander de Ketelaere, Lien Van der Dooren, Carola Stern en Niels Wilberts (student) werkten mee aan het onderzoek. Contactpersoon bij de bevoegde overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, was Jessica Vandevelde.

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopt bureauonderzoek, met de gekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving, aangevuld met een samenvatting van het vooronderzoek. Vervolgens wordt de toegepaste methode toegelicht. Daarna worden de resultaten van de archeologische opgraving gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en interpretatie van de occupatiegeschiedenis van het onderzoeksterrein.

2 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Landschappelijke en bodemkundige situering

2.1.1 Landschappelijke situering

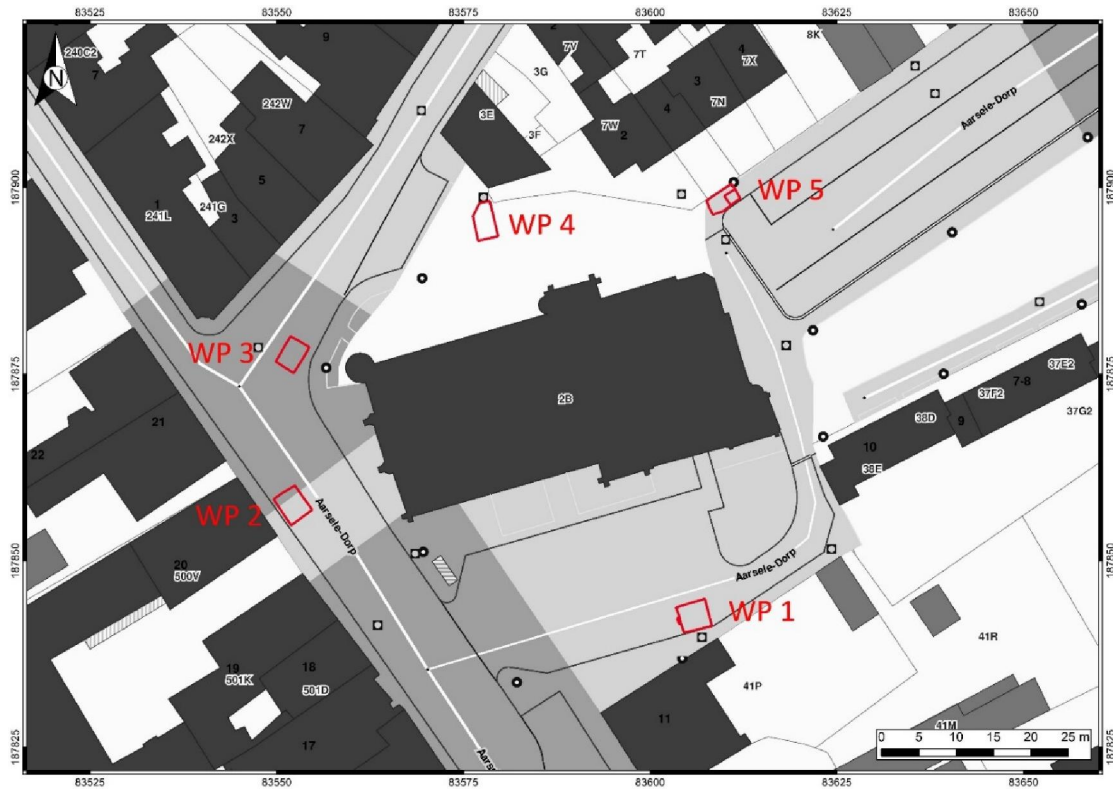
Het onderzoeksgebied is gelegen rond de Sint-Martinuskerk van de gemeente Aarsele, deelgemeente van de stad Tielt. Op het tracé van de nieuw aan te leggen riolering werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in de vorm van vijf proefputten (Figuur 2 en Figuur 3).

Het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 35 en 36 m TAW. Op de DHM is duidelijk te zien dat de gemeente Aarsele zich op een getuigeheuveld bevindt, op het zandlemig Plateau van Tielt (zie 2.1.2 Geologische situering). De depressie rondom de gemeente bevindt zich ca. 15 m lager.

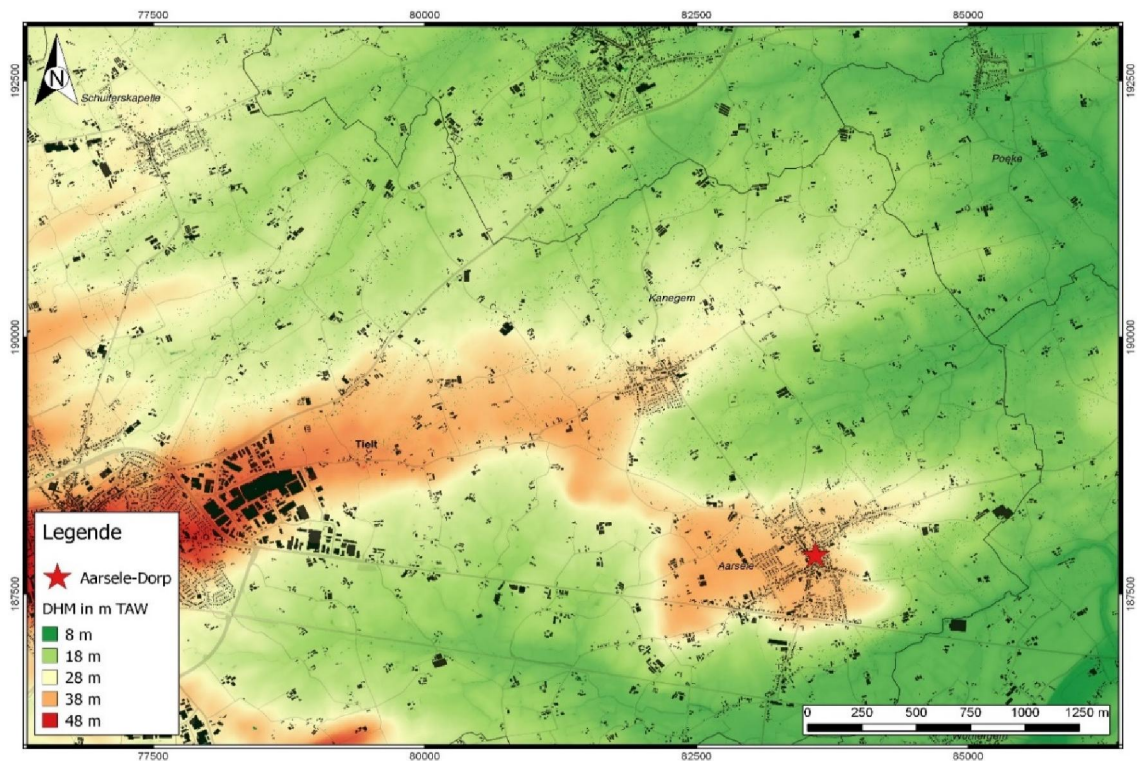


Figuur 2: Situering proefputten (rood) op de topografische kaart²

² Geopunt.be, 2015b.



Figuur 3: Situering proefputten (rood) op de GRB-kadasterkaart³



Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁴

³ Geopunt.be, 2015c.

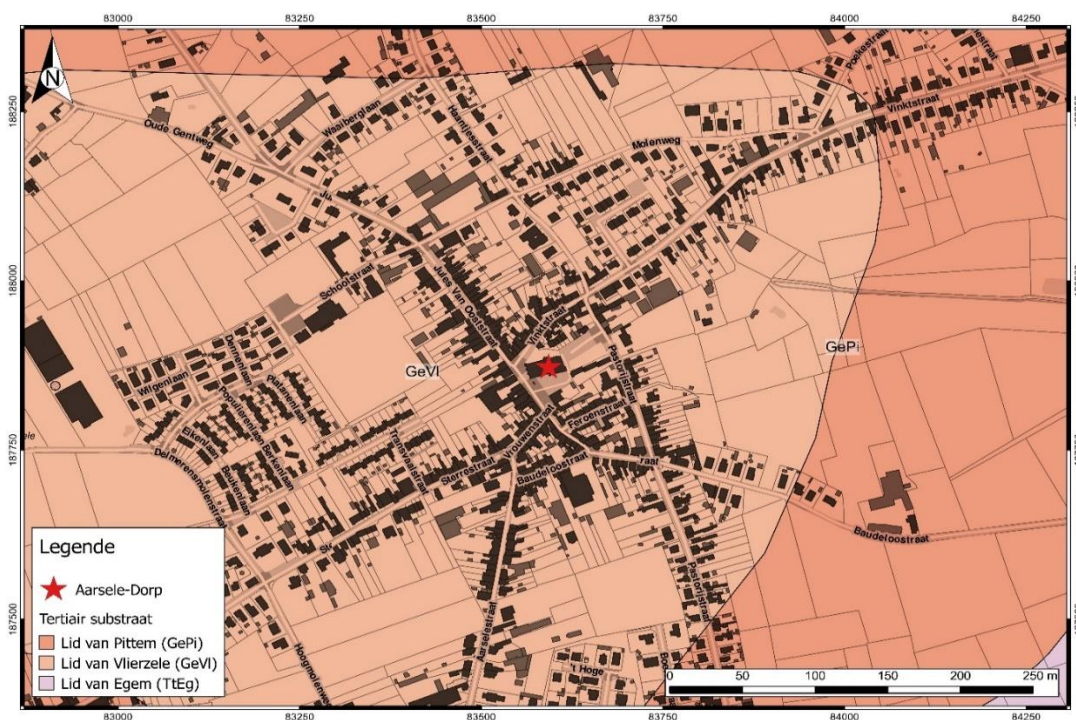
⁴ Geopunt.be, 2015d.

2.1.2 Geologische situering

Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen*⁵ wordt binnen het plangebied het tertiair substraat gevormd door het Lid van Vlierzele (GeVI) (Figuur 5), dat bestaat uit een groen tot grijsgroen fijn zand met een duidelijk horizontale of kruisgewijze gelaagdheid.⁶ Het substraat is soms kleihoudend, is glauconiet- en glimmerhoudend en bevat plaatselijk dunne zandsteenbankjes en kleilenzen met bovenaan humeuze tussenlagen. Naar onder toe gaat het over in homogeen kleiig zeer fijn zand. In het midden en noorden van Oost- en West-Vlaanderen en in het noordwesten van Brabant dagzoomt het Lid van Vlierzele. Het komt tevens voor op enkele toppen van de Zuid-Vlaamse heuvels. Op de heuveltoppen van Aarsele wordt het onmiddellijk onder de quartaire bedekking aangetroffen.⁷

Onder het Lid van Vlierzele wordt het Lid van Pittem (GePi) aangetroffen. Het is een kleihoudend zand tot zandhoudende klei met plaatselijke zandsteenbanken, die soms zeer veel fossielafdrucken bevatten.⁸

De Leden van Vlierzele en Pittem behoren tot de Formatie van Gent. De Formatie van Gent, of 'Onder-Paniseliaan' en Formatie van Mont-Panisel, is een onder-eocene, essentieel mariene eenheid. Het bestaat uit zandig-kleiige sedimenten met aanwezigheid van macrofossielen, die in het noorden van het land op siltige kleien rusten en naar boven toe overgaan in fijne zanden. In het centrum van Oost- en West-Vlaanderen, in West-Brabant en op enkele heuvels in het zuiden van Oost- en West-Vlaanderen dagzoomt de formatie. In de ondergrond komt de formatie voor in Antwerpen en Noordwest-België. In Noord-Henegouwen en ten oosten van de Zenne komen enkele resten als getuigeheuvels voor.⁹



Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart¹⁰

⁵ DOV Vlaanderen, 2015a.

⁶ DOV Vlaanderen, 2015a.

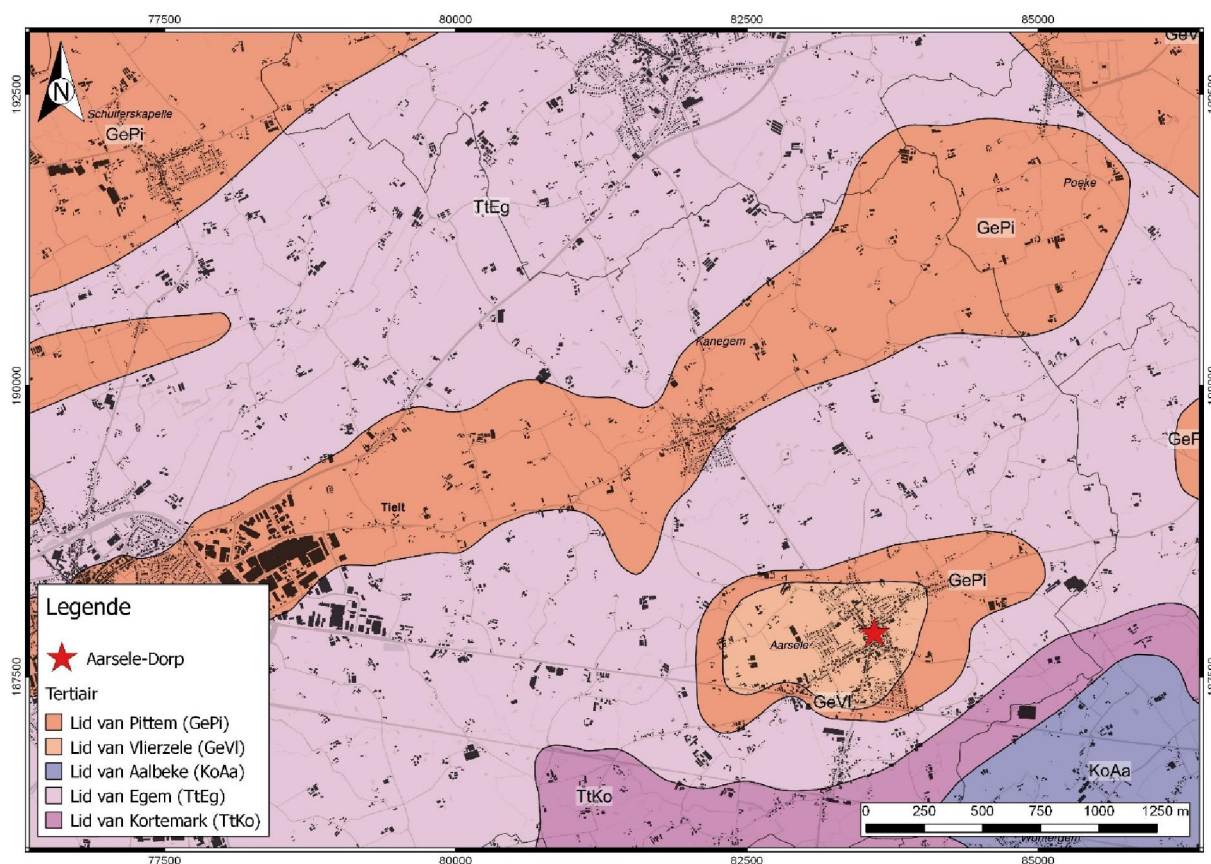
⁷ De Geyter et.al., 1999, 23.

⁸ De Geyter et.al., 1999, 23.

⁹ De Geyter et.al., 1999, 23.

¹⁰ DOV Vlaanderen, 2015a.

De gemeente Kanegem, net ten noorden van Aarsele, bevindt zich op een langgerekte, WZW-ONO gerichte, licht verheven getuigeheuvel (Figuur 6). Deze heuvel vertrekt vanuit Tielt naar Koolskamp en is opgebouwd uit sedimenten van het Lid van Pittem. Het Plateau kenmerkt een vrij sterk golvend reliëf; van ca. 12 tot 39 m TAW. Tussen Kanegem en Aarsele strekt zich een kleine depressie uit die in de zanden van het Lid van Egem is uitgeschuurd. De noordrand van het Plateau van Tielt wordt in Aarsele sterk in reliëf gezet door een hoogteverschil van meer dan 15 m. Het is een gevolg van het voorkomen van het meer weerstandbiedende, kleiige Lid van Pittem (met een restant van het Lid van Vlierzele bovenop), onder een dun quartair dek.¹¹ Ten zuiden en zuidoosten van Aarsele neemt het reliëf af, naar de valleien van Speibeek en Maanbeek toe.¹²



Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart op schaal 1/35000¹³

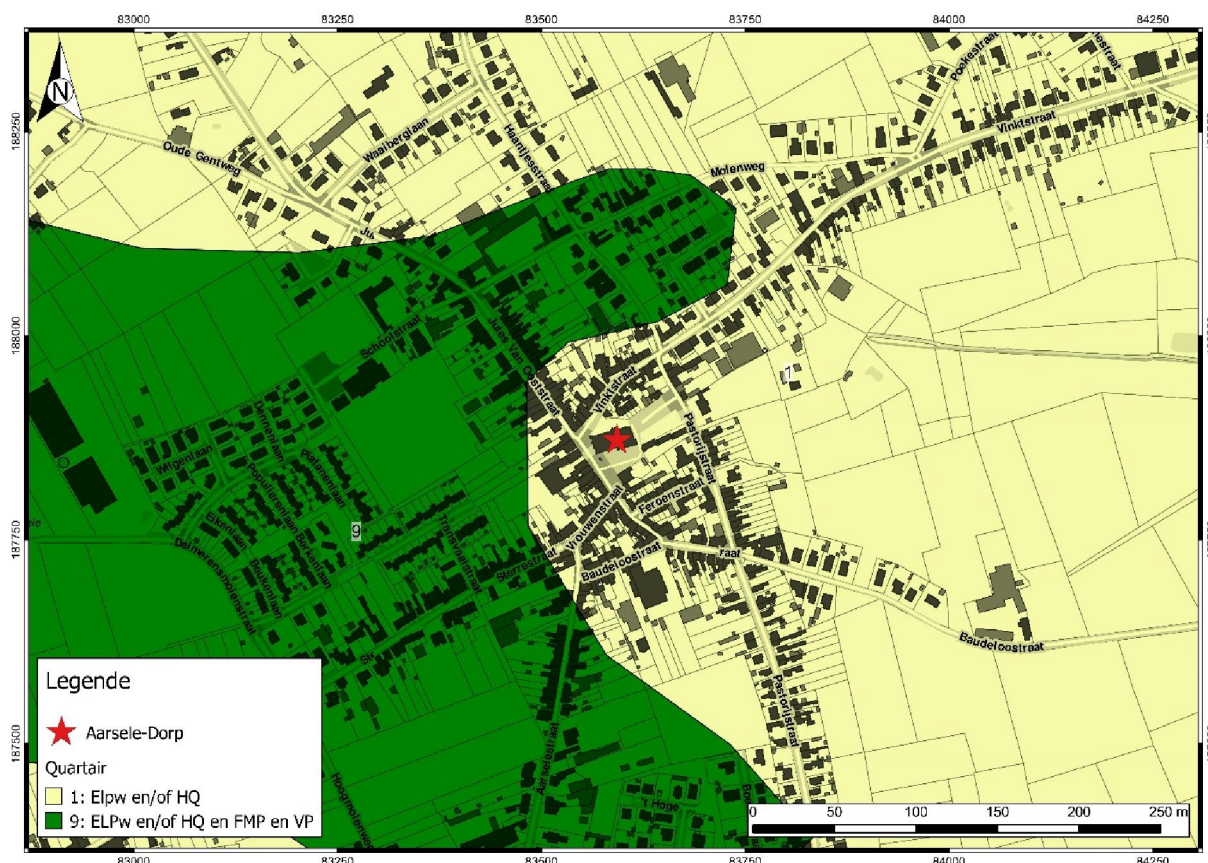
Volgens de quartairgeologische kaart komen in het plangebied eolische afzettingen (ELPw) (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg Holoceen voor. Dit bestaat uit zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en uit Silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Er komen tevens hellingsafzettingen (HQ) van het Quartair voor.¹⁴

¹¹ De Geyter et.al., 1999, 47.

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed, 2015a.

¹³ DOV Vlaanderen, 2015a.

¹⁴ DOV Vlaanderen, 2015b.



Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de quartairegeologische kaart¹⁵

2.1.3 Bodemkundige situering

Op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁶ is het plangebied gekarteerd als *bebouwde zone (OB)* (Figuur 8). De bodemtypes die aangetroffen worden in de ruimere omgeving van het plangebied kunnen een aanwijzing zijn voor de bodemopbouw binnen het plangebied. Ten westen van het onderzoeksgebied is de bodem opgebouwd uit het type *Pba*, een droge lichte zandleembodem met textuur B horizont. Dit bodemtype heeft gewoonlijk een bouwvoor die 20-30 cm dik is en rust op een bruinachtige zwak humeuze overganshorizont (20-30 cm dik) met daaronder soms een enigszins uitgeloopte horizont. Op 70-90 cm diepte begint een gave of verbrokkelde B textuur en tussen 90 en 120 cm treden roestverschijnselen op. In de winter is de waterhuishouding goed, in de zomer kan de bodem iets te droog zijn. Dit bodemtype komt voornamelijk voor op Tardiglaciaire kouterruggen.¹⁷

Ten oosten van het plangebied is de bodem gekarteerd als *Pdp(o)*, een matig natte licht zandleembodem zonder profiel. Dit bodemtype is overwegend opgebouwd uit colluviaal materiaal. Een donker grijsbruine bovengrond vertoont roestverschijnselen tussen 40 en 60 cm diepte. De bodem kleurt bleekgrijs met fijne roestvlekjes in diepere horizonten (>70 cm). In de winter is de grond nat, in de zomer is de waterhuishouding behoorlijk.¹⁸

In de ruimere omgeving van het plangebied komen tevens (*w*)*Pca* bodems voor; een matig droge licht zandleembodem met textuur B horizont en met klei-zand op matige diepte (tussen 75 en 125 cm), en

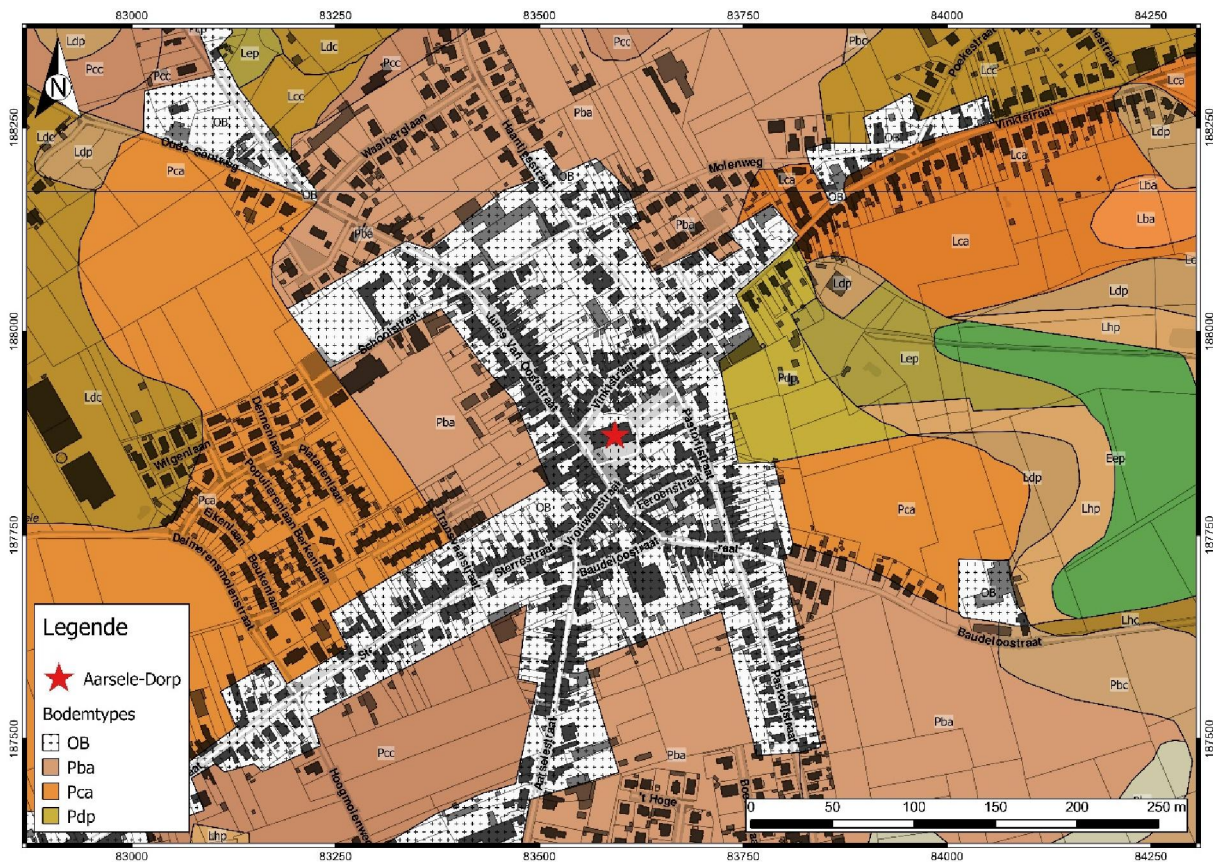
¹⁵ DOV Vlaanderen, 2015b.

¹⁶ DOV Vlaanderen, 2015c.

¹⁷ Van Ranst, Sys, 2000.

¹⁸ Van Ranst, Sys, 2000.

(w)Pba, een droge lichte zandleembodem met textuur B horizont en met klei-zand op geringe diepte (ondieper dan 75 cm).



Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁹

¹⁹ DOV Vlaanderen, 2015c.

2.2 Historiek en cartografische bronnen

Binnen dit kader wordt eerst een klein historisch overzicht gegeven over het onderzoeksgebied, daarna worden de reeds gekende archeologische waarden uit de nabije omgeving besproken.

2.2.1 Historiek

Het projectgebied bevindt zich in de gemeente Aarsele in de provincie West-Vlaanderen op 25 km ten westen van Gent. Samen met Kanegem en Schuiferskapelle is Aarsele gefusioneerd in de late 20ste eeuw met Tielt. De dorpsnaam Aarsele is een samenstelling van de woorden *aard* en *zele*. Een etymologische verklaring voor de naam kan gezocht worden in het Frankische woord '*Arcela*'; een éénkamerwoning met weiden (*arda – sali*) of een schitterende éénkamerwoning (*aret – sali*).²⁰ Een andere etymologische verklaring van de dorpsnaam wordt geplaatst in de 19de eeuw, waar priester Declercq het heeft over '*Aarseele*' de verblijfplaats (seele) van een zekere Aarnout (Aert).²¹ De oudste vermelding van Aarsele in schriftelijke bronnen komt voor in een oorkonde uit 1038 (*Arcela*). Nadien komt de dorpsnaam o.a. voor als 'Harcella' (1119), 'Hersele' (1164) en 'Aersele' (1302).²²

De oudste bewoning van het gebied wordt in de 7de eeuw geplaatst, tijdens het Frankische Rijk. De abdij van Lobbes zorgde rond het jaar 700 vermoedelijk voor de kerstening van de streek en in de 9de eeuw mogelijk voor de stichting van een kerkje. De parochie Aarsele behoorde in de middeleeuwen tot het bisdom Doornik-Noyon. Het graafschap Vlaanderen wordt rond het midden van de 11de eeuw bestuurlijk ingedeeld in kasselrijen en roeden, waardoor Aarsele voortaan tot de Roede van Tielt en kasselrij van Kortrijk behoort.²³ Op het grondgebied van Aarsele bevonden zich verschillende heerlijkheden waarvan Gruuthuse de belangrijkste was.²⁴

Het plangebied is te situeren rond de Sint-Martinuskerk, in het dorpscentrum van Aarsele. De oudste delen van deze kerk, de toren, dateren vermoedelijk uit de eerste helft van de 13de eeuw. Het is een vroeggotische kruiskerk met vieringtoren, toegewijd aan Sint-Martinus of Sint-Maarten. Enkele aspecten wijzen op een evolutie uit de streekeigen Romaanse bouwkunst; het gebruikte materiaal, de pijlers van de viering, de vermoedelijk driebeukige benedenkerk, het eenvoudige koor en het transept.²⁵ Het kerkhof van Aarsele stamt af van de verbeurde goederen van de graaf van Egmont. In de tweede helft van de 16de eeuw zou het omringd geweest zijn door oude vervallen grachten. In 1571 werd het kerkhof opgemeten; het bevatte 108 Kortrijkse roeden (één roede is gelijk aan 8,86 m² dus was het kerkhof net geen 1000 m² groot). Tevens werden zes paalstenen (of grensstenen) geplaatst.²⁶

In 1646 wordt de kerk door Fransen in brand gestoken. In 1688 ondergaat de kerk enkele wijzigingen; de Sint-Hubertuskapel en de sacristie worden afgebroken. In 1698 wordt de kerk in beperkte mate weer hersteld. Hij wordt opnieuw bezet en gewit. In 1779 wordt de kerk, op het transept, het koor en de vieringtoren na, volledig afgebroken. Een nieuwe kerk in classicistische stijl wordt gebouwd (Figuur 9).²⁷ Hierbij wordt de oriëntatie van de kerk gewijzigd; de ingang komt in het oosten te liggen en het koor bevindt zich in het westen (normaal bevindt het koor zich in het oosten, de richting waar de zon opkomt en waar Jezus volgens de Bijbel zal terugkeren om de levenden en doden te oordelen²⁸).²⁹ *"...De tegenwoordige kerk is in den tijd gekeerd geweest, omdat de moerpilaren van den toren het*

²⁰ Debrabandere et al. 2010, 25.

²¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2015a.

²² Inventaris Onroerend Erfgoed 2015a.

²³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2015a.

²⁴ Vandeputte 2011, 333.

²⁵ Devliegheer 1954, 183-185.

²⁶ De Clercq 1881, 8-9.

²⁷ Kerken in Vlaanderen.be

²⁸ Matteüs 24, 27

²⁹ Samsam.net

gezicht van den Hoogen Autaar benamen...”³⁰ Pastoor De Clercq wijst hier op de heroriëntering van de kerk. Het altaar werd naar het westen verplaatst omdat de pilaren van de vieringtoren het gezicht belemmerden.



Figuur 9: Foto van de Sint-Martinuskerk in classicistische stijl begin 20ste eeuw (pré WOI) – foto van Heemkundige Kring De Roede van Tielt (privé-verzameling Luc Baertsoen-aangeleverd via Rene Baertsoen)

De parochie Aarsele wordt in 1834 herschikt onder het bisdom van Brugge. In 1838 wordt een deel van het kerkhof opgeheven voor de uitbreiding van de markt aan de zuidzijde. Als tegemoetkoming bouwt de gemeente een nieuwe sacristie, een nieuwe afsluiting tussen de markt en het kerkhof en een muur aan de noordzijde van de het kerkhof. In 1868 zijn er plannen om de kerk volledig te herbouwen naar ontwerp van provinciaal bouwmeester Croquison. Hierbij zou de vieringtoren afgebroken worden en vervangen worden door een westtoren en –ingang. De kerk zou vergroot worden met twee traveeën. Deze plannen worden echter uitgesteld. Uit een geschrift van de toenmalige Tieltsse stadsarchivaris de Somviele viel de kerk uit 1779 niet in de smaak: “*dien afzichtelyken warklomp..., ’t is te hopen dat die misvormde samenstel zyn hondersten verjaerdag niet zien zal, ...*”³¹

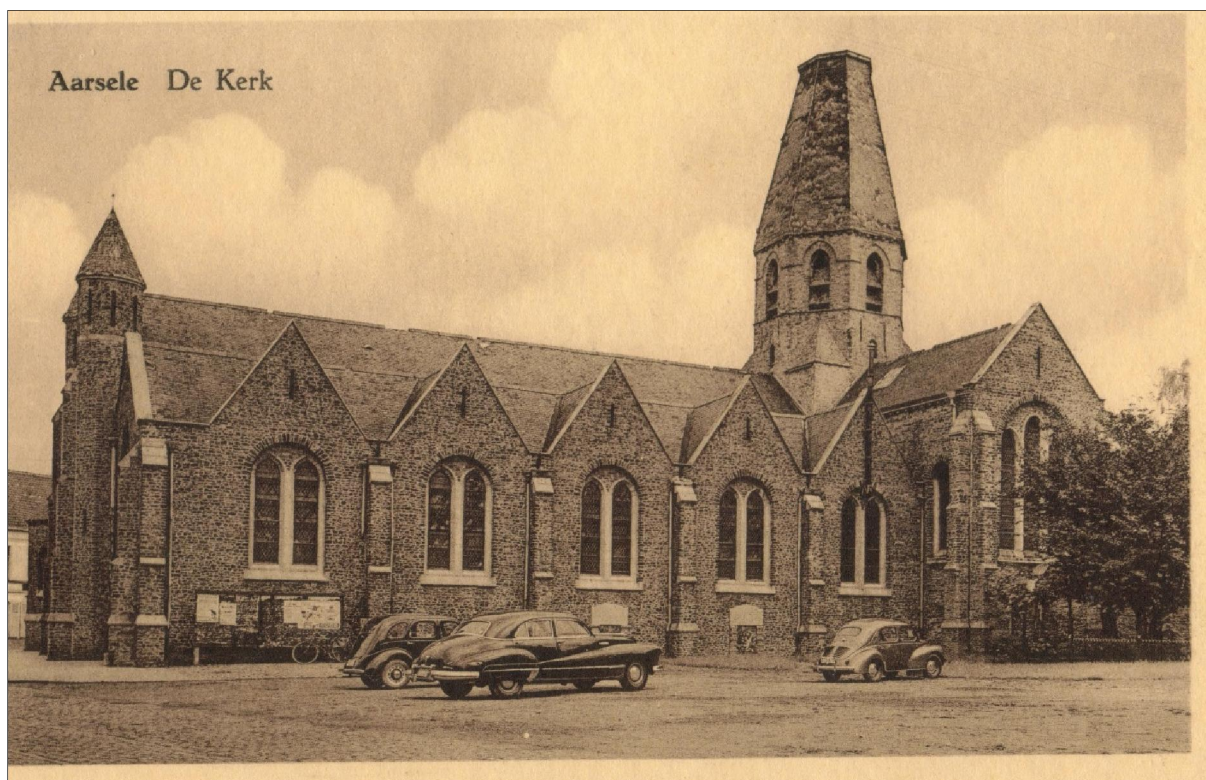
In 1878 wordt het kerkhof met een haag en perkjes omplant. Wegen die het kerkhof doorsneden werden opgeheven. De oude 18de-eeuwse kerk wordt rond 1909 afgebroken en moet plaats maken voor een nieuwe kerk in neogotische stijl. Deze werd ontworpen door de Kortrijkse architect Jules Carette (1866-1927) en herbouwd in natuur- en veldsteen tussen 1910 en 1912.³² De traditionele oriëntatie wordt herbruikt en de oude 13de eeuwse achthoekige vieringtoren wordt behouden en geïntegreerd (het koor komt terug in het oosten te liggen). De toren met bijna vierkante onderbouw gaat door middel van spitsboogvormige trompen over in een achthoekige bovenbouw. De

³⁰ De Clercq 1881, 5.

³¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2015b.

³² Devliegheer 1954, 183-185.

klokkenverdieping wordt aan elke zijde door een spitsboogvormig galmgat doorbroken. Ook het 13de eeuwse oude koor en transept blijven behouden maar worden ingrijpend verbouwd (Figuur 10).³³



Figuur 10: Foto van de Sint-Martinuskerk in neogotische stijl kort na WOII (spits ontbreekt) – foto van de Heemkundige Kring De Roede van Tielt (privé-verzameling Luc Baertsoen-aangeleverd via Rene Baertsoen)

De wijzigingen aan de kerk zouden invloed hebben op het kerkhof. Daarom werd beslist om het kerkhof te verplaatsen. Dit blijkt ook uit de parochiale *Liber Memorialis* van 30 december 1907: “De verandering onzer kerk zal natuurlijk ook de verandering van ’t kerkhof teweeg brengen. Wij zullen pogingen doen bij Mr Ernest Wibo om een vierhonderdlands te koopen van de partij die ligt bachten Camiel Dammans doening.”³⁴ Het oude kerkhof verdwijnt en een nieuwe begraafplaats wordt opgericht in de Schoolstraat op een nieuw stuk land dat de bijpassende naam de ‘dodenakker’ heeft. Deze verplaatsing was reeds in 1868 gepland maar uiteindelijk werd een nieuw stuk grond pas aangekocht in 1909 en werd de overbrenging in 1910 voltooid.³⁵³⁶ Een uitsnede uit de parochiale *Liber Memorialis* van 31 januari 1908: “...Is’t zake dat zij dat ook niet kan koopen aan redelijken prijs, dan zal zij het land nemen van den Disch gelegen aan den knechtenschool en genaamd ‘den Doodenakker’”.³⁷ 22 oktober 1908: “...in de oude boeken bekend onder den naam van doodenakker, ’t geen doet peizen dat daar nog eene begraafplaats zou geweest zijn...”³⁸

Uit de parochiale *Liber Memorialis* blijkt tevens dat bij de opheffing van het oude kerkhof een ontgraving van de lijken plaatsvond. 11 juni 1909: “Wij hebben over acht dagen insgelijks van den H. Minister door Koninklijk besluit de toelating ontvangen om op het Kerkhof de noodige lijken te

³³ Kerken in Vlaanderen.be

³⁴ Schriftelijke informatie van de koster van de Sint-Martinuskerk Chris de Ketelaere

³⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2015a.

³⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2015b.

³⁷ Schriftelijke informatie van de koster van de Sint-Martinuskerk Chris de Ketelaere

³⁸ Schriftelijke informatie van de koster van de Sint-Martinuskerk Chris de Ketelaere

ontgraven.”.³⁹ Mei 1912: “Met mei wordt het oud kerkhof gereinigd, met gras bezaaid en met eene haag afgezet”.⁴⁰ Op Figuur 10 is te zien dat geen kerkhof meer aanwezig was.

Tijdens WOI wordt de noordzijde van de kruisbeuk van de kerk zwaar beschadigd door beschietingen. In 1926 wordt een gedenksteen voor de gesneuvelden uit WOI geplaatst naast de kerk. Ook tijdens WOII wordt een deel van de kerk verwoest door beschietingen van Duitse soldaten. De top van de torenspits wordt beschadigd (Figuur 10). Tussen 1973 en 1984 worden nieuwe glasramen geplaatst in de Sint-Martinuskerk en in 1987-1988 vinden restauratiewerken plaats aan de kerk.⁴¹

2.2.2 Cartografische bronnen

Een andere belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd, zijn enkele historische kaarten geraadpleegd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.



Figuur 11: Situering proefputten op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778)⁴²

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden of de Ferrariskaart (1771-1778) worden de vijf proefputten afgebeeld in het dorpscentrum van 'Aersele'. De Sint-Martinuskerk bevindt zich centraal in het dorp met ten westen de huidige Jules van Ooststraat, Aarsele-Dorp en de Vrouwenstraat en ten noord(oosten) de huidige Vinktstraat. Ook de Pastorijstraat ten oosten van de kerk was reeds in het

³⁹ Schriftelijke informatie van de koster van de Sint-Martinuskerk Chris de Ketelaere

⁴⁰ Schriftelijke informatie van de koster van de Sint-Martinuskerk Chris de Ketelaere

⁴¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2015a.

⁴² Geopunt.be 2015e.

dorpsplan ingericht. De nauwkeurigheid van de Ferrariskaart kan betwist worden aangezien werkput 4 zich volgens dit plan in de kerk bevindt. Ook werkput 5 is waar te nemen op de hoek van een woning.



Figuur 12: Situering onderzoeksgebied op de Atlas van de Buurtwegen (1841)⁴³

De projectie van de proefputten op de Atlas van de Buurtwegen (1841) komt mooi overeen met de huidige situatie. Op deze kaart is duidelijk te zien dat het koor van de kerk zich in het westen bevond en de ingang in het oosten. Op het plan zijn de Jules van Ooststraat, Aarsele-Dorp, de Vrouwenstraat, Vinkstraat en Pastorijstraat weergegeven. Werkput 1 bevindt zich ten zuiden van de kerk, binnen het kerkhofdomein. Werkput 2 bevindt zich op de huidige Aarsele-Dorp. Werkput 3 bevindt zich op de hoek van Aarsele-Dorp met de Vinkstraat. Werkput 4 is gesitueerd ten noorden van de kerk, op de grens van het kerkhofdomein. De omsluiting van het kerkhof, in de vorm van een muur, gracht of omplanting bevindt zich in deze werkput. Werkput 5 tenslotte bevindt zich op Aarsele-Dorp aan de rand van een perceel.

⁴³ Geopunt.be 2015g.



Figuur 13: Situering onderzoeksgebied op de kaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)⁴⁴

De Poppkaart (1842-1879) toont een gelijkaardige situatie als de Atlas van de Buurtwegen. Ook hier bevindt het koor zich in het westen en de ingang in het oosten. De Jules van Ooststraat, Aarsele-Dorp, Vrouwenstraat, Vinktstraat en Pastorijstraat zijn afgebeeld. Werkput 1 valt hier net op de grens van het kerkhofdomein met de bewoning ten zuiden. Werkputten 2 en 3 bevinden zich op de straat Aarsele-Dorp. Werkput 4 is gesitueerd op de grens van het kerkhofdomein in het noorden en werkput 5 bevindt zich op de grens van de straat met een bouwgrond. De Poppkaart is niet geheel nauwkeurig aangezien werkput 1 hier op de grens van het kerkhofdomein ligt. Tijdens het archeologisch onderzoek is geen afbakening van het domein aangetroffen (zie verder 4. Resultaten)

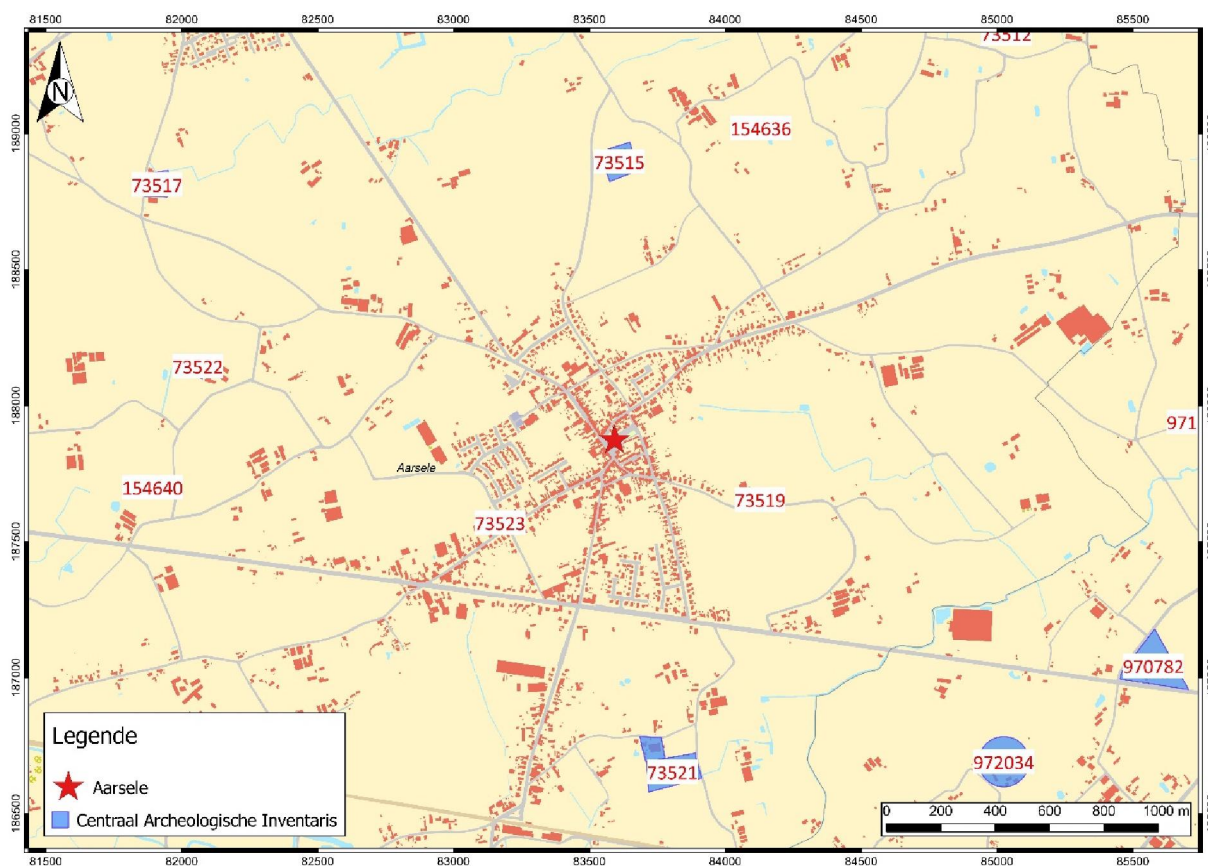
2.3 Archeologische data

2.3.1 Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Voor het plangebied zelf aan de *Sint-Martinuskerk te Aarsele* zijn geen archeologische waarden gekend (Figuur 14).⁴⁵

⁴⁴ Geopunt.be 2015f.

⁴⁵ Centraal Archeologische Inventaris 2015.



Figuur 14: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving⁴⁶

In de ruime omgeving van Aarsele zijn enkele sites met walgracht uit de late middeleeuwen gekend (ID73515, ID73517, ID73522, ID73520, ID73521, ID73519, ID970782, ID972034). Één molen uit de 17de eeuw (ID73523) en twee circulaire structuren die aan de hand van luchtfotografie als grafheuvels geïnterpreteerd kunnen worden (ID154636, ID154640). Geen van deze archeologische vindplaatsen zijn relevant voor het archeologisch vooronderzoek aan de Sint-Martinuskerk te Aarsele. Ze leveren geen bijdrage aan het bureau-onderzoek.

2.4 Archeologische verwachting

De geplande proefputten bevinden zich in de directe omgeving van de Sint-Martinuskerk van Aarsele. Aan de hand van historische kaarten en bronnen is geweten dat rond deze kerk een kerkhof gesitueerd was. Enkele proefputten kunnen dit kerkhof doorsnijden. Het kerkhof werd aan het begin van de 20ste eeuw opgeheven en geruimd. Mogelijk is het kerkhof grotendeels verstoord door deze 20ste eeuwse ruiming. Middels een archeologisch vooronderzoek kan een inschatting gemaakt worden over het te verwachten aantal skeletten en de bewaringstoestand en datering van de skeletten. Er kan eveneens informatie gewonnen worden over eventuele verschuivingen in de afbakening van het kerkhofareaal en de ruimtelijke spreiding binnen het kerkhof. Tevens kan eventuele versterking aangetroffen en gesitueerd worden. Op basis van het vooronderzoek kunnen aanbevelingen gedaan worden voor vervolgonderzoek.

⁴⁶ Centraal Archeologische Inventaris 2015.

3 Methode

In dit hoofdstuk wordt eerst de toegepaste methodologie geschetst (werkwijze, planning, aanpak, strategie van het veldwerk).

3.1 Veldwerk

Voor de archeologische prospectie met ingreep in de bodem werden vijf gerichte putten aangelegd. De positie werd zodanig bepaald dat een maximaal aan archeologische informatie verzameld kon worden en de hinder voor de verkeerscirculatie in het centrum van het dorp tot een minimum beperkt werd. De putten waren ongeveer 3 meter breed en de gemiddelde lengte bedroeg ca. 4 m (afhankelijk van de breedte van de geplande verstoring). De positie van deze putten werd, in samenspraak met de opdrachtgever en het Agentschap vooraf vastgelegd. De putten werden uitgezet door een landmeter (Figuur 15). Werkput 1 bevond zich in de parkeerstrook ter hoogte van de zuidrand van het plein. Werkput 2 was gesitueerd in de rijweg ter hoogte van het westportaal. Werkput 3 bevond zich in de rijweg ter hoogte van de westelijke hoek van de kerk. Werkput 4 was gelegen in de voetgangerszone ten noorden van de kerk. De laatste werkput bevond zich ter hoogte van de aansluiting op de parking ten noordoosten van de kerk.



Figuur 15: Inplanting proefputten binnen het plangebied

In totaal werd ongeveer 65 m² onderzocht (Tabel 1). De werkputten werden, onder begeleiding van een archeoloog, machinaal aangelegd tot op het (eerste) archeologisch leesbare niveau. Werkput 1 werd na de machinale aanleg op het eerste niveau, en na afwerking van het vlak, manueel verder verdiept. Er werden vier vlakken geregistreerd. Werkputten 2, 3 en 4 hadden slechts één archeologisch

niveau en konden meteen aangelegd worden tot op de moederbodem. Dit niveau bevond zich bij werkputten 2 en 3 ongeveer 1 m onder het straatniveau. Bij werkput 4 moest slechts een 60 cm worden afgegraven om het natuurlijke niveau aan te treffen. Werkput 5 bleek zodanig verstoord door recente nutsleidingen dat deze, na toestemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed, niet volledig werd afgegraven.

WP	opp.	TAW maaiveld	TAW Vlak 1
1	14,64 m ²	35,65 m	34,81 m
2	14,25 m ²	35,54 m	34,48 m
3	11,61 m ²	35,33 m	34,65 m
4	12,15 m ²	34,94 m	34,36 m
5	9,71 m ²	35,31 m	34,51 m

Tabel 1: Oppervlakte en TAW van het maaiveld en van het eerste vlak van de vijf proefputten

Na de aanleg van het vlak werd het vlak bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. De aangetroffen sporen werden gecoupeerd in functie van de onderzoeksvragen.

Van alle proefputten werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De proefputten en sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

In elke werkput (behalve wp5) werd een profiel aangelegd waarbij minstens 30 cm van de moederbodem zichtbaar was. De locatie ervan stond in functie van het inzicht in de lokale bodemopbouw (en de diepte van verstoring). Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen werden opgemeten, opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes.

Met behulp van een metaaldetector (*Tesoro Silver*) werd naar metaalvondsten gezocht. Metaalvondsten werden ingezameld als ze zich aan het vlak bevonden of als ze zich in een spoor bevonden dat gecoupeerd werd.

Skeletten werden volledig opgegraven indien zij verwijderd moesten worden in functie van het onderzoek. Skeletten die grotendeels in de putwand lagen en waarvan slechts enkele fragmenten werden aangetroffen werden beschermd. Ze werden afgedekt met een kunststof verpakking en met een voldoende dikke laag aarde om degradatie te voorkomen.

Elk individueel graf werd gefotografeerd. De skeletten werden vrijgelegd, schoongemaakt, gefotografeerd, digitaal ingetekend met behulp van fotogrammetrie en beschreven aan de hand van skeletfiches. Deze fiches werden ter beschikking gesteld door Onroerend Erfgoed (cf. minimumnormen art. 29, §1). Het schoonmaken gebeurde met aangepast opgravingsmateriaal, zonder schade aan het beendermateriaal te berokkenen. Rechtstreeks contact met sterk zonlicht werd vermeden aangezien de beenderen niet te snel mogen drogen. Er werden per skelet overzichtsfoto's genomen langs hoofd- en voeteinde (zo horizontaal mogelijk), alsook detailfoto's van de handen, voeten, hoofd en nekwerfels (na het wegnemen van de onderkaak). Alle skeletten die zich in context en anatomisch verband bevonden en dermate volledig waren dat ze relevant en waardevol zijn in functie van een eventueel antropologisch, paleo-pathologisch vervolgonderzoek, worden geregistreerd en geborgen in kunststof verpakkingen, de resten van de linker- en rechterhand en van de linker- en rechtervoet

worden elk in een aparte kunststof verpakking bij het skelet bijgehouden. Het hoofd werd volledig met de schedelinhoud en omringende aarde ingezameld. Het bergen van het skelet gebeurde dermate dat het uitleggen nadien eenvoudig kan verlopen (links-rechts gescheiden en ook de voornaamste lichaamsdelen gescheiden). Skeletmateriaal dat niet meer in situ of anatomisch verband lag, werd verzameld en beschouwd als losse vondst. Deze selectie en het bergen werd uitgevoerd onder coördinatie van de begeleidende fysisch antropoloog. Er was bij de registratie en berging bijzondere aandacht voor elementen die informatie verschaffen over het fysieke aspect van de funeraire structuren (in volle grond, kisten, grafkelders, grafstenen, ...), aan het begrafenisritueel (spatiale organisatie, bijgiften, positie van het lichaam en ledematen, elementen die kunnen wijzen op een begraafing met kledij of in een lijkwade, balseming (pollenanalyse)...).

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefputten gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4 Resultaten

4.1 Werkput 1

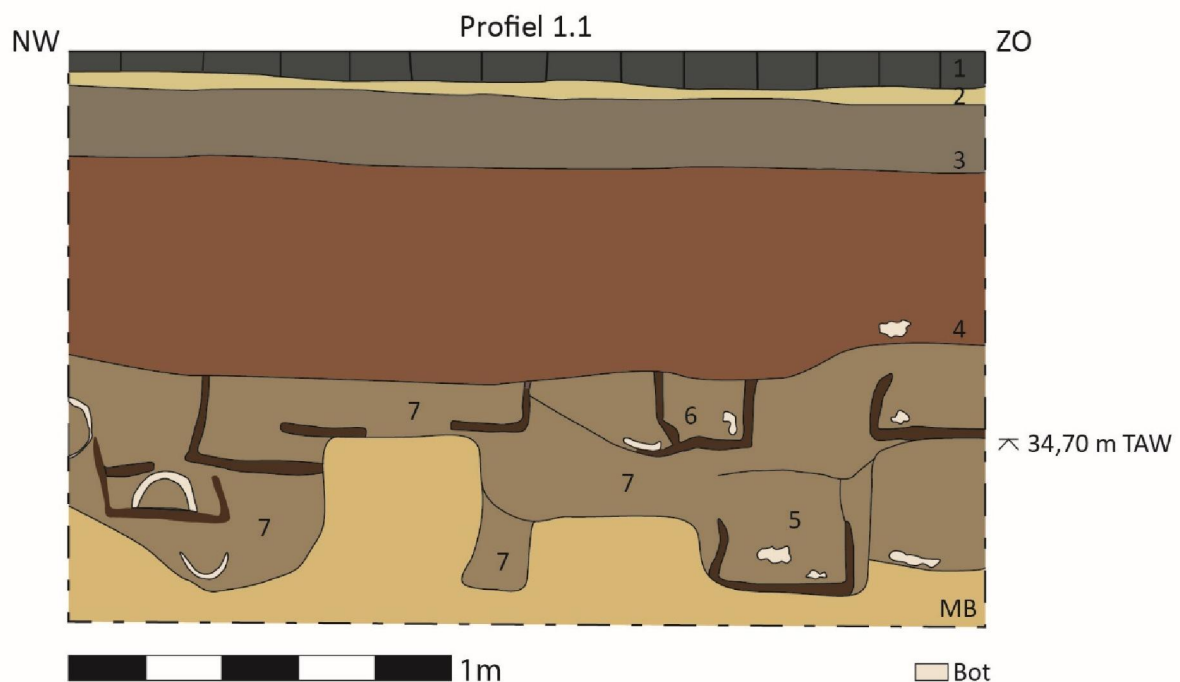
Werkput 1 is te situeren op de parkeerstrook ter hoogte van de zuidrand van het plein aan de Sint-Martinuskerk. Het loopvlak bevond zich op 35,65 m TAW. Het eerste archeologische niveau werd machinaal aangelegd en bereikt op 34,81 m TAW. De proefput had een oppervlakte van 14,64 m² en was min of meer oost-west georiënteerd.

In totaal werden in deze werkput 20 verschillende individuen aangetroffen. Onder individu verstaan we een inhumatie, een menselijk overblijfsel dat in anatomisch verband gevonden werd. Niet elk individu was compleet bewaard. Dit kan zijn doordat het graf verstoord is door een jongere begraafing. De individuen worden hieronder steeds kort besproken. Een uitgebreider verslag met foto's en tekeningen is terug te vinden in bijlage 10.2 Skeletformulieren.

Het eerste vlak werd aangelegd over de volledige oppervlakte van de werkput (14,64 m²). Vanaf het tweede vlak werd beslist om slechts de helft van de proefput te verdiepen. Dit om zo weinig mogelijk archeologische resten te verstoren en toch een duidelijk beeld te krijgen over de bodemopbouw, om een inschatting te kunnen maken over het aantal begravingen en de nodige onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Op deze manier zou de impact van de geplande werken op de archeologische resten bepaald kunnen worden.

4.1.1 Stratigrafie

In het oosten van de werkput werd, na registratie en afwerking van de verschillende vlakken, het profiel opgeschoond (Figuur 16). Onder het straatniveau, een stabilisatielaag van zand en een laag beton kan een ophogingslaag van ongeveer 50 cm herkend worden. Deze ophogingslaag is erg verrommeld en bevat verschillende losse fragmenten menselijk botmateriaal, natuursteen, baksteen, houtskool en kalk- en zandmortel. In dit pakket bevinden zich geen skeletten in anatomisch verband. Deze laag kan waarschijnlijk in verband gebracht worden met de ontgraving van het kerkhof in het begin van de 20ste eeuw (zie 2.2.1 Historiek). Hieronder bevindt zich nog eens een pakket van ongeveer 50 à 60 cm waarin zeker vier niveaus van begravingen te herkennen zijn. Deze skeletten bevinden zich wel in anatomisch verband. De onderste grafkuilen tekenen zich duidelijk af in de bruingele zandige moederbodem.



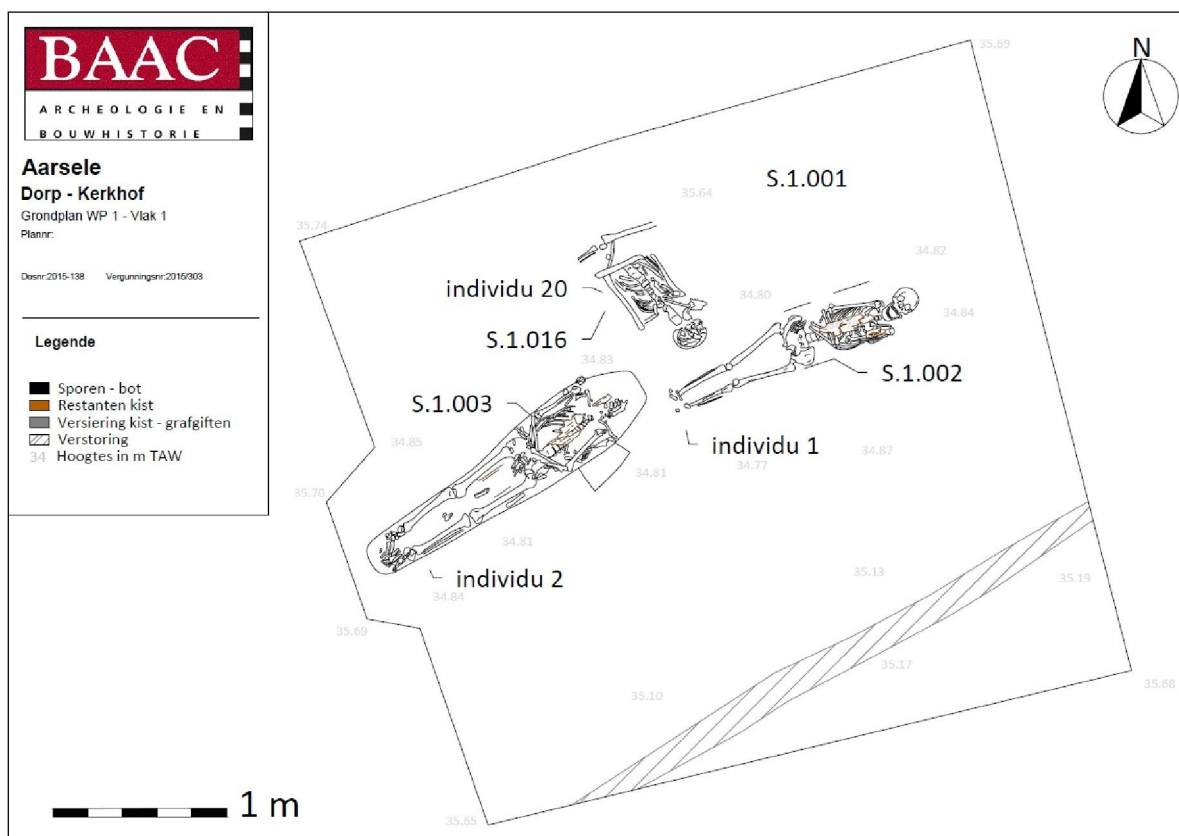
Figuur 16: Foto en tekening profiel werkput 1

Legende: 1)straat, 2)stabilisatielaag van zand, 3)beton, 4) ophogingslaag, verrommeld, bot, ns, bs, hk, kalk- en zandmortel, licht kleiig zand (Zk), 5) individu 24, 6) individu 12, 7) begravingen, S1.001, Zk, bot, bs, ns, hk, mortel

4.1.2 Inhumaties

Van bij de aanvang van het machinaal verdiepen werden in de bovenste bodemlagen verschillende losse menselijke beenderen en schedels aangetroffen. Deze bleken niet in verband te liggen en zijn vermoedelijk mee omgewoeld in de loop der tijd. Op ongeveer 85 cm onder het straatniveau werden drie inhumaties in anatomisch verband aangetroffen (individu 1, 2 en 20 – Vlak 1) (Figuur 17). Individuen 1 en 2 lagen allebei met hun hoofd in het (noord)oosten georiënteerd. Individu 20 lag met het hoofd in het zuid(oost)en. Het onderlichaam bevond zich in de putwand en erbovenop bevonden zich de benen van een ander individu met een noordoost(hoofd)-zuidwest(voeten) oriëntatie. Deze individuen zijn vrij goed bewaard gebleven. Bij individuen 1 en 2 werden ter hoogte van de borststreek en ter hoogte van de scheenbenen bij individu 2 nog resten van hout van de grafkist aangetroffen met daarop gecorrodeerde resten van kistbeslag. Het is door deze corrosie dat het hout net daar bewaard gebleven is, elders was het reeds volledig weggerot.

Bij de drie individuen op vlak 1 werden enkele fragmenten roodbakkerd aardewerk met loodglazuur gevonden. Deze kunnen echter niet nauwkeuriger gedateerd worden dan 13de-19de eeuw en zijn bijgevolg geen hulpmiddel om de individuen te situeren in de tijd. Mogelijk betreft het tevens verspit materiaal waardoor het helemaal geen datering kan geven. Bij individu 1 werd verder nog haar, een fragment van een kleipijpje, een metalen ring, spijkers van de kist en enkele fragmentjes glas aangetroffen. Bij individu 2 werden drie witte glazen knoepjes en enkele fragmenten glas geborgen. Individu 20 ging eveneens vergezeld met een glazen knoepje, een fragment glas en enkele spijkers van de kist.



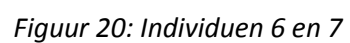
Figuur 17: Plan werkput 1 – Vlak 1



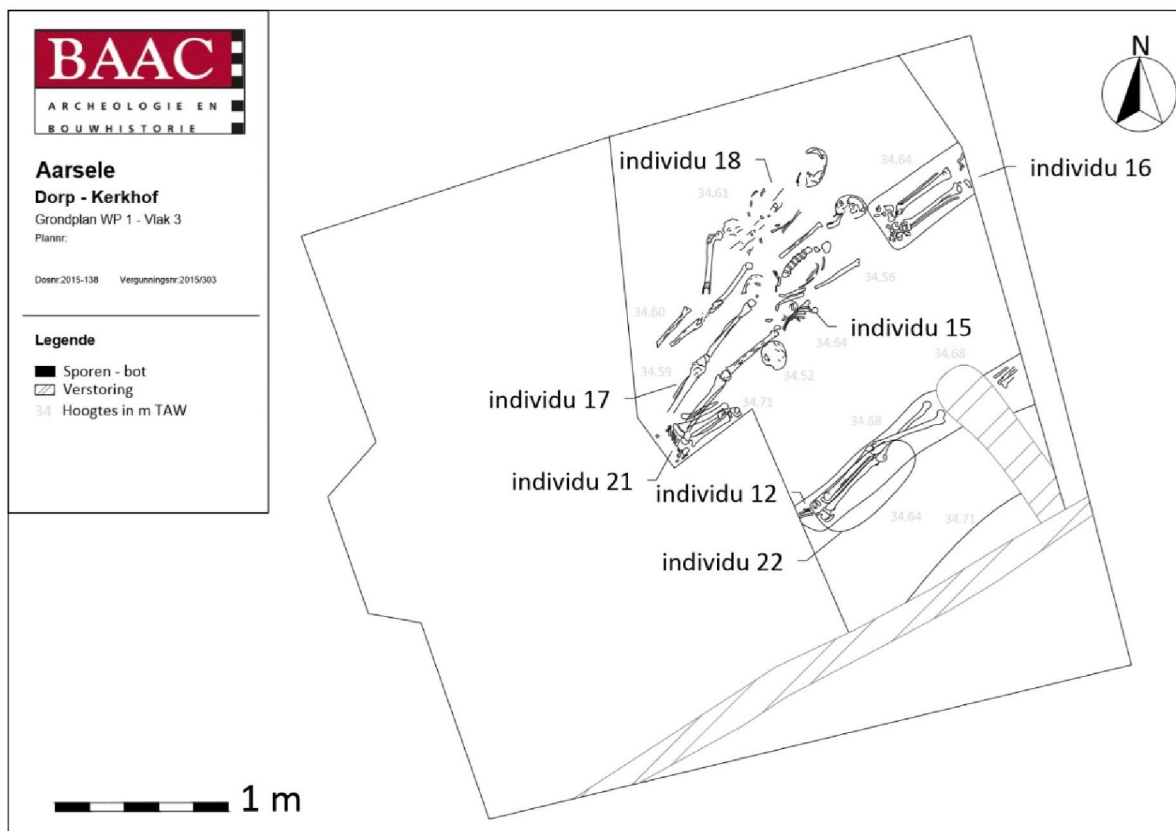
Figuur 18: Individu 1

Op het tweede archeologische niveau werden vijf verschillende individuen aangetroffen (Figuur 19). Van individu 3 werd enkel het hoofd blootgelegd. Hier werd beslist om de rest van het lichaam niet op te graven en de schedel terug te bedekken met aarde in afwachting van eventueel vervolgonderzoek. Vermoedelijk heeft dit individu een zuid(hoofd)-noord(voeten) oriëntatie en bevindt het zich onder (of wordt het verstoord door) S.1.005.

Vanaf het tweede archeologische niveau werd slechts de helft van de werkput (ongeveer 8 m²) verder verdiept. Individuen 6, 7 en 11 liggen met hun hoofd in het (noord)oosten en met de voeten in het (zuid)westen. Ze zijn relatief goed bewaard gebleven. Individu 10 heeft dezelfde oriëntatie dan individu 3 maar is erg verstoord door individu 6 in het noorden en mogelijk in het zuiden door een ander individu. De bewaring van deze beenderen zijn ook vrij slecht. Individuen 3 en 10 kunnen met vrij grote zekerheid ouder geschat worden dan individuen 7, 6 en 11.



Bij individuen 6 en 11 werden enkele fragmenten roodbakkend aardewerk met loodglazuur (13de-19de eeuw) gevonden. Verder werd bij individu 6 één fragment steengoed met een ijzerengobe uit Langerwehe (14de – 15de eeuw) en één fragment steengoed met een zoutglazuur en een kobaltblauwe versiering uit Westerwald (17de-18de eeuw) verzameld. Bij individu 10 werd een fragment industrieel wit met tinglazuur verzameld (19de-20ste eeuw). Individu 10 is echter verstoord waardoor dit materiaal geen indicatie voor datering kan geven.



Figuur 21: Grondplan werkput 1 – vlak 3

Meteen onder de inhumaties van vlak 2 kwam een nieuwe laag begravingen tevoorschijn. Op het derde archeologische niveau konden acht individuen geteld worden (Figuur 21). Spoor 1.018 kreeg geen individunummer en werd niet blootgelegd. Dit in afwachting van eventueel vervolgonderzoek. Het lichaam lag (noord)oost (hoofd) – (zuid)west (voeten) georiënteerd. Individuen 12, 16, 17, 18, 21 en 22 lagen eveneens in deze richting. Individu 15 was zodanig verstoord en fragmentair dat de oriëntatie niet met zekerheid achterhaald kan worden maar vermoedelijk ligt hij eveneens met het hoofd in het oosten en voeten in het westen. Van individu 15 zijn slechts enkele ribben en een sleutelbeen bewaard. Van individu 21, ten zuidwesten van individu 15, zijn enkel de onderbenen en de voeten bewaard gebleven. Waarschijnlijk vormen individuen 15 en 21 samen één individu maar zijn ze verstoord geraakt door hoger liggende begravingen. Individu 22 bevindt zich vlak tegen/onder individu 12 en boven de onderbenen van individu 19 (vlak 4). Het botmateriaal is erg fragmentair en enkel het bovenlichaam werd blootgelegd. Het onderlichaam bevond zich in de putwand. Om de put verder te kunnen verdiepen was het wel essentieel om het bovenlichaam te verwijderen. Individu 12 werd verstoord door individu 10 vanop het tweede vlak. Enkel de benen zijn opgegraven, het bovenlichaam bevond zich in de putwand. Ook van individu 16 konden enkel de onderbenen vrijgelegd worden, de rest van het lichaam bevond zich in de putwand. Individuen 17 en 18 konden in hun geheel blootgelegd

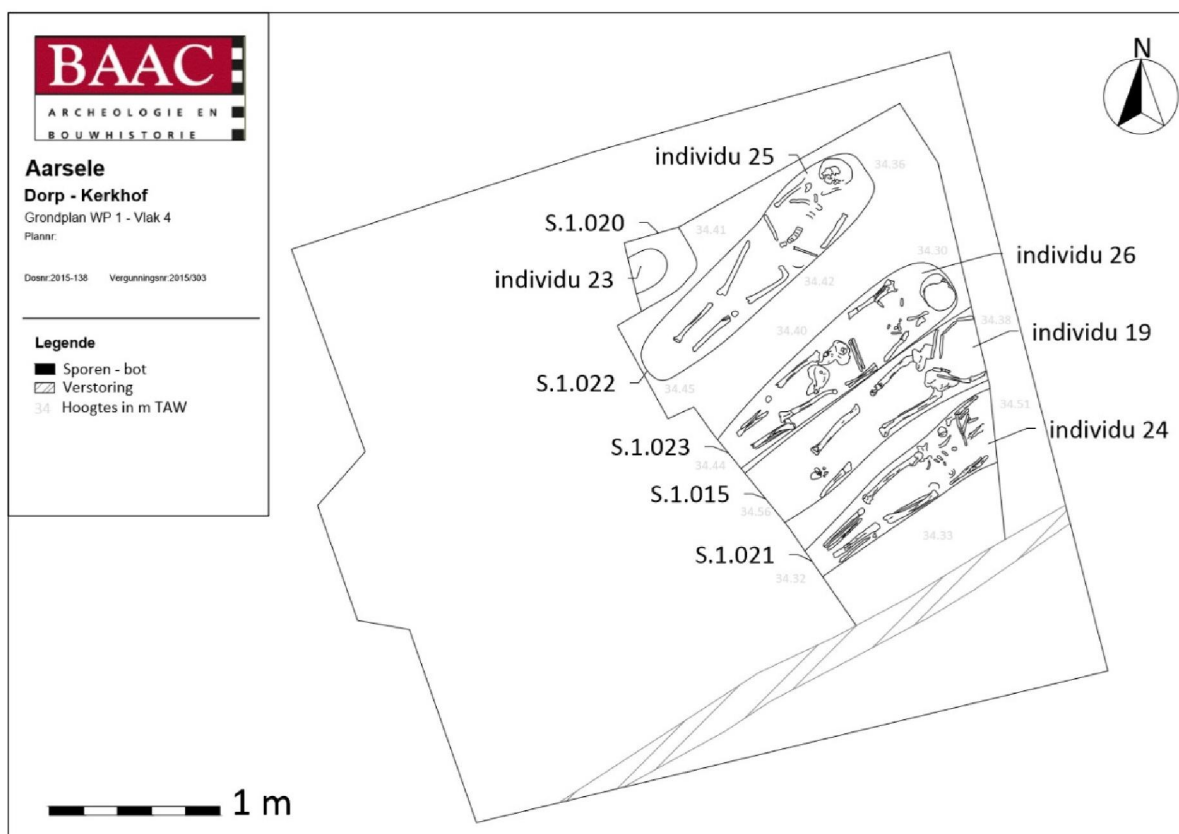
worden. Het botmateriaal kende wel een zeer slechte bewaringstoestand waardoor het erg moeilijk was om de skeletten op te schonen.

Het aangetroffen vondstenmateriaal bij de individuen op vlak 3 bestaat uit ijzeren spijkers, een glazen knoopje (individu 12), glas, twee wandscherven grijsbakkend aardewerk (12de-15de eeuw) (Individu 15), twee fragmenten roodbakkend aardewerk met loodglazuur (13de-19de eeuw) (individuen 17 en 21) en één fragment Westerwald van een kan (17e-18e eeuw) (Individu 22). Het aangetroffen aardewerk betreft naar alle waarschijnlijkheid verspit materiaal waardoor het geen indicator kan zijn voor een datering van de skeletten.



Figuur 22: Vlakfoto werkput 1 – vlak 4, duidelijke aflijning grafkuilen

Het laatste en vierde vlak bevond zich op ongeveer 34,35 m TAW. Vijf grafkuilen tekenden zich duidelijk af in de bruingele zandige moederbodem (Figuur 22 en Figuur 23). Van individu 23 werd enkel de schedel blootgelegd. De rest van het lichaam bevond zich in de putwand. De schedel werd niet verwijderd. Individuen 19, 24, 25 en 26 lagen allen met hun hoofd in het noordoosten georiënteerd en met hun voeten in het zuidwesten. Het botmateriaal was zeer slecht en fragmentair bewaard, maar de individuen waren wel compleet en in anatomisch verband. Het hoofd en de heup van individu 26 lagen volledig gedraaid. De oorzaak hiervan kan zijn dat de kist vrij schuin begraven geweest is. Het hoofd lag ongeveer 10 cm dieper dan de voeten. De grafkisten hadden vaak een standaardafmeting waardoor grotere personen niet in de kist pasten. Deze personen werden dan werkelijke 'gekraakt', zodanig dat ze wel in de kist pasten.



Figuur 23: Grondplan werkput 1 – vlak 4

Bij de individuen werden verschillende ijzeren spijkers gevonden die vermoedelijk afkomstig zijn van de grafkisten, tevens werden enkele fragmenten glas en enkele fragmenten roodbakkerd aardewerk met loodglazuur (13de-19de eeuw) aangetroffen. Dit aardewerk heeft een zeer ruime datering en vertelt dus niets over de ouderdom van de menselijke resten. Tegelijk gaat het vermoedelijk over verspit materiaal dat accidenteel bij de graven is terecht gekomen.

Onder deze laag menselijke resten werden geen begravingen meer aangetroffen.

21 individuen in werkput 1 lagen met het hoofd in het oosten en de voeten in het westen georiënteerd. Dit is zeer merkwaardig aangezien de gangbare zaak van begraven in de middeleeuwen in omgekeerde richting was; met de voeten in het oosten en met het hoofd in het westen. De dode keek als het waren naar het oosten. Zodat zij 'op de dag van de wederopstanding Jezus in het oosten tegemoet konden komen'. Vanaf de post-middeleeuwen werd deze traditie niet meer zo nauwkeurig nageleefd, toch is het zeer opmerkelijk dat alle begravingen in Aarsele in omgekeerde richting lagen. Dit fenomeen kan verklaard worden door het feit dat in de 18de eeuw de oriëntatie van de kerk veranderd is. Het koor met altaar kwam toen in het westen te liggen. Mogelijk werden de individuen toen begraven volgens het principe dat het hoofd naar het altaar gericht moest zijn. Een atypische oost-west oriëntering kan ook het gevolg zijn van een vergissing bij de begraving omdat het onderscheid tussen hoofd- en voeteinde bij de rechthoekige kisten moeilijk te maken was. Ook geestelijken werden vaak met het hoofd in het oosten begraven. Aangezien alle inhumaties hier een atypische oriëntering hebben, lijkt vergissing hier echter uitgesloten. Het is ook onmogelijk dat alle individuen geestelijken waren

aangezien ook vrouwen en kinderen zijn opgemerkt en aangezien erg weinig christelijke relictten zijn teruggevonden.⁴⁷

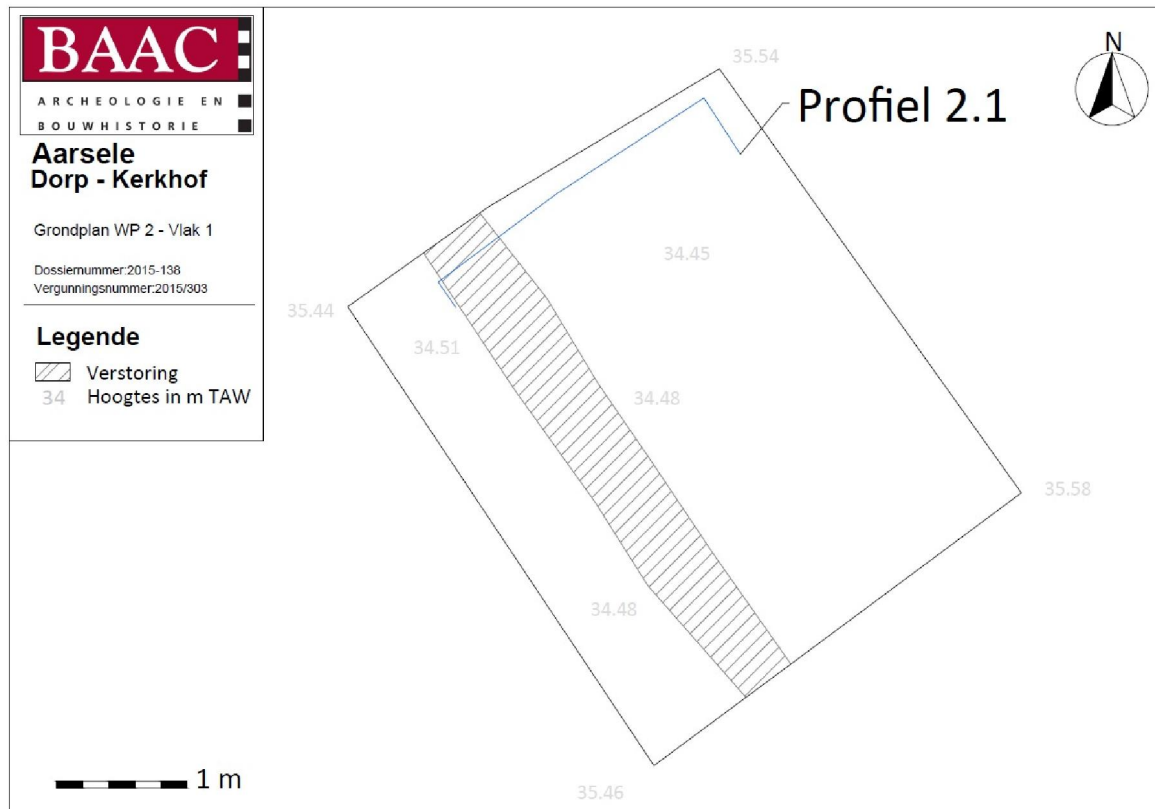
4.2 Werkput 2

Werkput 2 is te situeren ten westen van het westportaal van de kerk, op de rijweg Aarsele-Dorp, ter hoogte van het zebrapad. Het loopvlak bevond zich op 35,54 m TAW. Het archeologisch niveau werd laagsgewijs machinaal aangelegd op 34,48 m TAW. De proefput had een noordwest-zuidoost oriëntatie en een oppervlakte van 14,25 m².

In werkput 2 werden geen menselijke resten aangetroffen. De proefput bevond zich buiten het oude kerkhofdomein. Het vlak kon meteen verdiept worden tot op de natuurlijke ondergrond. Er werd enkel een recente verstoring door een nutsleiding aangetroffen. Deze verstoring had een zuidoost-noordwest oriëntatie (Figuur 24).

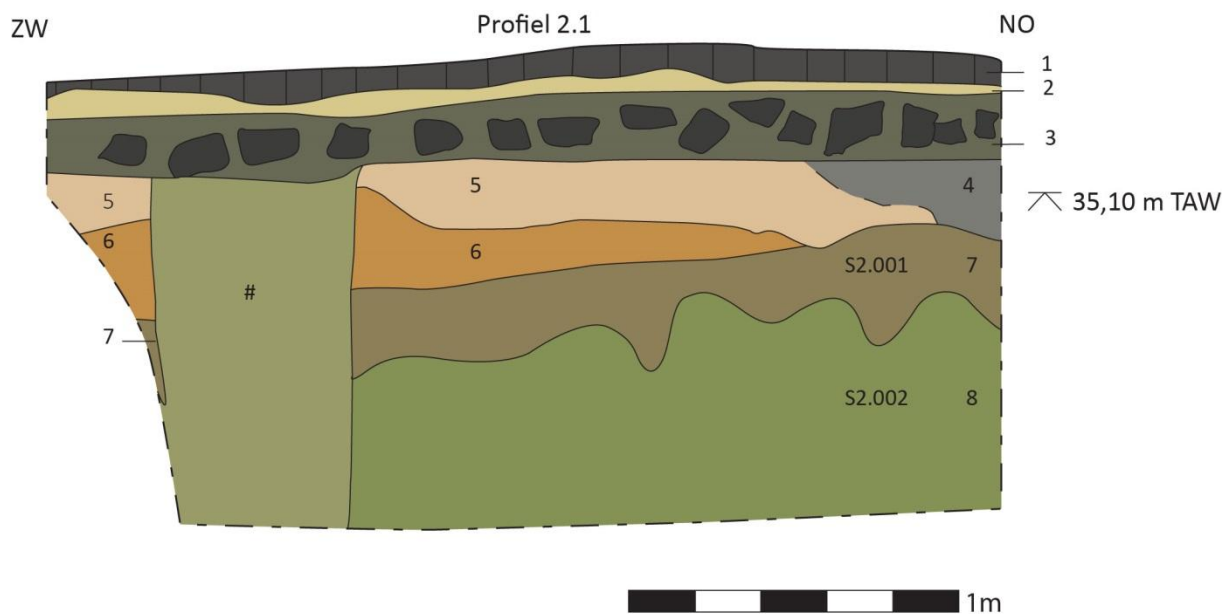


⁴⁷ Depuydt et al 2013, 67.



Figuur 24: Vlakfoto en Plan van werkput 2

In het noordwesten van werkput 2 werd het profiel opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. Het werd machinaal verdiept zodat minstens 30 cm van de moederbodem zichtbaar was. Het profiel bestond achtereenvolgens uit het huidige straatniveau, enkele ophogingslagen en de natuurlijke moederbodem. In het westen is de verstoring van de nutsleidingen te zien (Figuur 25).



Figuur 25: Foto en tekening van profiel 2.1.

Legende: 1)straattegels, 2)asfalt, 3)kasseibaan, 4)recente laag, onderaan roestbandje, homogeen, zs1, bs1, 5)zandige inspoelingslaagjes, onderaan band met fe en mn, heterogeen, zs2, 6)heterogeen, zs2, mn2, 7)S.2.001, moederbodem, vorstwiggen, veldsteen, heterogeen, zs1, mn1, 8)S.2.002, moederbodem, kz3, ns2, fe1, mn1, oxidatie-reductie, glauconiethoudend

4.3 Werkput 3

Werkput 3 bevond zich op de westelijke hoek van de Sint-Martinuskerk op de rijweg van de Vinktstraat. Het loopniveau bevond zich op 35,33 m TAW. Het archeologische vlak werd machinaal bereikt op 34,65 m TAW. De proefput had een oppervlakte van 11,61 m².

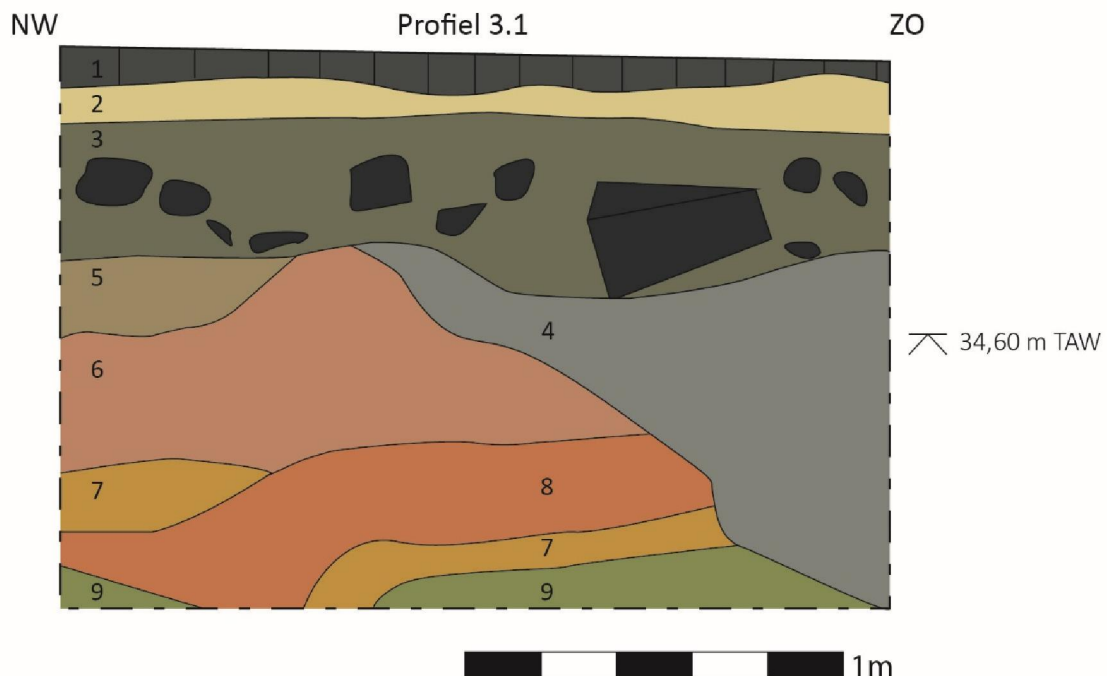
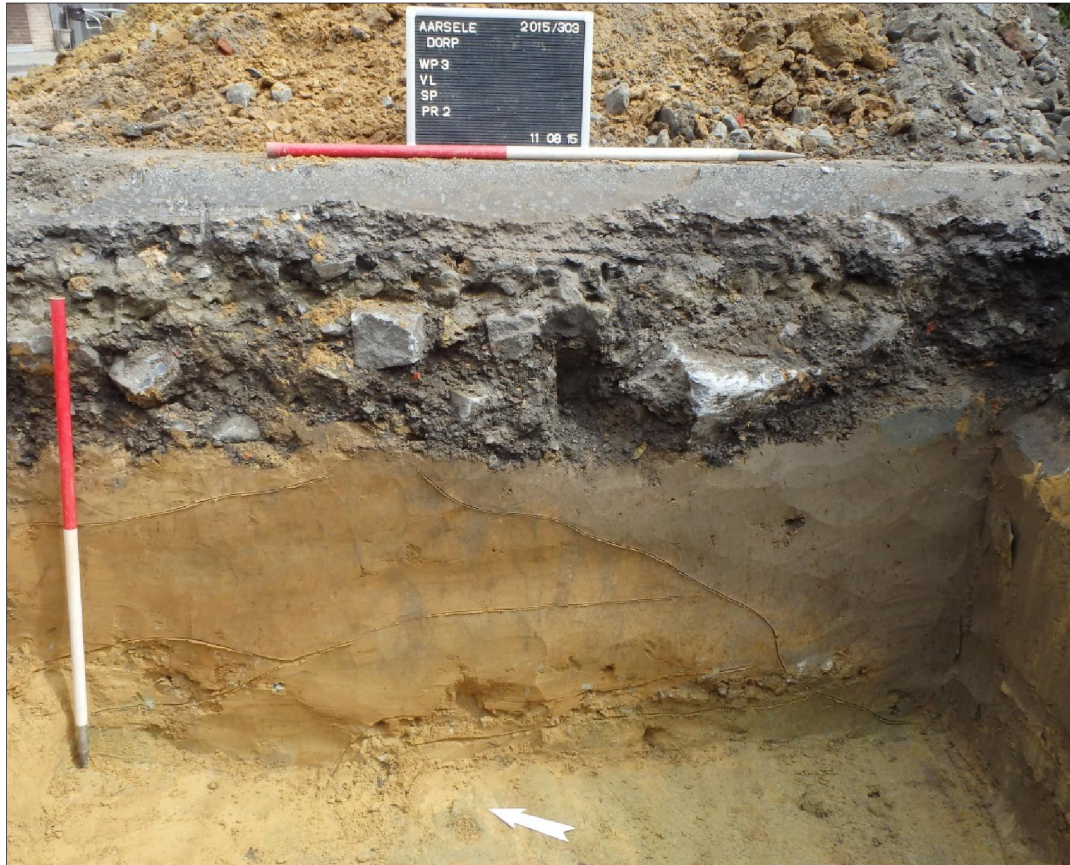
Net zoals in werkput 2 werden in werkput 3 geen menselijke resten aangetroffen. Er werden verschillende recente verstoringen en één natuurlijke spoor (S.3.002) gevonden (Figuur 26). Parallel met de Vinktstraat werd een lineair spoor opgemerkt (S.3.003). De vulling had een donkerbruin grijze kleur en bevatte fragmenten baksteen, leisteel, mangaan en houtskool. Vermoedelijk betreft het een gracht die misschien de grens van het kerkhofdomein vormde.





Figuur 26: Foto en plan van werkput 3

In het noordoosten van de proefput werd een profiel machinaal verdiept, opgeschoond, gefotografeerd, ingekrast, ingetekend, ingemeten en beschreven (Figuur 27). Aan de hand van het profiel werd de bodemopbouw duidelijk. Straattegels en asfalt werden opgevolgd door een verstoord pakket van +/- 40 cm bestaande uit kasseiblokken en blokbeton. In het profiel is de gracht tot 90 cm diep bewaard onder de kasseiblokken. Aangezien de gracht slechts gedeeltelijk is waargenomen in de proefput is het mogelijk dat de gracht nog dieper bewaard is in het zuidoosten. Onder het verstoord pakket en de gracht zijn nog enkele natuurlijke lagen waar te nemen (S.3.001).



Figuur 27: Foto en tekening van profiel 3.1

Legende: 1)straattegels, 2)asfalt, 3)kasseibaan met blokbeton (verstoring), 4)S.3.003, homogeen, zs2, hk2, mn2, bs1, 5) verstoring, heterogeen, zs1 6)S.3.001, heterogeen, zs1, mn1, 7)heterogeen, zs1, ns2, 8)zs1, ns1, 9)moederbodem, homogeen, kz3, mn1, hk1 = S2.002

4.4 Werkput 4

Werkput 4 is te situeren op het voetpad ten noorden van de kerk. De positie van deze proefput werd, met toestemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed, iets gewijzigd om de boordstenen van de plantsoenen te vrijwaren. Het loopniveau van deze werkput bevond zich op 34,94 m TAW. Het archeologisch leesbare niveau werd machinaal aangelegd en bereikt op 34,36 m TAW.

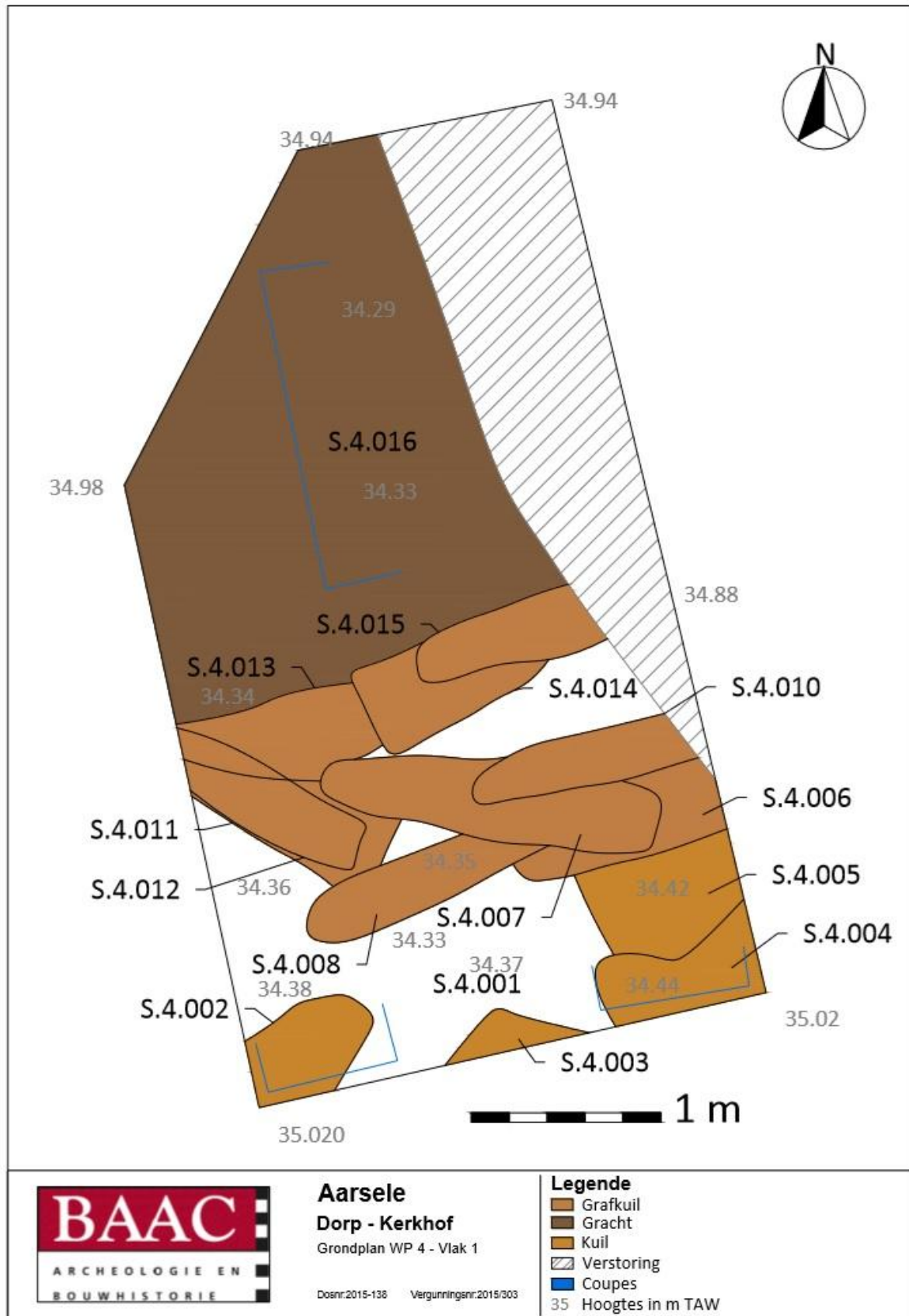
4.4.1 Stratigrafie

Er werden 15 sporen aangetroffen in werkput 4. De aflijning was veel duidelijker (tgo de sporen in werkput 1) omdat ze zich in de moederbodem bevonden (Figuur 28 en Figuur 29). Enkel sporen betreffen kuilen waarvan het niet helemaal duidelijk is of ze in functie van een begraving gegraven zijn. Sporen 4.002 tem 4.005 bevonden zich deels in de putwand en hebben een rechthoekige of afgeronde vorm. Ze hebben een bruingrijze, vrij homogene vulling en bevatten fragmenten van baksteen, leisteen, ijzer en bot. Sporen 4.002 en 4.004 werden gecoupeerd. Spoor 4.002 was slechts 10 cm diep bewaard gebleven onder het vlak. Mogelijk is het een restant van een grafkuil maar dit kan niet met zekerheid bevestigd worden. Spoor 4.004 kon niet volledig verdiept worden zonder de omliggende begravingen te beschadigen. Daarom werd beslist het spoor niet verder uit te graven.

Sporen 4.006 tem 4.015 betreffen allen restanten van grafkuilen. Bij zes sporen (S.4.007, 4.010, 4.012, 4.013, 4.014 en 4.015) werden menselijke restanten aangetroffen. De inhumaties werden voorzichtig blootgelegd, gefotografeerd, ingetekend en beschreven. Zie Bijlage 10.2 Skeletformulieren voor een gedetailleerde beschrijving van de individuen. De inhumaties werden allemaal relatief ondiep onder het maaiveld aangetroffen. Vermoedelijk is een deel van de bovengrond afgegraven bij de heropbouw van de kerk in de 20ste eeuw. Ten zuiden van de kerk (WP1) is een niveauverschil merkbaar: tegen de kerk ligt het voetpad hoger dan bij de werkput (36,06 m tov 35,73 m TAW). Ten noorden van de kerk (WP4) ligt het grasveldje tussen de kerk en de werkput iets meer dan 1 meter hoger dan de stoepstenen rondom de werkput (36,14 m tov 35,00). Vermoedelijk was het grasveld het oorspronkelijke niveau. Een muurtje scheidt het gras en het huidige loopniveau. Dit kan verklaren waarom in werkput 4 slechts één niveau van begravingen aangetroffen zijn tov 4 lagen in werkput 1. Vermoedelijk is een groot deel van de inhumaties geruimd in het begin van de 20ste eeuw wanneer een nieuw kerkhof werd aangelegd in de Schoolstraat (zie 2.2.1 Historiek).



Figuur 28: Vlakfoto werkput 4



Figuur 29: Plan werkput 4

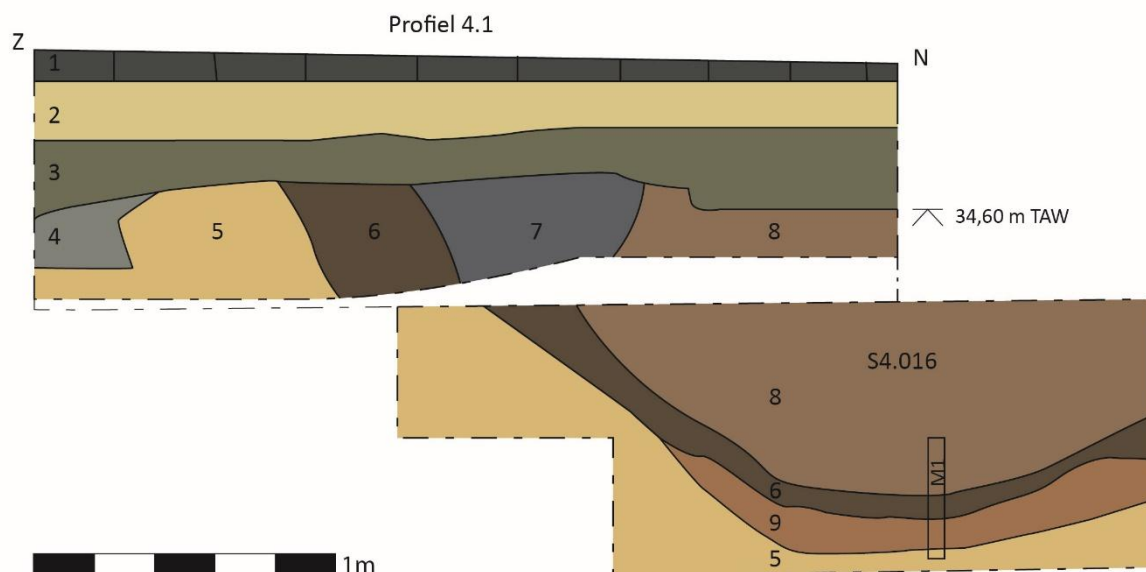
Spoor 4.016 tenslotte betreft een lineaire gracht of greppel (Figuur 30). De gracht had een bruingrijze vulling en bevatte fragmenten van baksteen, leisteen, mangaan en houtskool. De heterogene vulling bestond uit licht kleiig zand. Vermoedelijk is deze gracht een restant van een kerkhofomheining. De gracht werd gecoupeerd en bleek ongeveer 80 cm diep bewaard onder het archeologische niveau. Er konden drie opvullingslagen in herkend worden. Er werd een pollenstaal genomen met het oog op palynologisch onderzoek op de onderste lagen die reeds gevormd waren wanneer de gracht nog niet gedempt was (de zogenaamde actieve fase). In de vulling van de gracht werden twee fragmenten grijs aardewerk, bot en vuursteen aangetroffen. Het aardewerk kent een datering tussen de 12de en 15de eeuw. Het is vermoedelijk in deze periode dat de gracht gedempt is. Aangezien de menselijke resten de gracht oversnijden, vormt de gracht een *terminus post quem* voor de begravingen. Volgens pastoor De Clercq was in de tweede helft van de 16de eeuw het kerkhof omringd door oude vervallen grachten.⁴⁸



Figuur 30: Spoor 4.016 in coupe

In het westen van werkput 4 werd het profiel opgeschoond, gefotografeerd en getekend (Figuur 31). Het profiel bestaat opeenvolgend uit stoeptegels, een stabilisatielaag van zand, een recent verstoorde laag bestaande uit zand en mortel, sporen 4.002, 4.016, 4.011/4.012 en de moederbodem (4.001).

⁴⁸ De Clercq 1881, 8-9.



Figuur 31: Profiel 4.1 en spoor 4.016 in coupetekening

Legende: 1)stoeptegels, 2)stabilisatielaag van zand, 3)verstoorde laag, 4)S.4.002, zs2, hk1, 5)S4.001, moederbodem, zs1, 6)S.4.016, zs2, kz3, hk1, bs1, mn2, 7)S.4.011/4.012, individu 14, 8)S.4.016, zs2, mn2, ns2, hk1, bs, 9)zs1, kz2, hk1, mn1, ns1

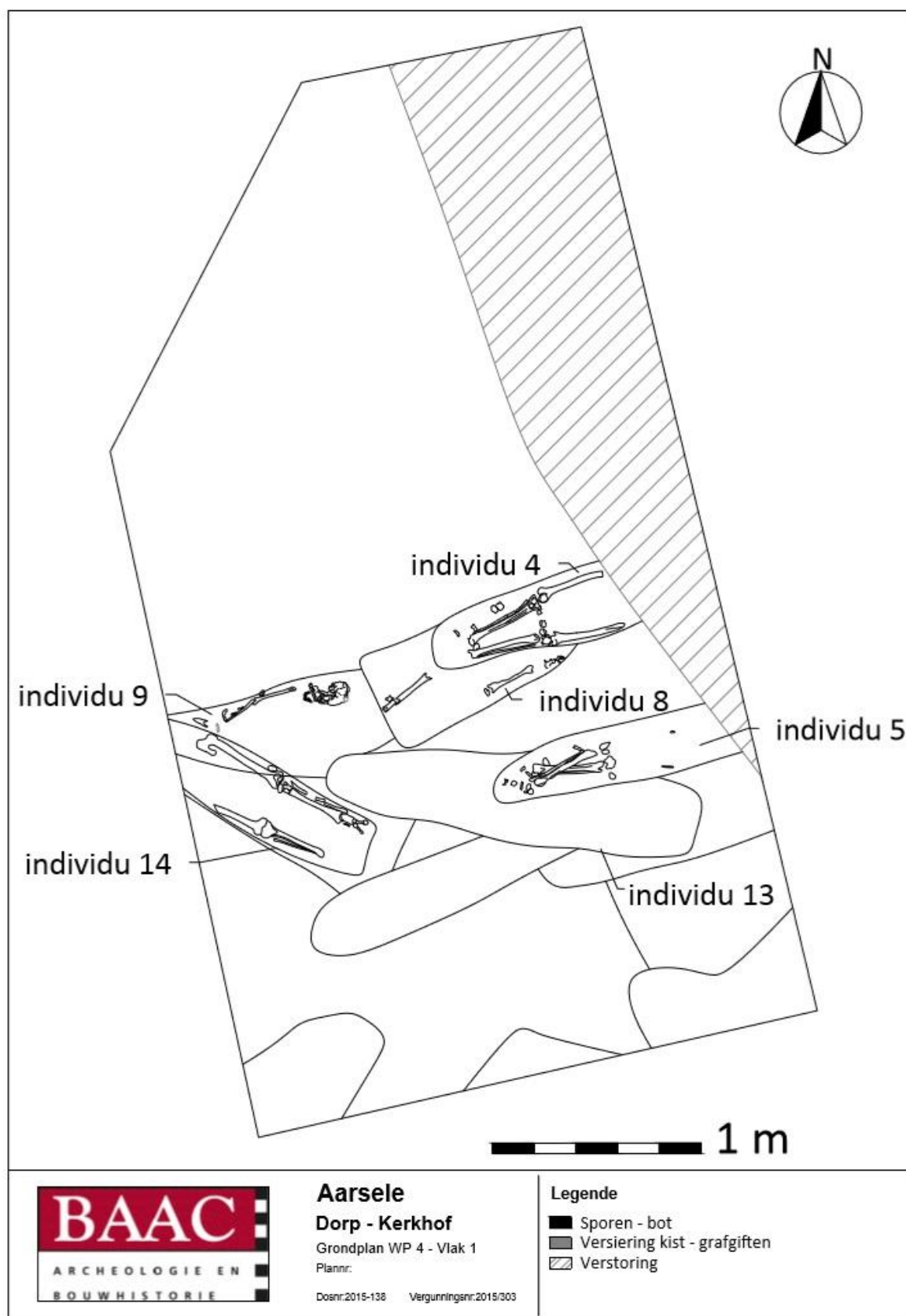
4.4.2 Inhumaties

In werkput 4 werden zes inhumaties aangetroffen; individu 4, 5, 8, 9, 13 en 14. Over het algemeen kan gezegd worden dat de botten van de skeletten een slechte bewaringstoestand kennen. De skeletten zijn slechts zeer fragmentarisch bewaard gebleven. Zie bijlage 10.2 Skeletformulieren voor een uitgebreide beschrijving van de skeletten. Individuen 4, 5, 8 en 9 liggen in dezelfde richting; met hun hoofd in het oosten en hun voeten in het westen. Individu 13 en 14 wijken hier van af. Individu 14 ligt met het hoofd in het noordwesten (in de putwand) en met de voeten in het zuidoosten. Vanwege de zeer slechte bewaringsgraad van individu 13 kan niet met zekerheid gezegd worden in welke richting het hoofd lag. De grafkuil heeft wel, net zoals individu 14, een noordwest-zuidoost oriëntatie. Individuen 4, 5 en 14 zijn zeker jonger dan de andere individuen omdat ze respectievelijk individuen 8, 13 en 9 verstoren.

Bij individu 9 werden twee fragmenten (van één individu) industrieel wit met tinglazuur verzameld met een datering tussen de 19de en 20ste eeuw. Dit lijkt echter eerder intrusief.



Figuur 32: Individu 5

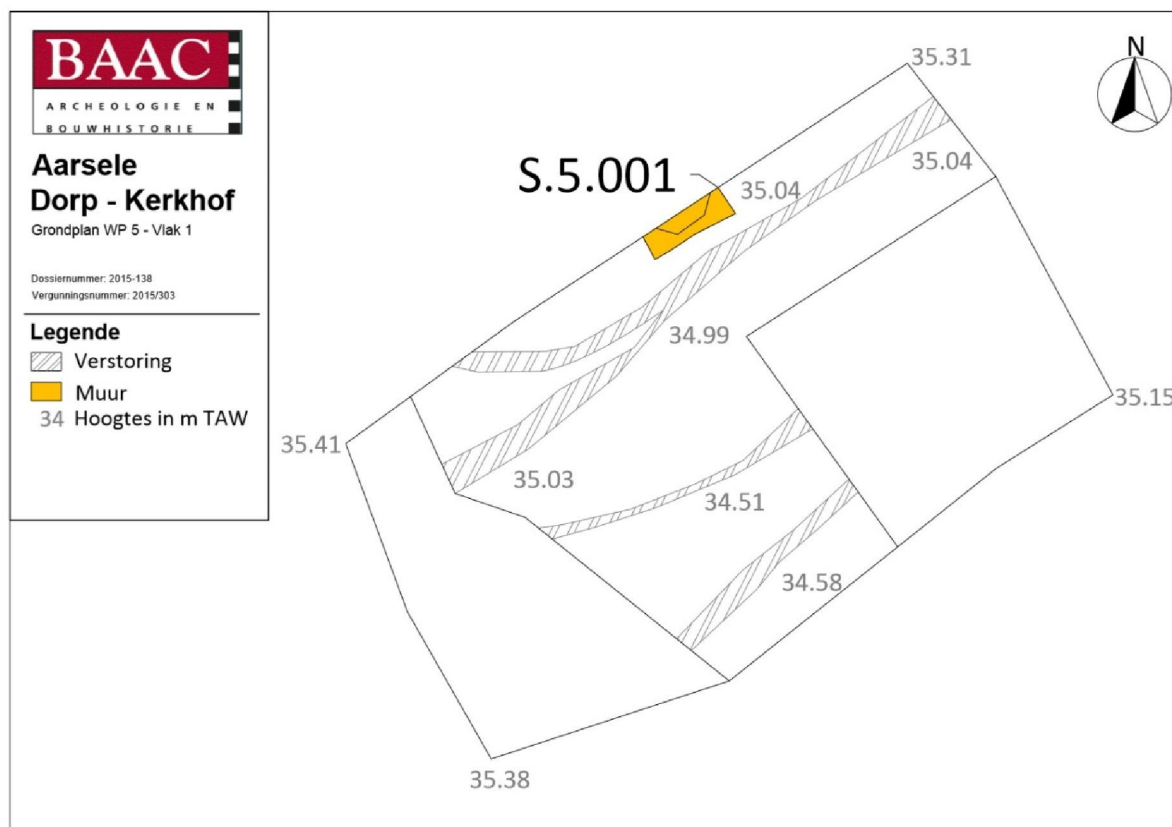


Figuur 33: Plan werkput 4 met aangetroffen skeletten

4.5 Werkput 5

Werkput 5 is te situeren ten noordoosten van de Sint-Martinuskerk, aan de oprit van woning met huisnummer 4 op perceel (6C)7t. Oorspronkelijk bevond de inplanting van deze put zich deels op het voetpad en deels op de rijweg. In samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed werd beslist de positie iets te wijzigen zodanig dat deze put enkel het voetpad zou beschadigen. Hiermee zou het afgraven en het herstel van het wegdek iets vereenvoudigd worden. Het loopniveau van proefput 5 bevond zich op 35,31 m TAW. Het vlak werd aangelegd tot op 34,51 m TAW. Hiermee werd de natuurlijke ondergrond niet bereikt. Vanwege de aanwezigheid van verschillende kabels en leidingen en de daarbijhorende gevaren en beperkte ruimte werd beslist om de put niet verder af te graven (Figuur 34). Met de handboor kon worden aangetoond dat de moederbodem slechts op een 20 cm onder het vlak aanwezig was. Dit maakt dat de natuurlijke ondergrond zich ca. 1 m onder het maaiveld bevindt.





Figuur 34: Foto en plan van proefput 5

In werkput 5 werden net zoals in werkput 2 en 3 geen menselijke resten aangetroffen. De proefput bevindt zich buiten het oude kerkhofdomein. Wel werd één muur of poer opgemerkt (S.5.001) (Figuur 35). Het muurwerk bevindt zich grotendeels in de putwand en is mogelijk een deel van een fundering. Het is niet te verbinden met enig muurwerk op de Atlas van de Buurtwegen. Het muurtje had een breedte van 46 cm en bestond uit een donker rode baksteen met hard baksel en een witgrijze kalkmortel.

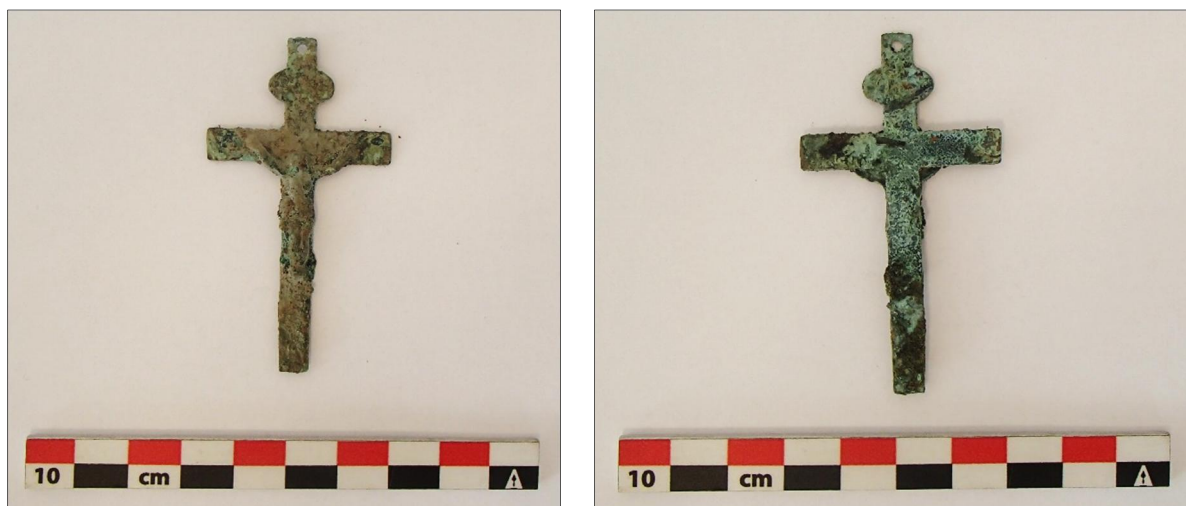


Figuur 35: Spoor 5.001, muur of poer

5 Vondstmateriaal

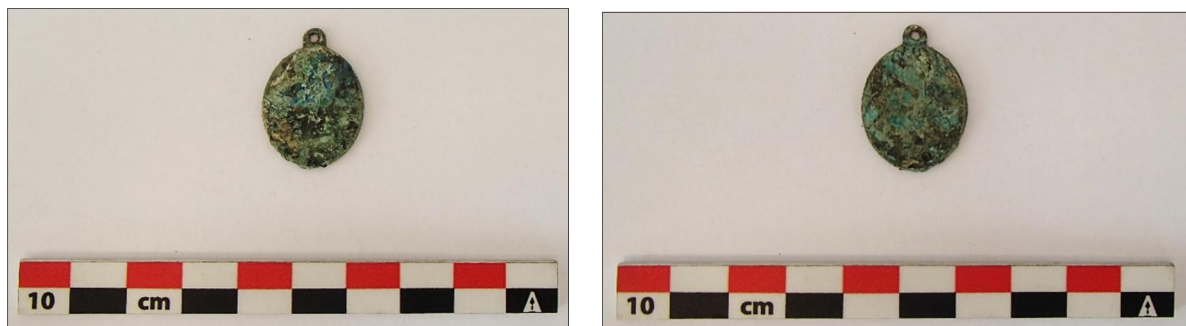
Enkele opvallende vondsten worden hieronder beschreven.

Bij individu 6 (vlak 2) werd ter hoogte van de rechterborst een bronzen kruisbeeldje gevonden (Figuur 36). Het wordt gedateerd in de 18de eeuw, misschien vroege 19de eeuw maar zeker niet later.



Figuur 36: vondstnummer 45, bronzen kruisbeeldje thv rechterborst individu 6 – vlak 2

Bij individu 10 (vlak 2) werd ter hoogte van het bekken (of tussen de vingers?) een bronzen medaillon gevonden (Figuur 37). Deze medaillon wordt in de 19de eeuw gesitueerd.



Figuur 37: vondstnummer 61, bronzen medaillon thv bekken individu 10 – vlak 2

Bij verschillende individuen werden witte glazen knoopjes gevonden van kledij (bij individuen 2, 6, 7, 11, 12 en 20) (Figuur 38).



Figuur 38: vondstnummer 48, glazen knoopjes bij individu 6 – vlak 2

Op het vierde vlak van werkput 1 werd bij de aanleg een fragment van een bord in majolica met tinglazuur gevonden (Figuur 39). Op het bord staat zeer simplistisch een Christusfiguur geschilderd. Het bord kan in de 17de eeuw gedateerd worden. Vergelijkbare vondsten zijn gevonden in Venlo (NL) en Halsteren (NL) (Figuur 40).



Figuur 39: vondstnummer 86, verspit materiaal op vierde vlak



Figuur 40: Majolica bord met Christusfiguur uit Venlo NL (links) en Halsteren NL (rechts) beiden in de 17de eeuw te dateren⁴⁹

⁴⁹ Limburgserfgoed.nl en heemkundekring.nl

6 Fysisch Antropologisch onderzoek (Drs. Birgit Berk)

Het opgegraven skeletmateriaal van de prospectie is onderzocht en gewaardeerd door Birgit Berk, fysische antropologe, met als doel een inschatting te maken van de conservering van het skeletmateriaal en de mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek bij een vervolgonderzoek.

6.1 Methoden en technieken

De begravingen zijn in het veld beschreven en gedocumenteerd op veldformulieren en uitgewerkt op formulieren van Birgit Berk Fysische Antropologie (zie bijlage).

De mate van conservering is als volgt gedefinieerd:

Slecht: Er zijn slechts weinig skeletdelen aanwezig, aanwezige botten zijn niet compleet, het oppervlak van de botten is verweerd.

Matig: Niet alle skeletdelen zijn aanwezig, aanwezige botten zijn gedeeltelijk compleet, het oppervlak kan licht verweerd zijn.

Goed: Slechts enkele skeletdelen zijn afwezig, de aanwezige botten zijn vrijwel allemaal compleet en het oppervlak is niet verweerd.

De leeftijd van de onvolwassen individuen is bepaald aan de hand van de mineralisatie (vorming) en eruptie (doorbreken) van het vaste gebit.⁵⁰ Verder zijn specifieke botonderdelen (zonder epifysen) opgemeten, die daarna vergeleken zijn met de waarden van Maresch.⁵¹ Via deze methode wordt de leeftijd van kinderen bepaald aan de hand van de lengtegroei van de botten. Van de volwassen individuen kon tijdens het onderzoek geen leeftijdsschatting gemaakt worden, omdat het slechts een waarderingsonderzoek betreft en geen determinatie. Het geslacht is wel in enkele gevallen genoteerd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit slechts een *quick-scan* is, gebaseerd op een algemeen beeld van de schedel, het bekken en de mate van robuustheid van de botten.

De 'levende staande lichaamshoogte' van de individuen is berekend met behulp van de methodes van Trotter en Gleser.⁵² Voor deze berekeningen zijn botmetingen verricht die ontleent zijn aan Knussmann.⁵³ De in deze populatie aangetroffen pathologische botveranderingen zijn geïdentificeerd volgens beschrijvingen van onder andere Roberts en Manchester⁵⁴, Ortner⁵⁵, Brothwell⁵⁶, Rogers en Waldron en Mann en Hunt.⁵⁷

6.2 Resultaten

6.2.1 Algemeen

Bij het proefsleuvenonderzoek zijn in twee werkputten (werkput 1 en 4) 26 individuen aangetroffen. De skeletten liggen in verschillende lagen heel dicht op elkaar; de zone met begravingen meet slechts een halve meter. De graven oversnijden elkaar. In werkput 1 zijn 20 individuen gevonden, verdeeld over vier vlakken. Het betreft 18 volwassenen en één kind van ca. 9 jaar. Van één individu kon niet bepaald worden of het een volwassene betrof. In werkput 4 zijn zes individuen aangetroffen in het

⁵⁰ Ubelaker 1978; WEA 1980

⁵¹ Maresch 1955

⁵² Mannen: Trotter/Gleser 1958, Trotter 1970; vrouwen: Trotter/Gleser 1952, Trotter 1970.

⁵³ Knussmann 1988.

⁵⁴ Roberts/Manchester 1995.

⁵⁵ Ortner 2003.

⁵⁶ Brothwell 1981

⁵⁷ Rogers/Waldron 1989, 611-625; Rogers/Waldron 1995, Mann/Hunt 2005.

eerste vlak. Het betreft drie volwassenen en één kind van ca. 8 jaar oud. Van de twee andere individuen kon niet bepaald worden of het volwassenen betrof. Alle individuen zijn beschreven in de bijlage.

Niet alle individuen waren compleet. Sommige graven waren verstoord, maar het merendeel van de onvolledige skeletten is waarschijnlijk wel compleet. Deze skeletten konden niet compleet opgegraven worden omdat zij deels buiten de put vielen. Bij een mogelijk vervolgonderzoek kunnen deze graven alsnog compleet worden onderzocht.

6.2.2 Leeftijd, geslacht en lengte

Van de 26 aangetroffen individuen zijn 21 volwassen. Twee individuen waren onvolwassen en van drie individuen kon de leeftijd niet worden bepaald. Van de volwassen individuen zijn er zeven waarschijnlijk vrouwelijk en zeven waarschijnlijk mannelijk. Van de zeven andere volwassen individuen kon bij de waardering geen geslacht worden bepaald. Dit betrof voornamelijk individuen zonder schedel of bekken. Omdat de meeste van deze individuen (zes van de zeven) gedeeltelijk in de putwand lagen, kan ervan worden uitgegaan dat wanneer bij een definitief onderzoek het hele skelet wordt opgegraven, er wel een geslachtsbepaling kan worden uitgevoerd. Van 16 individuen kon de lengte bepaald worden door het opmeten van de lange botten (zie de skeletformulieren in de bijlage).

6.2.3 Pathologie

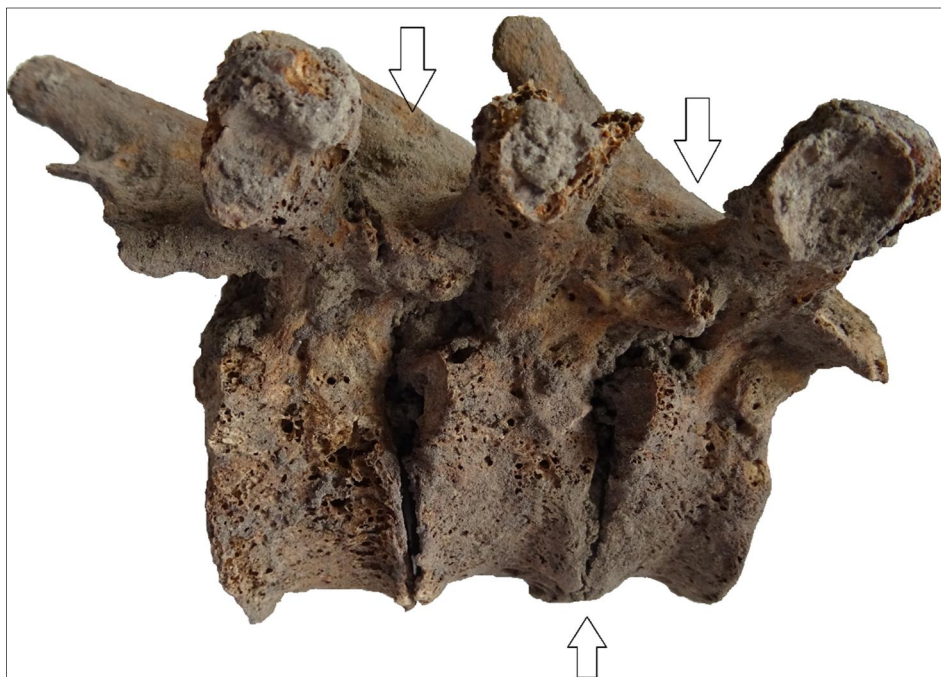
Het diagnosticeren van pathologische condities is sterk afhankelijk van het aantal botten wat te bestuderen is en de conservering van de individuele botten.⁵⁸ Tijdens de waardering van het skeletmateriaal zijn alleen de meest in het oog springende ziektebeelden beschreven. Bij een definitief onderzoek, wanneer alle botten zorgvuldig bekeken worden, kunnen er meer pathologische aandoeningen aan het licht komen. De belangrijkste pathologische condities die zijn gevonden, worden hieronder besproken. In de bijlage zijn de pathologische botveranderingen ook per individu beschreven.

Er is veel gebitspathologie gezien, waaronder *antemortem* (voor de dood) verloren tanden en kiezen, (tandhals)cariës, calculus (tandsteen), alveolaire atrofie (terugtrekking van het kaakbot waardoor de wortels bloot komen te liggen), *crowding* (scheve tanden door te weinig plaats in de kaak), afwijkende slijtagepatronen en *emailhypoplasie*. *Emailhypoplasie* ontstaat tijdens de jeugd, in de periode dat de tanden en kiezen gevormd worden. Door ziekte of ondervoeding wordt tijdelijk minder of slechter glazuur gevormd. Dit is te zien aan horizontale lijnen of putjes in het tandglazuur. Op basis van de positie van de lijnen op de verschillende kronen kan vastgesteld worden op welke leeftijd de ziekte of ondervoeding heeft plaatsgevonden.⁵⁹

Gewrichtsslijtage van de wervels kwam veel voor: Degenerative Disc Disease (degeneratie van de tussenwervelschijven) en *vertebrale osteoartrose* (slijtage van de facetgewrichten). Er zijn *smorl's nodes*, marginale osteofyten, erosie en fusie van wervellichamen (Figuur 41) waargenomen. POA (*perifere osteoartrose*) kwam minder vaak voor. POA is een verzamelnaam voor slijtage aan alle gewrichten met uitzondering van de wervelkolom. Eén individu had slijtage aan de gewrichten van de pols, de elleboog en de kaak. Het weinige voorkomen van POA is waarschijnlijk te wijten aan de slechtere bewaarcondities van de gewrichtsuitenden.

⁵⁸ Panhuysen 2005, 136.

⁵⁹ Bouts et al, 1992



Figuur 41: Fusie van de facetgewrichten van de thoracale wervels (VOA, pijltjes boven) en bijna fusie van de wervellichamen (DDD, pijl onder).

Eén individu had *cribra orbitalia*, een deficiëntieziekte die ontstaat door een tekort aan ijzer. Het komt meestal bij kinderen voor, maar ook volwassenen kunnen bloedarmoede krijgen, zoals zwangere vrouwen. Bloedarmoede ontstaat niet alleen door een tekort aan ijzer in de voeding, maar ook door extreem bloedverlies na bijvoorbeeld een trauma, bevalling of parasitaire infectie van het maag-darmstelsel.⁶⁰ Verder was er een individu met botvorming op het scheenbeen als gevolg van een verwonding of een goedaardige bottumor. Een ander individu had *Diffuse Idiopathic Skeletal Hyperostosis* (DISH). Deze ziekte wordt in verband gebracht met een voedzaam, rijk dieet en een weinig actieve levensstijl. Bij deze ziekte verbenen de *ligamenten* (bindweefselbanden rond de gewrichten), waardoor men stijf en stram wordt. Vooral de ligamenten rond de wervelkolom worden aangetast (Figuur 42).

⁶⁰ Robert & Manchester 1995, 163-166.



Figuur 42: DISH met fusie van wervellichamen.

Twee individuen hadden een gebogen en gedraaide femur, maar of dit echt het gevolg is van een pathologische conditie zal tijdens het eventuele vervolgonderzoek vastgesteld moeten worden. Een secundaire femur was verbogen als gevolg van *rachitis* (Engelse ziekte, vitamine D-deficiëntie). Verder was er een individu met een ontsteking aan de binnenzijde van de schedel. Daarnaast is *osteochondritis dissecans* in de knie gezien, wat ontstaat wanneer (door hoge belasting of trauma) een stukje kraakbeen losraakt. Hierdoor ontstaat een depressie in het gewrichtsvlak.

Het veelvuldig voorkomen van *endocraniële depressies* wijst er op dat veel van de volwassenen een redelijk hoge leeftijd hadden bereikt. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe deze depressies aan de binnenzijde van de schedel ontstaan, maar ze worden vaak in verband gebracht met een hoge leeftijd.⁶¹ Eén van de schedels had een *sutura metopica* (kruisschedel), een schedelnaad over het voorhoofd. Dit is geen pathologie maar een anatomische variatie.

6.2.4 Houding, oriëntatie en conservering

De individuen liggen allemaal gestrekt op de rug, met de handen in de schoot, op de borst of naast het lichaam. Ze hebben allemaal dezelfde oriëntatie, met het hoofd in het oosten en de voeten in het westen. De conservering van het menselijk botmateriaal is wisselend. Het botmateriaal uit werkput 4 is minder goed bewaard dan die uit werkput 1. Zoals in *Tabel 2* te zien is, neemt de conservering licht af naarmate men dieper in de grond komt. Dit heeft enerzijds met de ouderdom van het botmateriaal te maken (de dieperliggende individuen hebben een oudere datering dan bovenliggende individuen) en anderzijds met het feit dat het diepste niveau zich in de moederbodem bevindt, die meer zandig is. Zand is een zeer zure bodem die het kalk in het botmateriaal aantast waardoor de bewaring verslechtert.

⁶¹ Mann/Hunt 2005, 41-42.

	vlak 1	vlak 2	vlak 3	vlak 4
goed	1	2	1	
goed-matig		1	1	2
matig	2	1	3	1
matig-slecht				1
slecht		1	2	1

Tabel 2: Overzicht van de conservering van de skeletten in werkput 1.⁶²

	Vlak 1
goed	
goed-matig	
matig	1
matig-slecht	3
slecht	2

Tabel 3: Overzicht van de conservering van de skeletten in werkput 4

6.3 Conclusie

Bij het prospectieonderzoek te Aarsele Dorp zijn in twee werkputten menselijke begravingen aangetroffen. In werkput 1 zijn 20 individuen gevonden, in put 4 zes. Deze zijn beschreven in de bijlage. Het betreft 21 (laat)volwassen individuen en 2 kinderen van ca. 8 en 9 jaar oud. Zeven volwassenen zijn waarschijnlijk van het vrouwelijk geslacht en zeven volwassenen zijn waarschijnlijk mannelijk. Van de rest van de individuen kon bij de waardering geen geslachtsbepaling worden uitgevoerd, omdat de schedel of het bekken niet (compleet) aanwezig was. Deze man/vrouwratio van 1:1 ligt in de verwachting en wijst op een normale nederzettingscontext met evenveel mannen als vrouwen. Het aantal kinderen (twee) is waarschijnlijk een onder representatie van het werkelijke aantal begraven kinderen. Bij vervolgonderzoek moet duidelijk worden of dit lage aantal te wijten is aan toeval (wanneer in de rest van de begraafplaats wel meer kinderen gevonden worden) of aan mindere bewaaromstandigheden van de kindergraven. Het is ook mogelijk dat de kinderen op een aparte plaats op het kerkhof begraven werden en dat in een andere zone wel meer kinderen gevonden zullen worden.

Alle individuen liggen gestrekt op de rug in een oost-westelijke oriëntatie, en niet zoals bij Christelijke begravingen gebruikelijk is in west-oostelijke richting. Het botmateriaal is wisselend geconserveerd. De conservering neemt licht af naarmate men dieper in de grond komt. Het botmateriaal uit werkput 4 is minder goed bewaard dan het botmateriaal uit werkput 1.

6.4 Discussie en aanbevelingen

Ondanks dat de conservering van het botmateriaal wisselend is, is de conditie van de skeletten goed genoeg om ze te determineren. Bij een definitief onderzoek kan veel extra informatie over de begraven populatie aan het licht komen. De botten van de *femur* en *humerus* zijn in de meeste gevallen niet

⁶² De cijfers reflecteren het aantal individuen met een bepaalde mate van conservering.

goed genoeg bewaard om te zagen ten behoeve van de leeftijdsschatting. De leeftijd van de individuen kan echter wel met andere methoden bepaald worden. Het geslacht en de lengte van de individuen zal ook in bijna alle gevallen bepaald kunnen worden. Wel is het aan te bevelen om al tijdens de opgraving de lange botten nauwkeurig op te meten, omdat de botten tijdens het bergen en wassen vaak breken. De *femur* en de *humerus* zijn hiervoor het meest geschikt. Het aantal gevonden pathologische aandoeningen geeft aan dat de conservering van de botten goed genoeg is om uitspraken te doen over de leefomstandigheden van de begraven mensen.

6.5 Verantwoording

Met name de handen en voeten zijn op de skeletformulieren in de bijlage grotendeels in grijs weergegeven. Dit geeft aan dat het bot gefragmenteerd is of mogelijk aanwezig. In verband met de tijdsdruk zijn de handen en voeten niet exact bekeken.

7 Besluit

7.1 Algemeen

Tijdens de archeologische prospectie met ingreep in de bodem in Aarsele-Dorp werden vijf proefputten aangelegd. Proefputten 2, 3 en 5 bevatten behalve een gedempte gracht en verstoringen van recente nutsleidingen geen archeologisch relevante sporen. In proefputten 1 en 4 daarentegen werden verschillende menselijke resten aangetroffen. In proefput 1 konden vier niveaus van begravingen herkend worden met maar liefst 20 individuen (op ca. 8 m²). In proefput 4 werden 6 individuen aangetroffen op 12 m².

7.2 Beantwoording onderzoeksvragen

**Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*

In werkputten 2 en 5 werden, uitgezonderd verstoringen van recente nutsleidingen, geen sporen aangetroffen. In werkput 3 werd een gracht opgemerkt die vermoedelijk ooit de grens van het kerkhofdomein vormde. In werkputten 1 en 4 werden sporen van menselijke begravingen gevonden. In totaal werden 26 individuen geregistreerd; zes in werkput 4 (in één vlak) en twintig individuen in werkput 1 (verspreid over vier verschillende niveaus). In werkput 4 werd tevens de gracht aangetroffen die vermoedelijk de grens van het kerkhofdomein vormde.

**Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?*

Ja.

**Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?*

In werkput 1 bevond de moederbodem zich op 34,35 m TAW. In werkput 2 op 34,48 m TAW. In werkput 3 op 34,65 m TAW. In werkput 4 op 34,36 m TAW. In werkput 5 werd de moederbodem niet bereikt, maar aan de hand van een boring kan deze geschat worden op 34,31 m TAW.

Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?

In proefput 1 zijn zes verschillende lagen te onderscheiden (inclusief moederbodem). Onder het straatniveau, een stabilisatielaag en een laag beton kan een ophogingslaag van ongeveer 50 cm herkend worden. Onder deze ophogingslaag bevindt zich een pakket waarin zeker vier niveaus van begravingen herkend kunnen worden.

In proefput 2 zijn zeven lagen te onderscheiden. Drie lagen hiervan behoren tot het huidige straatniveau, vervolgens zijn twee (recente) ophogingslagen merkbaar en tenslotte twee lagen natuurlijke moederbodem.

In proefput 3 bestond de bodemopbouw uit acht verschillende lagen. De eerste drie behoren tot het huidige straatniveau, de vierde laag bevat een sporenlaag en de volgende vier lagen betreffen natuurlijke lagen (moederbodem). Deze sporenlaag komt overeen met de sporenlaag in proefput 4.

In proefput 4 kunnen vijf lagen onderscheiden worden. Deze bestaan uit stoeptegels, een stabilisatie laag, een recent verstoorde laag bestaande uit zand en mortel, sporen van begravingen en de moederbodem. In proefput vier ontbreekt de ophogingslaag met losse fragmenten bot die in proefput 1 wel aanwezig is. Vermoedelijk is deze laag ter hoogte van proefput 4 verwijderd bij de ruiming van het kerkhof rond 1910. Ook een deel van het pakket met de begravingen werd toen afgegraven waardoor dit pakket in werkput 4 slechts één niveau aan inhumaties bevatte (tgo vier niveaus in werkput 1). In proefput 3 bevindt de sporenlaag zich ook meteen onder het recente wegdek waardoor eveneens aangenomen kan worden dat hier een afgraving plaatsvond.

In proefput 5 werd de bodemopbouw niet geregistreerd omdat deze werkput te erg verstoord was door recente nutsleidingen.

**Bevatten deze lagen archeologische vondsten en uit welke periode dateren deze vondsten?*

De gedempte gracht in werkput 4 bevatte grijsbakkend aardewerk dat gedateerd wordt tussen de 12de en 15de eeuw. Vermoedelijk gebeurde de uitgraving van de gracht voordien. De aangetroffen begravingen in werkput 4 oversnijden de gracht waardoor ze een jongere datering krijgen.

Bij de aanleg van de vlakken en bij de inhumaties werden verschillende fragmenten aardewerk aangetroffen. Het gaat hier vermoedelijk voornamelijk over verspit materiaal waardoor het geen relatieve datering kan geven aan de menselijke begravingen. Het meeste aardewerk (n=59) bestaat uit roodbakkend aardewerk met een loodglazuur dat een datering krijgt tussen de 13de en 19de eeuw. Enkele fragmenten hiervan krijgen een iets nauwkeurigere datering tussen de 16de en 17de eeuw (n=2), 16de en 18de eeuw (n=4) en 18de en 19de eeuw (n=1). Enkele fragmenten grijsbakkend aardewerk (n=5) wordt gedateerd tussen de 15de en 19de eeuw, twee fragmenten hiervan werden geborgen uit spoor 4.016 (gracht). Ook steengoed (n=4) werd aangetroffen; Langerwehe (n=2) uit de 14de eeuw en Westerwald (n=2) uit de 17de-18de eeuw. Twee fragmenten majolica worden in de 17de eeuw gesitueerd, één fragment faience in de 18de-19de eeuw en tenslotte zeven fragmenten industrieel wit in de 19de-20ste eeuw.

**Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? Wat is de omvang? Komen er oversnijdingen voor? Wat is het, geschatte, aantal individuen?*

Ja. In werkputten 2, 3 en 5 werden geen menselijke resten aangetroffen. In werkput 4 werd één niveau begravingen opgemerkt. Deze inhumaties bevonden zich meteen in de moederbodem. Er werden zes individuen geregistreerd, waarbij individuen 4, 5 en 14 respectievelijk individuen 8, 13 en 9 oversnijden en verstoren.

In werkput 1 werden 20 inhumaties geregistreerd. Niet elk individu werd volledig opgegraven; sommigen bevonden zich deels in de putwand, sommigen werden niet uitgegraven in afwachting van vervolgonderzoek. Er konden vier niveaus van begravingen opgemerkt worden. Het eerste niveau werd aangelegd over de gehele werkput (= 14,64 m²), vanaf het tweede niveau werd slechts de helft van de werkput verdiept (= ca. 8 m²). Verschillende individuen oversnijden en verstoren elkaar. 17 individuen liggen met het hoofd in het (noord)oosten en de voeten in het (zuid)westen. Drie individuen liggen met het hoofd in het zuiden en de voeten in het noorden.

**Zijn er aanwijzingen voor een afbakening van het kerkhof? Zo ja, welke vorm neemt deze aan?*

In werkputten 3 en 4 werd een gracht aangetroffen. Deze vormde mogelijk de noordelijke grens van het kerkhofdomein. In werkput 4 oversnijden individuen 4, 8 en 9 de gracht, wat maakt dat de gracht reeds gedempt was bij het begraven van deze individuen. Mogelijk werden deze individuen in een latere en jongere fase van het kerkhof begraven en dateert de gracht uit een oudere fase van het kerkhof. Het is niet duidelijk of dan nog begravingen ten noorden van de gracht verwacht kunnen worden, maar naar alle waarschijnlijkheid niet, daar in een recentere fase de kerkhofmuur ongeveer op het tracé van de gracht stond.

**Kunnen er afbakeningen gemaakt worden naar chronologie, ruimte (omvang, verspreiding, indeling site, ruimtelijke relaties) en functie (incl. de argumentatie)?*

De aangetroffen menselijke resten kunnen gesitueerd worden tussen de 17de en het einde van de 19de eeuw. Enkel in werkputten 1 en 4 werden inhumaties aangetroffen. De overige werkputten bevinden zich buiten het kerkhofdomein. In werkput 1 werden vier niveaus van begravingen opgemerkt, met maar liefst 20 individuen op een oppervlakte kleiner dan 15 m². De omvang van het aantal skeletten is dus zeer groot.

**Wat is de verwachte en vastgestelde bewaringstoestand van de sporen/ van de verschillende afbakeningen / van de vindplaats in zijn geheel?*

De bewaringstoestand van de sporen is goed. Voornamelijk in werkput 1 waar vier verschillende niveaus van begravingen geregistreerd konden worden.

**Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

De waarde van de archeologische vindplaats, het oude kerkhof van de Sint-Martinuskerk, is groot.

**Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologisch erfgoed?*

In de 20ste eeuw werd het kerkhof geruimd. Bij de aanleg van het parkeerterrein ten zuiden van de kerk zou, volgens mondelinge getuigenissen, een afgraving hebben plaatsgevonden. Het voetpad aan de kerk bevindt zich op 36,06 m TAW. Het huidige straatniveau ter hoogte van werkput 1 bevindt zich op 35,73 m TAW. Dit niveauverschil van ca. 30 cm kan op een afgraving wijzen. Ter hoogte van werkput 4 is het niveauverschil groter. De deurdorpel van de kerk bevindt zich op 36,14 m TAW. Het huidige loopniveau aan werkput 4 bevindt zich op 35,00 m TAW. Hier vond vermoedelijk een afgraving van ca. 1 m plaats. Dit verklaart ook waarom in werkput 4 slechts één niveau van begravingen werd aangetroffen tov vier niveaus in werkput 1. In werkput 4 was de invloed van de bestaande verhardingen dus groter dan in werkput 1.

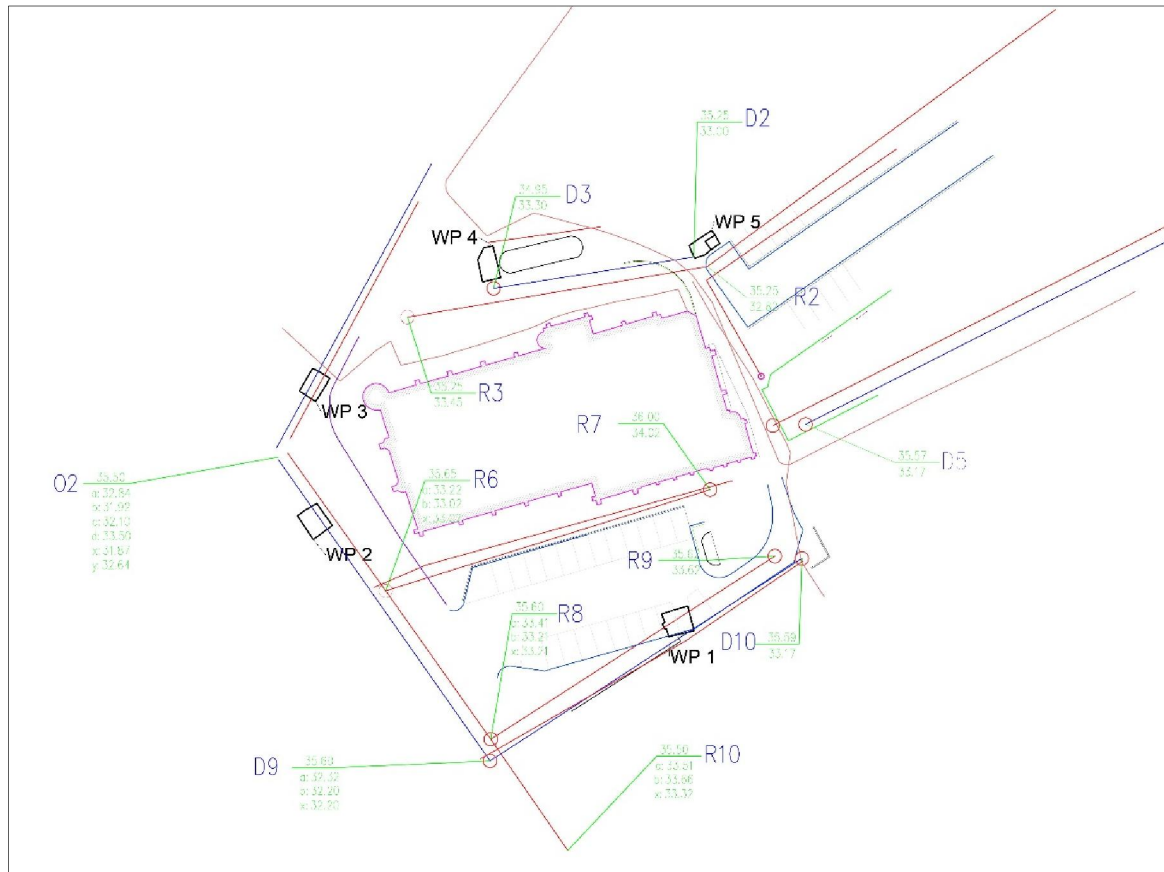
**Wat is de potentiële impact van de geplande werken op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

De impact van de aanleg van de riolering ter hoogte van werkputten 1 en 4 is groot. Een archeologisch vervolgonderzoek is hier vereist.

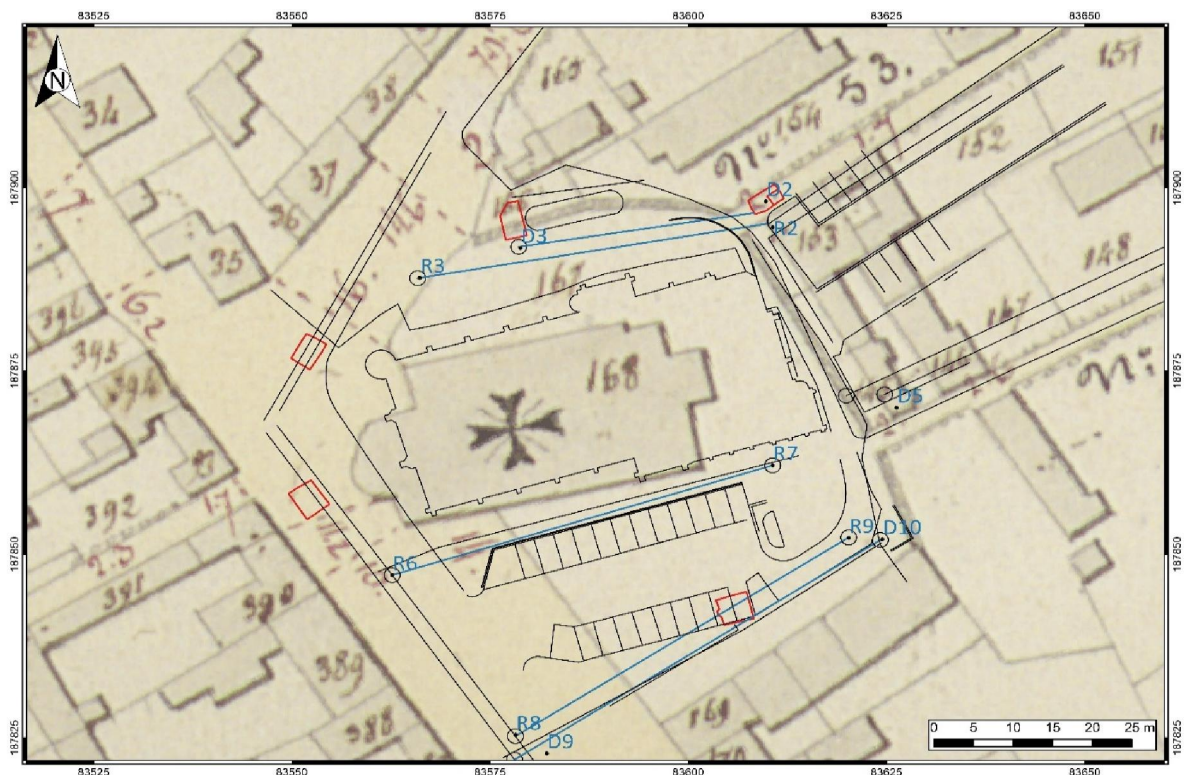
**Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?*

De geplande rioleringen kunnen eventueel verplaatst worden voor behoud in situ. Het stuk tussen R8-R9 en D9-D10 bedreigt een waardevolle archeologische vindplaats vanaf R9 en D10 tot aan de hoek met het huidige KBC-kantoor (Figuur 43). Volgens de Atlas van de Buurtwegen (1841) loopt het oude kerkhofdomein tot deze hoek (Figuur 44). Volgens de Poppkaart (1842-1879) loopt het oude kerkhof zelfs nog iets meer zuidwestwaarts.

De geplande riolering tussen R3 en R2 en tussen D3 en D2 bedreigt eveneens een waardevolle archeologische vindplaats. Deze rioleringen kunnen misschien verplaatst worden naar het noorden, maar dan moeten zij zich wel ten noorden van de vermoedelijke grens van het kerkhofdomein situeren (zie Figuur 45). Deze vermoedelijke grens van het kerkhofdomein stelt de rand van de gracht voor. In werkput 4 werd niet de volledige breedte van de gracht aangesneden. Het is dus onzeker hoe breed deze gracht is.



Figuur 43: Plan opdrachtgever met aanduiding werkputten



Figuur 44: Plan rioleringswerken met aanduiding werkputten op de Atlas van de Buurtwegen



Figuur 45: Plan rioleringswerken met aanduiding vermoedelijke grens van het kerkhofdomein

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Zoals boven beschreven is de zone tussen R8-R9 en D9-D10 aangewezen voor vervolgonderzoek vanaf de hoek van het KBC-kantoor tot R9 en D10. De zone van riolering D3-D2 en R3-R2 bedreigt eveneens de archeologische vindplaats.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

Fysisch antropologie.

Het aantal verwachte individuen op basis van het vooronderzoek hangt af van de lengte en breedte van de zone die verstoord gaat worden. In werkput 1 werden 18 individuen opgemerkt op 8 m². Ter hoogte van deze werkput kan dus volgende inschatting gemaakt worden:

lengte	breedte	oppervlakte	geschatte aantal individuen
40 m	1 m	40 m ²	90
40 m	2 m	80 m ²	180
40 m	3 m	120 m ²	270
40 m	4 m	160 m ²	360

Ten noorden van de kerk worden twee rioleringen aangelegd op ongeveer 1,8 m van elkaar. De verstoorde zone is dus minstens 2 m breed (hierbij moet nog werkruimte gerekend worden). In werkput 4 werden zes individuen opgemerkt op 12 m². Ter hoogte van deze werkput kan volgende inschatting gemaakt worden:

lengte	breedte	oppervlakte	geschatte aantal individuen
40 m	3 m	120 m ²	60
40 m	4 m	160 m ²	80
40 m	5 m	200 m ²	100

Voor de zone ter hoogte van wp1 (R8-R9 en D9-D10) kan een verwachting van 2,25 skeletten per m² worden opgesteld. Voor de zone te noorden van kerk (D3-D2, R3-R2) is dit 0,5 per m². Dit zijn telkens puur mathematische berekeningen op basis van de proefputten. Het is vooraf niet met zekerheid te bepalen hoeveel individuen er werkelijk zullen worden 'geraakt'.

7.3 Advies

BAAC Vlaanderen bvba adviseert een archeologisch vervolgonderzoek ter hoogte van werkputten 1 en 4; tussen de geplande rioleringen D3-D2, R3-R2, R8-R9 en D9-D10.

De zuidelijke zone betreft een werkput die vertrekt bij R9 en D10 (plus de eventuele werkruimte) en die eindigt aan de hoek van het huidige KBC-kantoor. De breedte van de werkput is afhankelijk van de nodige werkruimte voor de aanleg van de riolering en bepaalt sterk de hoeveelheid werk voor het archeologische vervolgonderzoek. Hoe breder de werkput hoe meer individuen verwacht mogen worden.

De noordelijke zone betreft een werkput die vertrekt aan D2 en R2 ter hoogte van de westelijke grens van de kerk (meer naar het westen bleek aan de hand van werkput 5 grondig verstoord) en loopt tot aan het einde van D3 (plus werkruimte) en R3 (R3 valt samen met de vermoedelijke grens van het kerkhofdomein). Ook hier bepaalt de breedte van de werkput sterk de hoeveelheid werk voor het vervolgonderzoek.

Indien het tracé van de lijn R2-R3 en D2-D3 zou kunnen worden verlegd richting noorden, dient een vervolgonderzoek zich daar niet aan. Een begeleiding van de werkzaamheden zou hier een alternatief kunnen bieden.

De geplande riolering tussen R6 en R7 wordt aangelegd in de bedding van de huidige riolering. Hier is het kerkhofdomein dus reeds verstoord waardoor verder archeologisch onderzoek overbodig lijkt. Een eventuele begeleiding van de civieltechnische werkzaamheden, zou hier wel nog kunnen plaatsvinden.



8 Bibliografie

- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015a: *Kleurenorthofoto's* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015b: *Topografische kaarten* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015c: *GRB* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015d: *Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015e: *Ferrariskaart* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015f: *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2015g: *Atlas van de Buurtwegen* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- BOUTS W.H.M., CONSTANDSE-WESTERMANN T., POT T.J., VERHOEVEN H., 1992: De gebitsresten uit de Broerenkerk, Zwolle, circa 1800 AD, in: CLEVIS H., CONSTANDSE-WESTERMANN T. (red) 1992: *De doden vertellen, opgraving in de Broerenkerk te Zwolle 1987-1988*, Kampen, 99-141.
- BROTHWELL, D.R., 1981: *Digging up Bones*, Oxford.
- CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2015: *Aarsele* [online], <https://cai.onroerenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- DEBRABANDERE F., DEVOS M., KEMPENEERS P., MENNEN V., RYCKEBOER H., VAN OSTA W., 2010: *De Vlaamse gemeentenamen, verklarend woordenboek*, Davidsfonds uitgeverij.
- DE CLERCQ E., 1881: *Geschiedenis van Aarsele*, Brugge.
- DE GEYTER G., JACOBS P., DE CEUKELAIRE M., DE BREUCK W., DE MOOR G., 1999: *Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest, Kaartblad 21, Tielt*, Belgische Geologische Dienst.
- DEPUYDT S., KINNAER F., VAN DE VIJVER K., 2013: In de schaduw van de toren, Resultaten van het archeologisch onderzoek van het Sint-Romboutskerkhof in Mechelen (basisrapportage), Archeologische Stadsdienst Mechelen.
- DEVLIEGHER L., 1954: De opkomst van de kerkelijke Gotische bouwkunst in West-Vlaanderen gedurende de XIIIe eeuw, eerste deel, in: FRAIKIN N. F. S. C., 1954: *Bulletin van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen*, Brussel.
- DOV VLAANDEREN 2015a: *Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemverkenner, Tertiairgeologische kaart* [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- DOV VLAANDEREN 2015b: *Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemverkenner, Quartairgeologische kaart* [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- DOV VLAANDEREN 2015c: *Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemverkenner, Bodemkaart* [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 25 augustus 2015).
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2015a: *Aarsele*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 22113, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/22113> (geraadpleegd op 26 augustus 2015).

- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2015b: *Parochiekerk Sint-Martinuskerk*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 86961, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/86961> (geraadpleegd op 27 augustus 2015).
- Kerken in Vlaanderen, Sint-Martinuskerk Aarsele [online], http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00057.htm (geraadpleegd op 27 augustus 2015).
- KNUSSMANN, R., 1988: *Anthropologie*. G. Fischer, Stuttgart, New York.
- Limburgs Erfgoed, in woord en beeld, Bord met vlakke spiegel, knik tussen spiegel en vlag en een uitgebogen rand [online], <http://www.limburgserfgoed.nl/detail/8873> (geraadpleegd op 30 oktober 2015).
- MAAT, G.J.R., MASTWIJK R.W., 1995: Fusion Status of the Jugular Growth Plate: an Aid for Age at Death Determination, *International Journal of Osteoarchaeology* 5, 163-167
- MANN, R.W., HUNT D.R., 2005: *Photographic regional atlas of bone disease. A Guide to Pathologic and normal variation in the human skeleton*, Springfield, Illinois, USA.
- MARESH, M.M., 1955: Linear Growth of Bones of Extremities from Infancy through Adolescence, *A.M.A. American Journal of Disease of Children* 89, 752-743.
- ORTNER, D.J., 2003: *Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains*, San Diego, Elsevier.
- PANHUYSEN, R.G.A.M., 2005: *Demography and Health in early medieval Maastricht, prosopographical observations on two cemeteries*, Maastricht.
- ROBERTS, C., MANCHESTER K., 1995: *The Archeology of Disease*, New York, Cornell University Press.
- ROGERS, J., WALDRON T., 1989: Infections in Paleopathology: The Basis of Classification According to Most Probable Cause. In: *Journal of Archaeological Science*, 16, 611-625.
- ROGERS, J., WALDRON T., 1995: *A Field Guide to Joint Disease in Archaeology*, Chichester.
- SAMSAM, godsdiensten, christendom, kerk [online], <http://www.samsam.net/godsdiensten/christendom/kerk/> (geraadpleegd op 2 september 2015).
- TROTTER M., GLEESER G.C., 1958: A re-evaluation of estimation of stature based on measurements of stature taken during life and of long bones after death, *American Journal of Physical Anthropology* 16, 79-123.
- TROTTER, M., 1970: Estimation of Stature from intact Limb Bones, in Stewart, T.D. (ed.), *Personal identification in mass disasters. Report of a seminar held in Washington, D.C., 9-11 December 1968, by arrangement between the Support Services of the Department of the Army and the Smithsonian Institution*, Washington.
- UBELAKER, D.H., 1978: *Human Skeletal Remains: Excavation, Analysis and Interpretation*, Aldine, Chicago.
- VANDEPUTTE O., 2011: *Erfgoed bibliotheek van de Belgische gemeenten, West-Vlaanderen*, Tielt, Lannoo.
- VAN DE WATERING P., 2014: Heemkunde Kring Halchterth, *Christus op de Calvarieberg* [online], <http://www.heemkundekring.nl/index.php/boekpublicaties/christus-kruisiging> (geraadpleegd op 20 oktober 2015).
- VAN RANST E., SYS C. 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.
- WOLFF-HEIDEGGER, G., 1954: *Atlas der Systematischen Anatomie des Menschen*, Band 1, Basel.
- Workshop of European Anthropologists, 1980: Recommendations for Age and Sex Diagnosis of Skeletons, *Journal of Human Evolution* 9, 517-549.
- 2010: Tielt, Stad op de hoogte, Beknopte geschiedenis. www.tielt.be [online] (geraadpleegd op 26 augustus 2015)

9 Lijst met figuren

Figuur 1: Situering proefputten (rood) op orthofoto	1
Figuur 2: Situering proefputten (rood) op de topografische kaart.....	3
Figuur 3: Situering proefputten (rood) op de GRB-kadasterkaart.....	4
Figuur 4: Situering onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM).....	4
Figuur 5: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart	5
Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart op schaal 1/35000	6
Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart.....	7
Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen	8
Figuur 9: Foto van de Sint-Martinuskerk in classicistische stijl begin 20ste eeuw (pré WOI) – foto van Heemkundige Kring De Roede van Tielt (privé-verzameling Luc Baertsoen-aangeleverd via Rene Baertsoen) ..	10
Figuur 10: Foto van de Sint-Martinuskerk in neogotische stijl kort na WOII (spits ontbreekt) – foto van de Heemkundige Kring De Roede van Tielt (privé-verzameling Luc Baertsoen-aangeleverd via Rene Baertsoen) ..	11
Figuur 11: Situering proefputten op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778)	12
Figuur 12: Situering onderzoeksgebied op de Atlas van de Buurtwegen (1841)	13
Figuur 13: Situering onderzoeksgebied op de kaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879).....	14
Figuur 14: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	15
Figuur 15: Inplanting proefputten binnen het plangebied.....	16
Figuur 16: Foto en tekening profiel werkput 1	20
Figuur 17: Plan werkput 1 – Vlak 1.....	21
Figuur 18: Individue 1	22
Figuur 19: Grondplan werkput 1 – vlak 2	23
Figuur 20: Individue 6 en 7	23
Figuur 21: Grondplan werkput 1 – vlak 3	24
Figuur 22: Vlakfoto werkput 1 – vlak 4, duidelijke aflijning grafkuilen	25
Figuur 23: Grondplan werkput 1 – vlak 4	26
Figuur 24: Vlakfoto en Plan van werkput 2	28
Figuur 25: Foto en tekening van profiel 2.1.....	29
Figuur 26: Foto en plan van werkput 3	31
Figuur 27: Foto en tekening van profiel 3.1	32
Figuur 28: Vlakfoto werkput 4	34
Figuur 29: Plan werkput 4	35
Figuur 30: Spoor 4.016 in coupe	36
Figuur 31: Profiel 4.1 en spoor 4.016 in coupetekening	37
Figuur 32: Individue 5	38
Figuur 33: Plan werkput 4 met aangetroffen skeletten	39
Figuur 34: Foto en plan van proefput 5	41

Figuur 35: Spoor 5.001, muur of poer	41
Figuur 36: vondstnummer 45, bronzen kruisbeeldje thv rechterborst individu 6 – vlak 2	42
Figuur 37: vondstnummer 61, bronzen medaillon thv bekken individu 10 – vlak 2	42
Figuur 38: vondstnummer 48, glazen knoopjes bij individu 6 – vlak 2	43
Figuur 39: vondstnummer 86, verspit materiaal op vierde vlak	43
Figuur 40: Fusie van de facetgewrichten van de thoracale wervels (VOA, pijltjes boven) en bijna fusie van de wervellichamen (DDD, pijl onder).	47
<i>Figuur 41: DISH met fusie van wervellichamen.</i>	48
Figuur 42: Plan opdrachtgever met aanduiding werkputten.....	54
Figuur 43: Plan rioleringswerken met aanduiding werkputten op de Atlas van de Buurtwegen.....	54

10 Bijlagen

10.1 Lijsten administratie

10.1.1 Sporenlijst

10.1.2 Fotolijst

10.1.3 Vondstenlijst

10.1.4 Profielen

10.1.5 Lijst monsters

10.1.6 Lijst individuen

10.1.7 Tekenvellen

10.2 Skeletformulieren BAAC

10.3 Waardering inhumaties Birgit Berk

10.4 Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal

Bijlage 10.1.1. Sporenlijst	
-----------------------------	--

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Kleur	Inclusies	Hom/Het	Textuur	Spoorrelaties
1001	1	1	laag		BRGR	leisteel, bs, aw, bot,	het	licht kleilig zand	
1002	1	1	inhumatie	rechthoekig					individu 1
1003	1	1	inhumatie	rechthoekig					individu 2
1004	1	2	inhumatie	rechthoekig					individu 3; wordt oversneden door
1005	1	2	inhumatie	rechthoekig					blijft liggen
1006	1	2	inhumatie	rechthoekig					individu 6
1007	1	2	inhumatie	rechthoekig					individu 7
1008	1	2	inhumatie	rechthoekig					individu 10
1009	1	2	inhumatie	rechthoekig					individu 11
1010	1	3	inhumatie	rechthoekig					individu 12 ligt onder 10
1011	1	3	inhumatie	rechthoekig					individu 15
1012	1	3	inhumatie	rechthoekig					individu 16
1013	1	3	inhumatie	rechthoekig					individu 17
1014	1	3	inhumatie	rechthoekig					individu 18
1015	1	4	inhumatie	rechthoekig					individu 19
1016	1	2	inhumatie	rechthoekig					individu 20
1017	1	3	inhumatie	rechthoekig					individu 21
1018	1	3	inhumatie	thv heup IND 17; enkel schedel gezien; niet opgegraven					
1019	1	3	inhumatie	enkel bovenlichaam; rest in niet opgegraven deel					individu 22
1020	1	4	inhumatie	enkel schedel opgegraven, rest in profiel					individu 23
1021	1	4	inhumatie	rechthoekig					individu 24
1022	1	4	inhumatie	rechthoekig					individu 25
1023	1	4	inhumatie	rechthoekig					individu 26
2001	2	1	moederbodem		OR-GE-LIBR	veldsteen; Mn; vorstwiggen	het	licht kleilig zand	
2002	2	2	moederbodem		groen-grijs	veldsteen; glauconiethoudend	het	licht kleilig zand	onder S2001
3001	3	1	moederbodem		OR-GE-LIBR	veldsteen; Mn; vorstwiggen	het	licht kleilig zand	
3002	3	1	natuurlijk	ovaal	LGR-BR-GE		het	licht kleilig zand	
3003	3	1	greppel	langwerpig	BR-LBR	baksteen, Mn, hk, leisteel	hom	lichtkleilig zand	
4001	4	1	moederbodem		OR-GE-LIBR	veldsteen; Mn; vorstwiggen	het	licht kleilig zand	
4002	4	1	kuil	ovaal	BRGR	baksteen	hom	licht kleilig zand	
4003	4	1	kuil	rechthoekig	BRGR	baksteen	hom	licht kleilig zand	
4004	4	1	kuil	langwerpig	DBRGR	leisteel, baksteen	hom	licht kleilig zand	
4005	4	1	kuil	rond	BRGR	bot, leisteel, baksteen, Fe	het	licht kleilig zand	
4006	4	1	grafkuil	rechthoekig	BRGR	baksteen, Mn, hout	het	licht kleilig zand	
4007	4	1	inhumatie	trapezoidaal					individu 13
4008	4	1	inhumatie	rechthoekig					
4009			VERVALT						
4010	4	1	inhumatie						individu 5
4011	4	1	grafkuil	rechthoekig	BRGR	baksteen, Mn	het	licht kleilig zand	
4012	4	1	inhumatie						individu 14
4013	4	1	inhumatie	rechthoekig					individu 9
4014	4	1	inhumatie	rechthoekig					individu 8
4015	4	1	inhumatie						individu 4
4016	4	1	greppel	lineair	BRGR	baksteen, Mn, hk, leisteel	het	licht kleilig zand	
5001	5	1	muur/poer	deel van fundering; deels in putwand	46cm breed	doro bst; hard gebakken	witgrijze kalkmortel		

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 007.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 008.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 009.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 010.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 007.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 008.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 009.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 010.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 011.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 012.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 013.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 014.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 015.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 016.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 017.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 007.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 008.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 009.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 010.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 011.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 012.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 013.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 014.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 015.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 016.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 017.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 018.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 019.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 020.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 021.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 022.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 023.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 024.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 025.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 026.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 027.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 028.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 029.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 030.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - 3D - 031.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail benen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail benen - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail haar - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail haar - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail haar - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail haar - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail handen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail handen - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail hoofd - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail hoofd - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail romp - 001.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail romp - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail romp - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.002 - Individu 1 - detail romp - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 007.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - 008.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail benen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail benen - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail benen - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail handen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail handen - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail romp - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.003 - Individu 2 - detail romp - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.004 - Individu 3 - detail hoofd - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - detail handen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.006 - Individu 6 - detail voeten - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - detail handen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - detail voeten - 001.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007 - Individu 7 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007-S.1.006 - Individu 7-6 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007-S.1.006 - Individu 7-6 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007-S.1.006 - Individu 7-6 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.007-S.1.006 - Individu 7-6 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 2 - S.1.008 - Individu 10 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 2 - S.1.008 - Individu 10 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 2 - S.1.008 - Individu 10 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 2 - S.1.008 - Individu 10 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.010 - Individu 5 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.010 - Individu 5 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.010 - Individu 5 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.010 - Individu 5 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.010 - Individu 5 - detail benen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.010 - Individu 5 - detail benen - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.013 - Individu 9 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.013 - Individu 9 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.013 - Individu 9 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.013 - Individu 9 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.014 - Individu 8 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.014 - Individu 8 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.014 - Individu 8 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 4 - Vlak 1 - S.4.014 - Individu 8 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - detail handen - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 2 - S.1.009 - Individu 11 - detail voeten - 001.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst	
---------------------------	--

[illegible]

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - detail bovenlichaam - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.1.019 - Individu 22 - detail onderlichaam - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.3.017 - Individu 21 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 3 - S.3.017 - Individu 21 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.020 - Individu 23 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.020 - Individu 23 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.020 - Individu 23 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.020 - Individu 23 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.020 - Individu 23 - detail hoofd - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.021 - Individu 24 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.021 - Individu 24 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.021 - Individu 24 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.022 - Individu 25 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.022 - Individu 25 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.022 - Individu 25 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.022 - Individu 25 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.023 - Individu 26 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.023 - Individu 26 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.023 - Individu 26 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.023 - Individu 26 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.023 - Individu 26 - detail heup - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.1.023 - Individu 26 - detail hoofd - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - detail benen - 001.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - detail benen - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - detail bordje - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - S.4.015 - Individu 19 - detail bovenlichaam - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 007.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 008.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.012 - Individu 14 - 009.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.015 - individu 4 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.015 - individu 4 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.015 - individu 4 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.015 - individu 4 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - sfeer - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.005-S.1.004 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.005-S.1.004 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.005-S.1.004 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.005-S.1.004 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.005-S.1.004 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP 1 - Vlak 1 - S.1.005-S.1.004 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 1 - profiel 1 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 1 - profiel 1 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 1 - profiel 1 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 1 - profiel 1 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 1 - profiel 1 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - vlakfoto - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - vlakfoto - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - vlakfoto - 003.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - Vlak 4 - vlakfoto - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - vooraanleg - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - vooraanleg - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP1 - vooraanleg - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 007.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 008.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 009.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 010.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 011.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 012.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - profiel 1 - 013.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - vlakfoto - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - vlakfoto - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - vlakfoto - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - Vlak 1 - vlakfoto - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - vooraanleg - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP2 - vooraanleg - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - profiel 2 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - profiel 2 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - profiel 2 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - S.3.002 - coupe - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - vlakfoto - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - vlakfoto - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - vlakfoto - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - vlakfoto - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - vlakfoto - 005.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - Vlak 1 - vlakfoto - 006.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - vooraanleg - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - vooraanleg - 002.JPG

Bijlage 10.1.2. Fotolijst
2015-138 Aarsele Dorp - WP3 - vooraanleg - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.002 - coupe - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.002 - coupe - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.004 - coupe - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 - coupe - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 - coupe - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 - coupe - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 -pollenbak - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - S.4.016 - profiel 1 -pollenbak - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - vlakfoto - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - vlakfoto - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - vlakfoto - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - Vlak 1 - vlakfoto - 004.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - vooraanleg - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - vooraanleg - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP4 - vooraanleg - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - Vlak 1 - S.5.001 - coupe - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - Vlak 1 - S.5.001 - coupe - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - Vlak 1 - vlakfoto - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - Vlak 1 - vlakfoto - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - Vlak 1 - vlakfoto - 003.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - vooraanleg - 001.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - vooraanleg - 002.JPG
2015-138 Aarsele Dorp - WP5 - vooraanleg - 003.JPG

Bijlage 10.1.3. Vondstenlijst

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Categorie	Context	Aantal eenheden	Aanvullende info	Datum
33	1	1	1003		KNOOP	AFW	1	INDIVIDU 2	11/08/2015
34	1	1	1003		KNOOP	AFW	1	INDIVIDU 2	11/08/2015
37	1	1	1003		KNOOP	AFW	1	INDIVIDU 2	11/08/2015
48	1	2	1006		KNOOP		3	INDIVIDU 6	12/08/2015
52	1	2	1007		KNOOP	AFW	2	INDIVIDU 7	12/08/2015
65	1	3	1009		KNOOP	AFW	1	INDIVIDU 11	13/08/2015
69	1	3	1010		KNOOP		1 ZAK	INDIVIDU 12	13/08/2015
104	1	3	1001		KNOOP		1		17/08/2015
128	1	2	1009		KNOOP		1	INDIVIDU 11 thv ruggenwervel	13/08/2015
129	1	2	1016		KNOOP		1	INDIVIDU 20 knoop langs wervel	17/08/2015

Bijlage 10.1.4. Profielen						
Profiel	WP	Richting	Profielfoto	Tekenvel	Datum	Opmerkingen
1.1	1	O		2	18/08/2015	
2.1	2	W		1	11/08/2015	
3.1	3	O		1	11/08/2015	
4.1	4	W		1	13/08/2015	


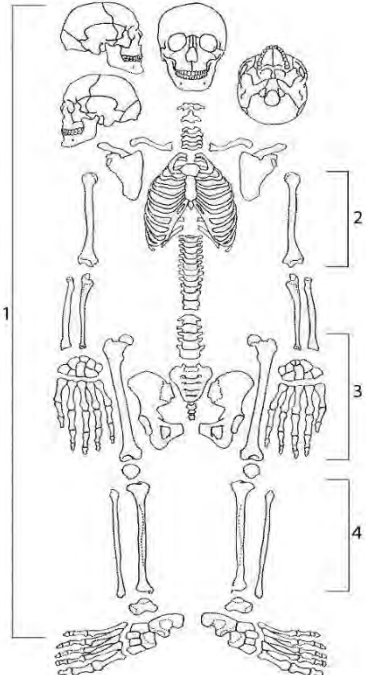
Bijlage 10.1.5 Lijst monsters								
Monster	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Categorie	Aantal	Opmerkinge	Datum
1	4	1	4016	2, 3, 4	POLLEN	1		13/08/2015
2	1	1	1002		BULK	1	HOOFD	11/08/2015
3	1	1	1003		BULK	1	HOOFD	11/08/2015
4	1	2	1006		BULK	1	VOETEN	12/08/2015
5	1	2	1006		BULK	1	HOOFD	12/08/2015
6	1	2	1007		BULK	1	HOOFD	12/08/2015
7	1	2	1009		BULK	1	HOOFD	13/08/2015

Bijlage 10.1.6 Lijst individuen			
Individu	WP	Spoor	Vlak
1	1	1002	1
2	1	1003	1
3	1	1004	2
6	1	1006	2
7	1	1007	2
10	1	1008	2
11	1	1009	2
12	1	1010	3
15	1	1011	3
16	1	1012	3
17	1	1013	3
18	1	1014	3
19	1	1015	3
20	1	1016	2
21	1	1017	3
22	1	1019	3
23	1	1020	4
24	1	1021	4
25	1	1022	4
26	1	1023	4

Bijlage 10.1.7. Tekenvellen				
Tekenvel	Formaat	WP	Inhoud	Datum aanmaak
1	A4	2, 3 en 4	PROFIELEN	11/08/2015
2	A4	1	profiel 4,1	18/08/2015

10.2 Bijlage Skeletformulieren BAAC

10.2.1 Individueel 1

		IN SITU SKELETFORM.		SITE: Aarsele Dorp		Graf:		Vondst:		Individueel: 1	
Werkput: 1						Datum: 11/08/2015					
Vlak: 1						Waarnemer: SDK EN MVC					
Spoor: 1.002						Stalen: onder hoofd, buik					
x-coördinaat:											
y-coördinaat:											
		Boven:				Tekeningen en foto's: ja					
Naast:				Naast:							
		Onder:				Opgravingsmethoden: truweel					
Status: primair graf						Graftype: kist					
Enkelvoudige begraafing						Grafvorm: rechthoekig					
Type: inhumatie						Grafverstoringen:					
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)						Grafgiften: juwelen, pijpje					
Grafdimensies: (lengte 170cm / breedte hoofd 42 cm- en voeteneinde 33 cm / diepte)											
Hoogtemeting: hoofd (34,88 m TAW) - heiligbeen (34,75 m) - voeten (34,78 m)						Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels en kistbeslag					
Skelet in anatomische verband: ja						Leeftijd: adult					
						Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig					
Skelet compleet: ja											
Individuele beenderen compleet: ja											
Bewaring: goed/gemiddeld											
Conservering (producten): /											
Positie lichaam: op de rug											
Uitgestrekt											
Positie schedel: achterhoofd											
Positie linkerarm: op de buik											
Positie rechterarm: op de buik											
Positie handen: gekruist											
Positie benen: gestrekt											
Aanwezigheid van: haar											
Afmetingen (in situ): 1) 159 cm 2) 30 cm 3) 4) 31 cm											
Opmerkingen: delen deksel met metalen beslag nog aanwezig (corrosie)											

aangepast van Perzoni (1982)

Tekening individu 1

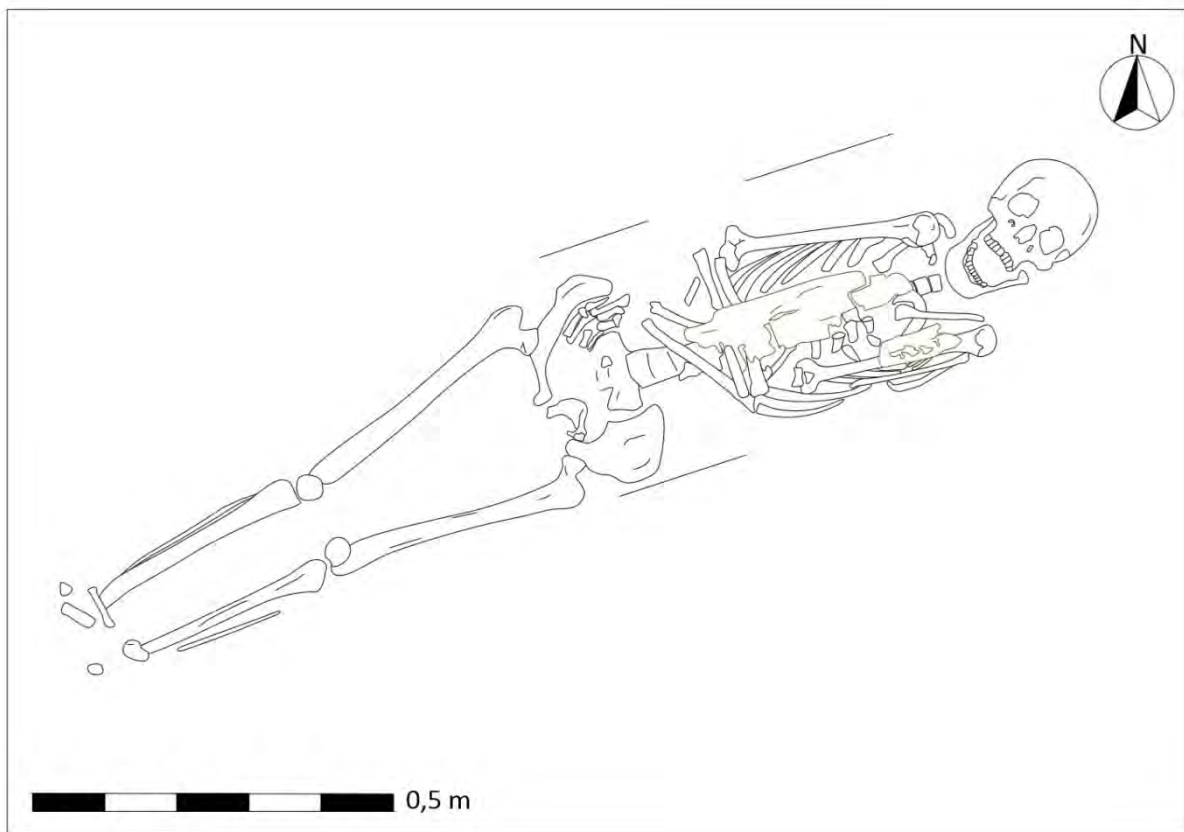

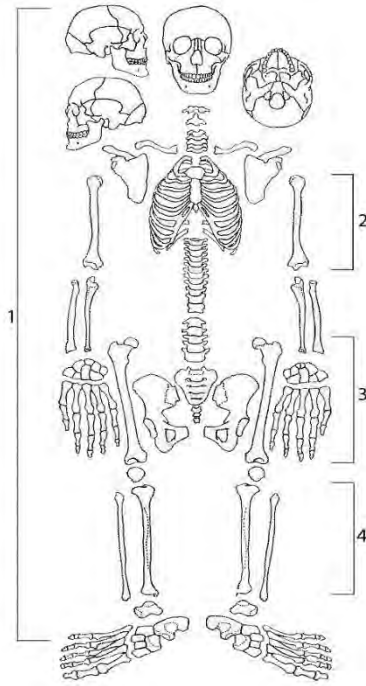


Foto individu 1



10.2.2 Individu 2

 ONROEREND ERFGOED		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 2
Werkput: 1				Datum: 11/08/2015		
Vlak: 1				Waarnemer: EV		
Spoor: 1.003				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast:		Naast:				
	Onder:		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm:		
Type: inhumatie				trapezoid		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafverstoringen:		
Grafdimensies: (lengte +180cm / breedte hoofd 32 cm- en voeteneinde +26 cm / diepte)				Grafgiften:		
				Kledij(elementen):		
Hoogtemeting: hoofd (34,80 m TAW) - heiligbeen (34,80 m) - voeten (34,82 m)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels en kistbeslag en glas		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd: adult		
Skelet compleet: neen						
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: goed/gemiddeld/						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: beschadigd bij aanleg vlak						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: gekruist						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ):						
1) 175 cm 2) 30 cm 3) 43 cm 4) 35 cm						
Opmerkingen: delen kist met metalen beslag nog aanwezig (corrosie)						

Tekening individu 2

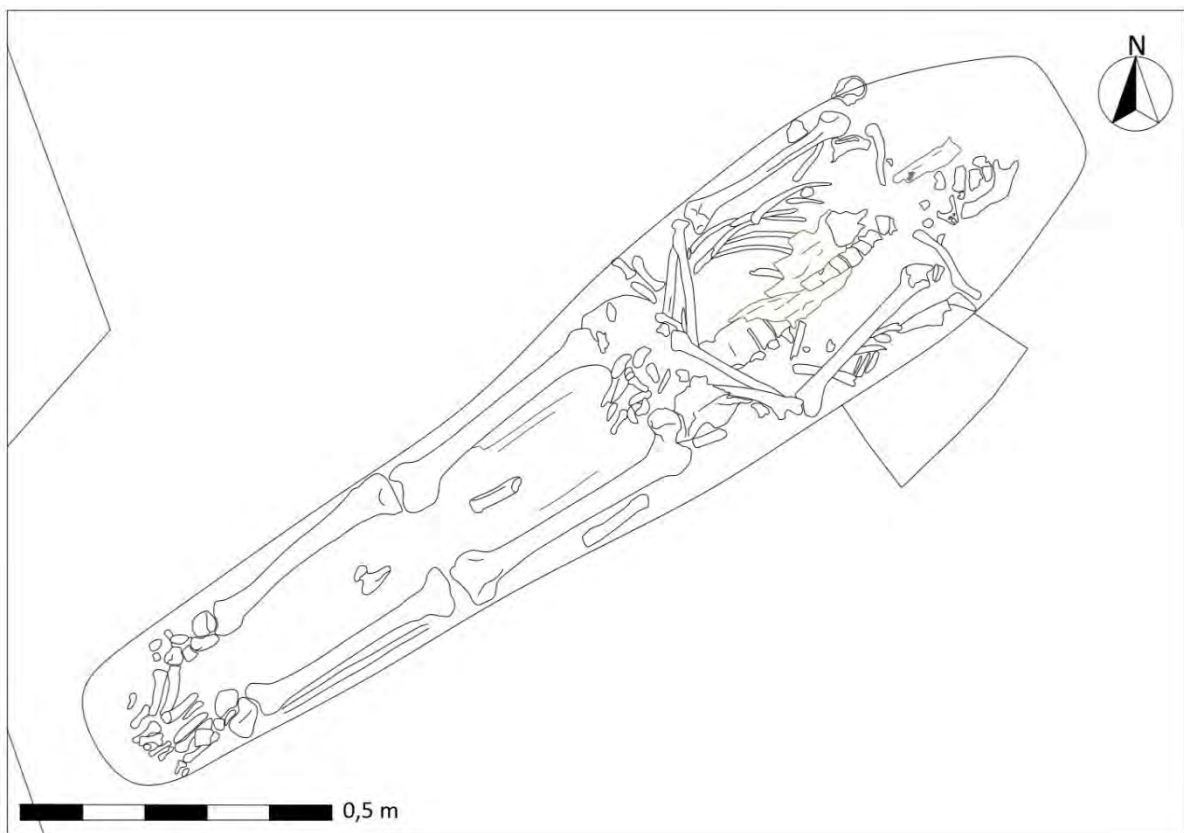

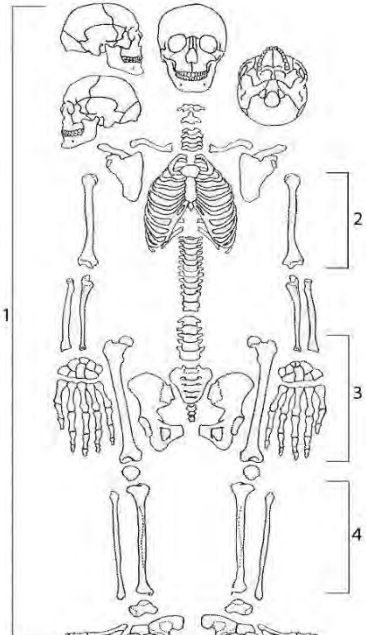


Foto individu 2



10.2.3 Individu 3

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst: /	Individu: 3
Werkput: 1			Datum: 12/08/2015			
Vlak: 1			Waarnemer: EV			
Spoor: 1.004			Stalen:			
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast:		Naast:				
	Onder:	S1.005	Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: rechthoekig			
Type: inhumatie			Grafverstoringen:			
Oriëntatie: (hoofd) Zuid / Noord (voeten)			Grafgiftten: /			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd 32 cm- en voeteneinde / diepte)			Kledij(elementen): /			
Hoogtemeting: hoofd (34,81 m TAW) - heiligbeen (/) - voeten (/)			Niet-intentionele artefacten en kistnagels:			
Skelet in anatomische verband: ja			Leeftijd: adult			
Skelet compleet: NVT			Ingekleurde beenderen: aanwezig			
Individuele beenderen compleet: NVT						
Bewaring: goed/gemiddeld						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: NVT						
NVT						
Positie schedel: op het achterhoofd						
Positie linkerarm: NVT						
Positie rechterarm: NVT						
Positie handen: NVT						
Positie benen: NVT						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)						
Opmerkingen: enkel schedel blootgelegd						

Tekening individu 3

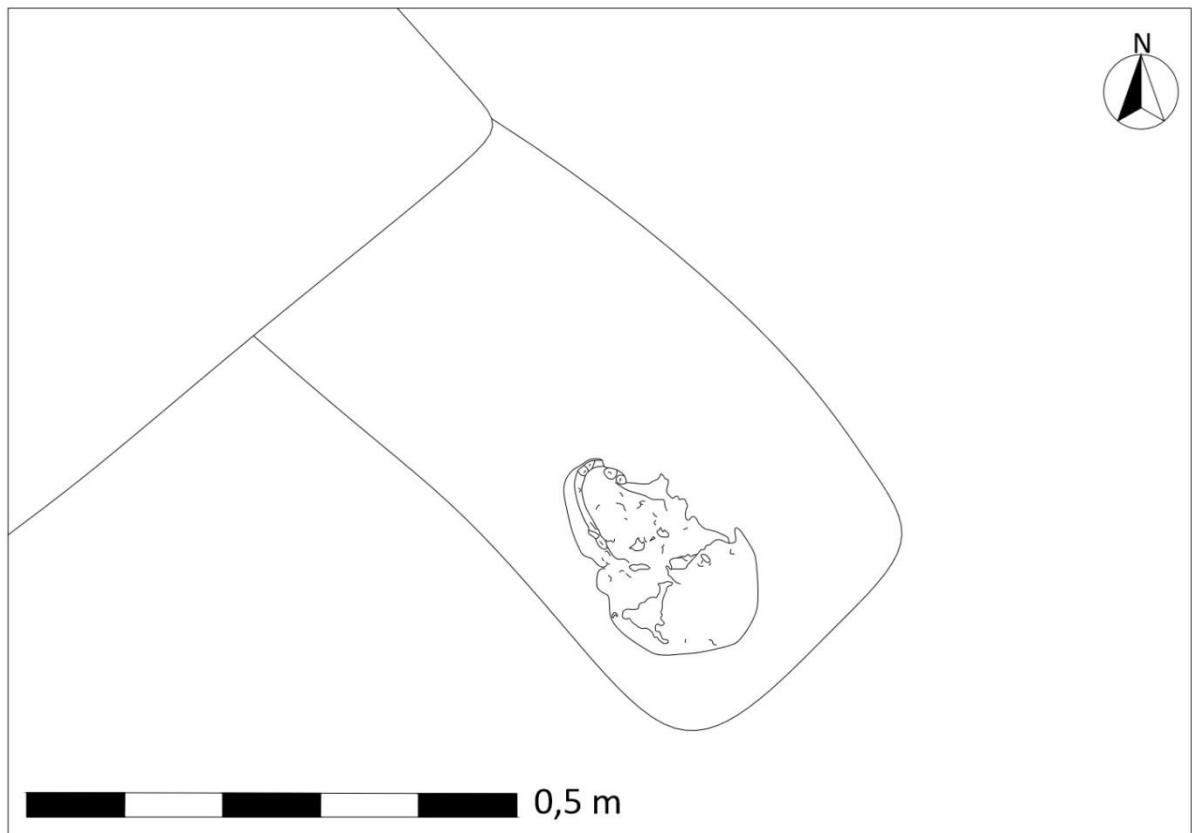

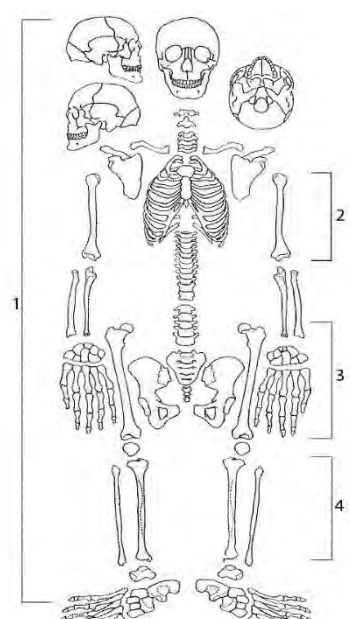


Foto individu 3

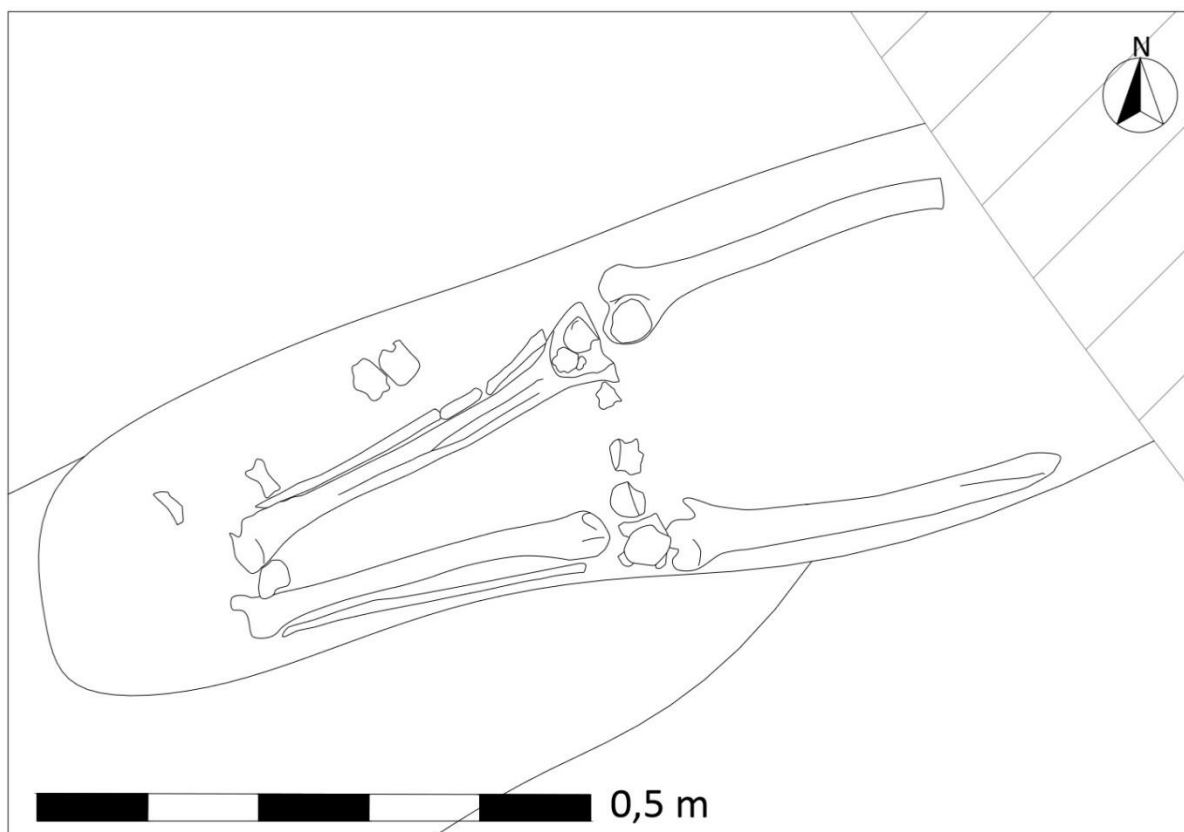


10.2.4 Individu 4


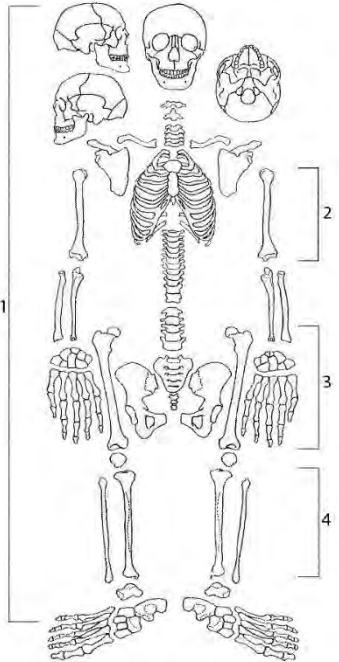
 Ontoerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst: /	Individu: 4
Werkput: 4				Datum: 12/08/2015		
Vlak: 1				Waarnemer: SDK EN LVDD		
Spoor: 4.015				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven: ind 8			Tekeningen en foto's: ja		
Naast:			Naast: ind 5			
	Onder:			Opgravingsmethoden: truweel		
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: rechthoekig		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja, riool		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafgiften: /		
Grafdimensies: (lengte +58 cm / breedte hoofd- en voeteneinde 21 cm / diepte)						
				Kledij(elementen): /		
Hoogtemeting: hoofd () - heiligbeen () - voeten (34,27 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels		
Skelet in anatomische verband: verstoorde begraving				Leeftijd:		

			Ingekleurde beenderen: aanwezig
Skelet compleet: neen			
Individuele beenderen compleet: ja			
Bewaring: gemiddeld			
Conservering (producten): /			
Positie lichaam: op de rug			
Uitgestrekt			
Positie schedel: niet waar te nemen			
Positie linkerarm: niet waar te nemen			
Positie rechterarm: niet waar te nemen			
Positie handen: niet waar te nemen			
Positie benen: gestrekt			
Aanwezigheid van: /			
Afmetingen (in situ):			aangepast van Perzonijs (1982)
1)	2)	3)	
Opmerkingen: enkel benen, deels in putwand en onder riool			

Tekening individu 4



10.2.5 Individu 5

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst: /	Individu: 5
Werkput: 4				Datum: 12/08/2015		
Vlak: 1				Waarnemer: SDK EN LVDD		
Spoor: 4.010				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven: ind 13		Tekeningen en foto's: ja			
Naast: ind 4		Naast:				
	Onder:		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: trapezoid		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafgiften:		
Grafdimensies: (lengte +106 cm / breedte hoofd- en voeteneinde 15 cm / diepte)						
Hoogtemeting: hoofd (/) - heiligbeen (34,35) - voeten (34,33 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd:		
Skelet compleet: neen						
Individuele beenderen compleet: neen						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel:						
Positie linkerarm:						
Positie rechterarm:						
Positie handen:						
Positie benen: gekruist						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4) 39 cm						
Opmerkingen: enkel onderbenen bewaard + delen van de voeten, bekken?, hand?, deels in putwand						


Tekening individu 5

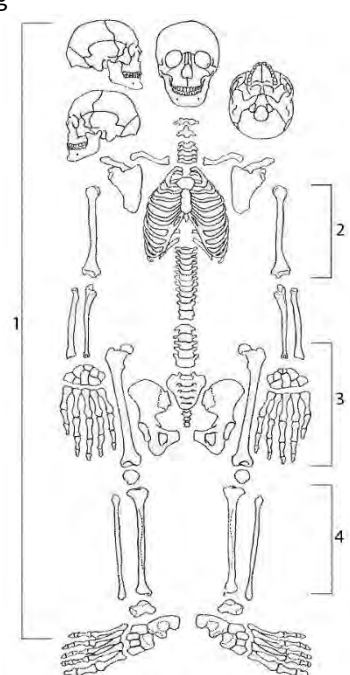


Foto individu 5



10.2.6 Individu 6

 Ontoerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 6
Werkput: 1			Datum: 12/08/2015			
Vlak: 2			Waarnemer: NW en EV			
Spoor: 1.006			Stalen:			
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast:		Naast:				
	Onder:		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: trapezoid			
Type: inhumatie			Grafverstoringen: ja			
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)			Grafgiften: metaal			
Grafdimensies: (lengte +176 cm / breedte hoofd- 48 cm en voeteneinde 30 cm / diepte)			Kledij(elementen): knoop			
Hoogtemeting: hoofd (35,16 m TAW) - heiligbeen (35,01 m) - voeten (35,10 m)			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels			
Skelet in anatomische verband: ja			Leeftijd: adult			
Skelet compleet: ja			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: goed/gemiddeld						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op de rechterzijde						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: langs het lichaam						
Positie handen: anders						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ):						
1) +175 cm 2) 35 cm 3) 49 cm 4) 38 cm						
Opmerkingen: schedel verstoord (geraakt door kraan?)						



aangepast van Perzonijs (1982)

Tekening individu 6

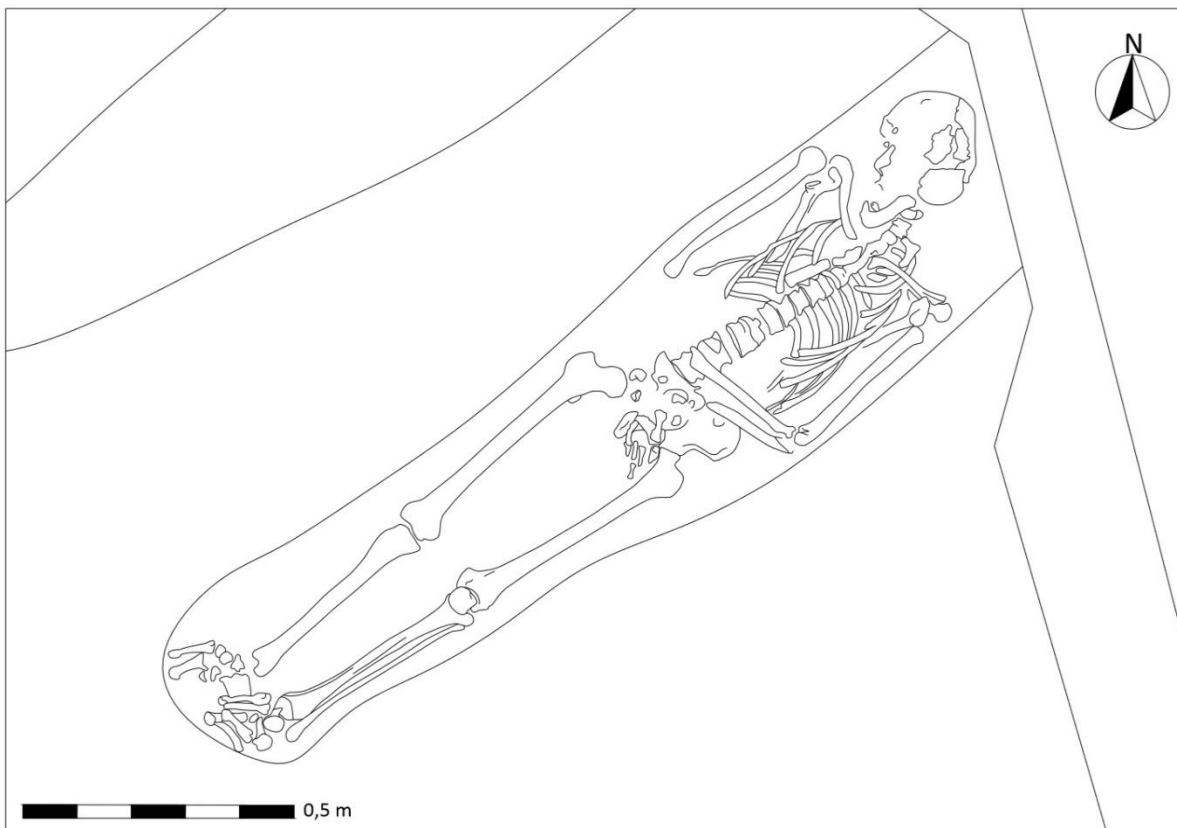

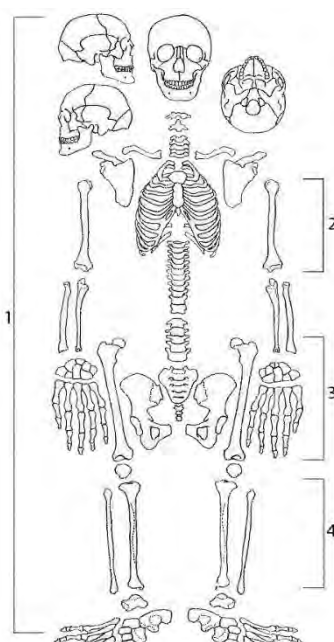


Foto individu 6



10.2.7 Individu 7

 Ontoerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst: /	Individu: 7
Werkput: 1				Datum: 12/08/2015		
Vlak: 2				Waarnemer: NW en EV		
Spoor: 1.007				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast:		Naast:				
	Onder:		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: trapezoid		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafgiften:		
Grafdimensies: (lengte 109 cm / breedte hoofd- 42 cm en voeteneinde 21 cm / diepte)				Kledij(elementen):		
Hoogtemeting: hoofd (35,19 m TAW) - heiligbeen (35,08) - voeten (35,08)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels, ceramiek, glas		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd: adult		
				Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig		
Skelet compleet: ja						
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: goed/gemiddeld						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op het achterhoofd						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: gekruist/rechts op links						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 180 cm 2) 34 cm 3) 48 cm 4) 39 cm						
Opmerkingen: schedel gebroken (geraakt door kraan?)						

Tekening individu 7

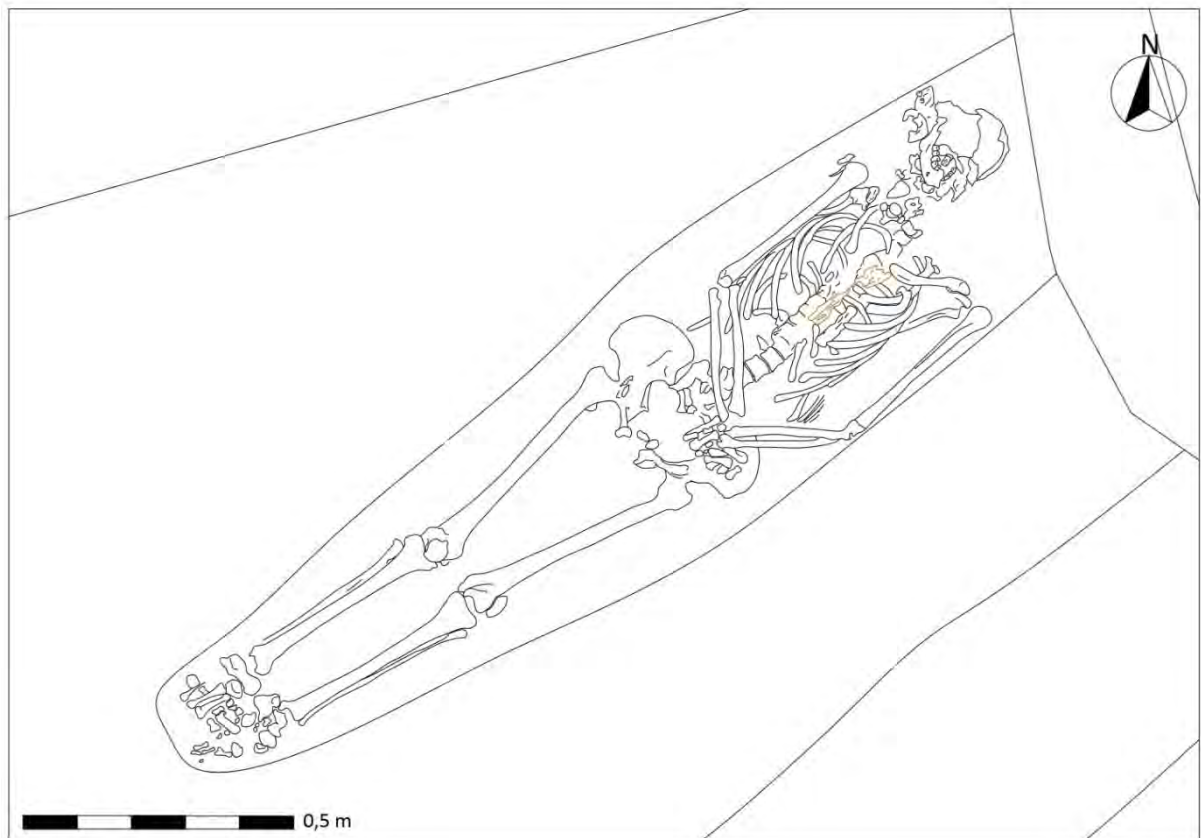

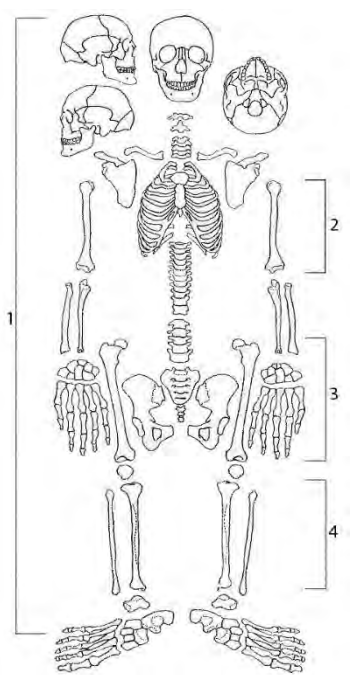


Foto individu 7



10.2.8 Individu 8

 Ontoerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.		SITE: Aarsele Dorp		Graf:	Vondst: /	Individu: 8
Werkput: 4						Datum: 12/08/2015		
Vlak: 1						Waarnemer: SDK en LVDD		
Spoor: 4.014						Stalen:		
x-coördinaat:								
y-coördinaat:								
		Boven:				Tekeningen en foto's: ja		
Naast:				Naast:				
		Onder: ind 4				Opgravingsmethoden: truweel		
Status: primair graf						Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving						Grafvorm:		
Type: inhumatie						Grafverstoringen: ja, recenter graf		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)						Grafgiften:		
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)								
Hoogtemeting: hoofd () - heiligbeen () - voeten ()						Kledij(elementen):		
						Niet-intentionele artefacten en kistnagels:		
Skelet in anatomische verband: neen, verstoorde begraving						Leeftijd:		
Skelet compleet: neen						Ingekleurde beenderen: aanwezig		
Individuele beenderen compleet: neen								
Bewaring: slecht								
Conservering (producten): /								
Positie lichaam: Niet waar te nemen								
Positie schedel: Niet waar te nemen								
Positie linkerarm: Niet waar te nemen								
Positie rechterarm: Niet waar te nemen								
Positie handen: Niet waar te nemen								
Positie benen: gestrekt								
Aanwezigheid van: /								
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)								
Opmerkingen: 2 overblijvende beenderen, heel slecht bewaard								

Tekening individu 8

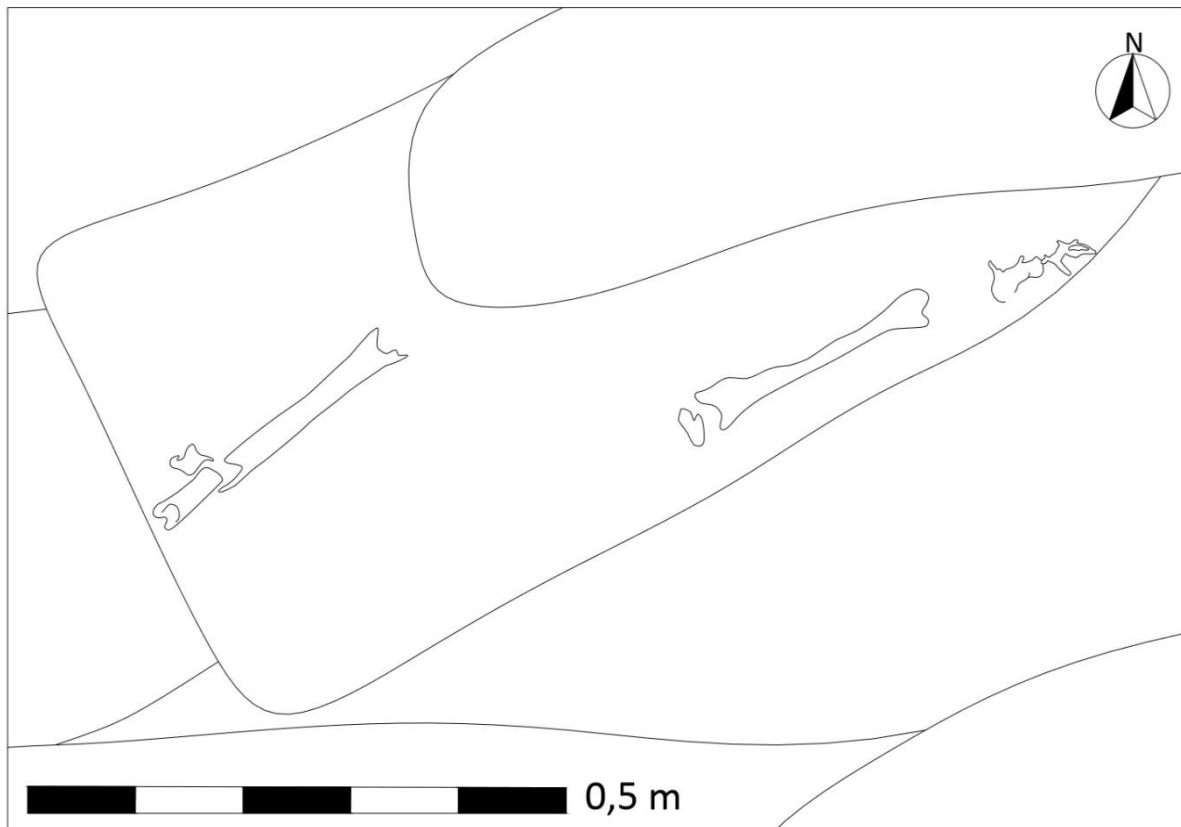

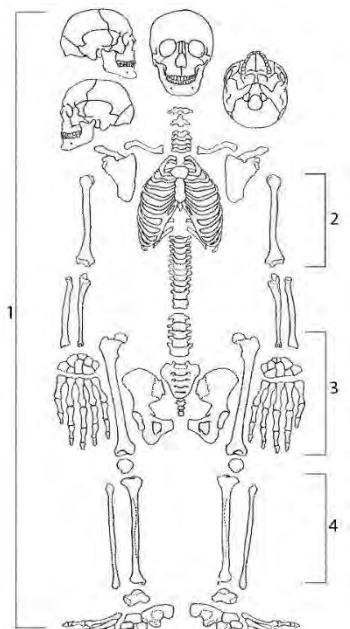


Foto individu 8



10.2.9 Individu 9

 Ontroerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst: /	Individu: 9
Werkput: 4			Datum: 12/08/2015			
Vlak: 1			Waarnemer: SDK en LVDD			
Spoor: 4.013			Stalen:			
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast:		Naast:				
	Onder: ind 14		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: trapezoid			
Type: inhumatie			Grafverstoringen: ja			
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)			Grafgiften: /			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)						
Hoogtemeting: hoofd () - heiligbeen () - voeten ()			Kledij(elementen): /			
Skelet in anatomische verband: neen			Leeftijd: ?			
Skelet compleet: neen						
Individuele beenderen compleet: neen						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Positie schedel: niet waar te nemen						
Positie linkerarm: niet waar te nemen						
Positie rechterarm: niet waar te nemen						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: niet waar te nemen						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 22 cm 3) 4)						
Opmerkingen: schedel geplet, groot deel in putwand						

Tekening individu 9

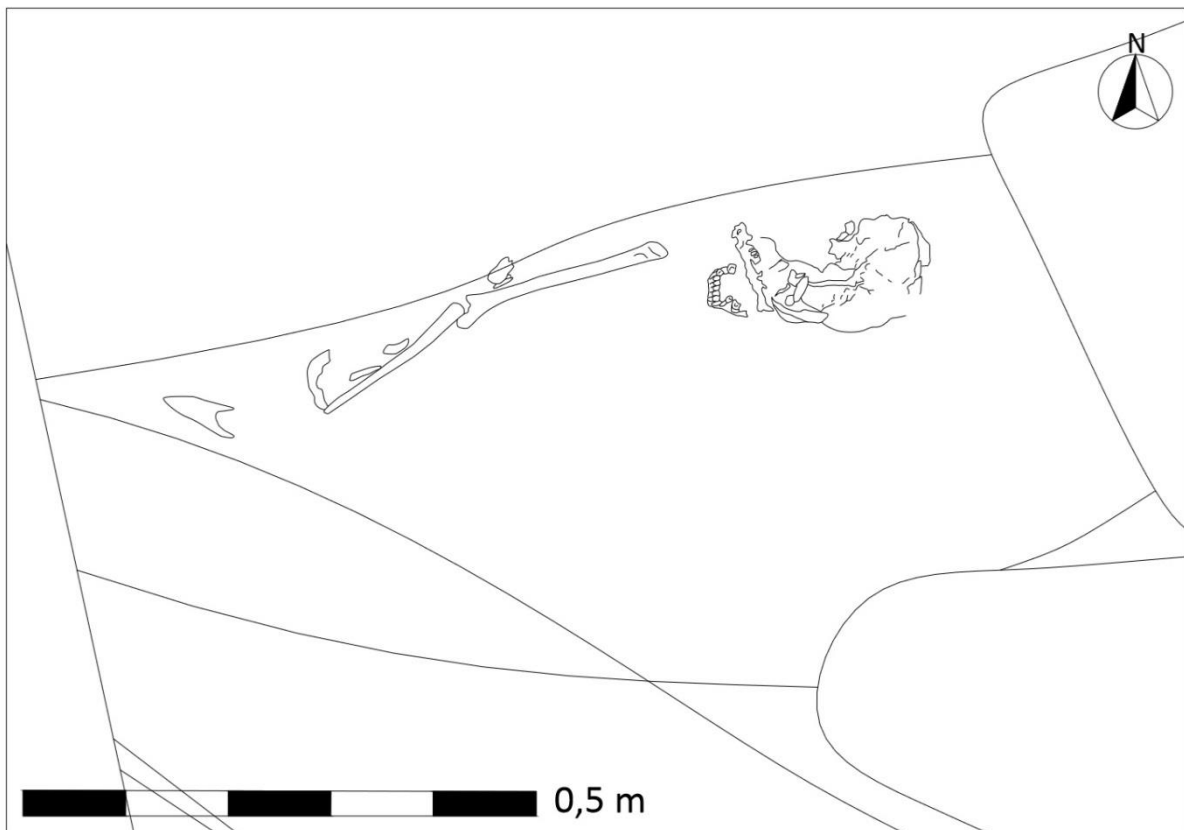



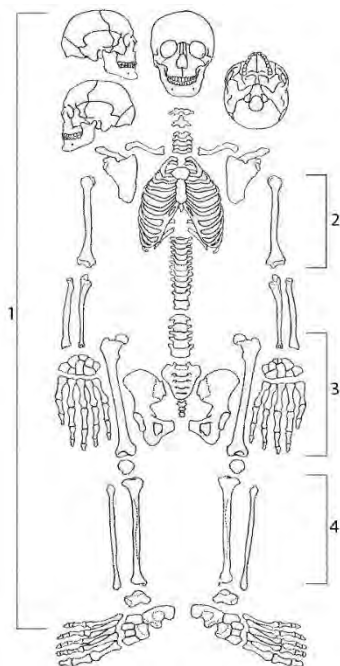
Foto individu 9



10.2.10 Individu 10

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 10
Werkput: 1			Datum: 13/08/2015			
Vlak: 2			Waarnemer: SDK			
Spoor: 1.008			Stalen:			
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
		Boven: ind 12	Tekeningen en foto's: ja			
Naast:			Naast:			
		Onder: ind 6	Opgravingsmethoden: truweel, spatels			
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: rechthoekig			
Type: inhumatie			Grafverstoringen: ja			
Oriëntatie: (hoofd) Zuid-Oost / Noord-West (voeten)			Grafgiftten: /			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)						
			Kledij(elementen): /			
Hoogtemeting: hoofd () - heiligbeen () - voeten ()			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /			
Skelet in anatomische verband: neen			Leeftijd: adult?			
Skelet compleet: neen			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Individuele beenderen compleet: neen						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
NVT						
Positie schedel: NVT						
Positie linkerarm: NVT						
Positie rechterarm: NVT						
Positie handen: NVT						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 22 cm 3) 4)						
Opmerkingen: deels in putwand + verstoord						

aangepast van Perzonijs (1982)




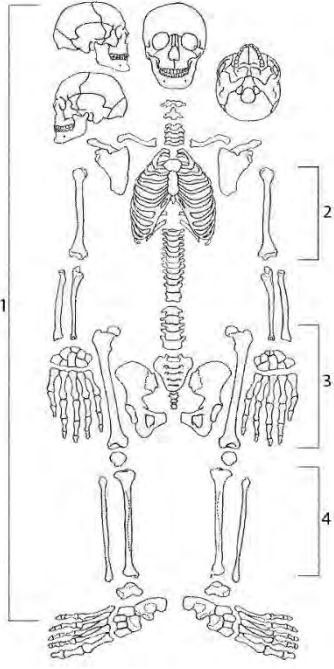
Tekening individu 10



Foto individu 10



10.2.11 Individu 11

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 11
Werkput: 1			Datum: 13/08/2015			
Vlak: 2			Waarnemer: LVDD en SDK en MVC			
Spoor: 1.009			Stalen:			
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast: ind 12		Naast:				
	Onder:		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: trapezoid			
Type: inhumatie			Grafverstoringen: ja			
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)			Grafgiften:			
Grafdimensies: (lengte 177 cm / breedte hoofd- 30 cm en voeteneinde 20 cm/ diepte)						
Hoogtemeting: hoofd (38,80 m TAW) - heiligbeen (34,37) - voeten (34,72)			Kledij(elementen):			
Skelet in anatomische verband: ja			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: ceramiek, nagels			
Skelet compleet: ja			Leeftijd: adult			
Individuele beenderen compleet: ja			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Bewaring: goed						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op de linkerzijde						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm:						
Positie handen: gevouwen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 176 cm 2) 34 cm 3) 44 cm 4) 37 cm						
Opmerkingen:						

Tekening individu 11

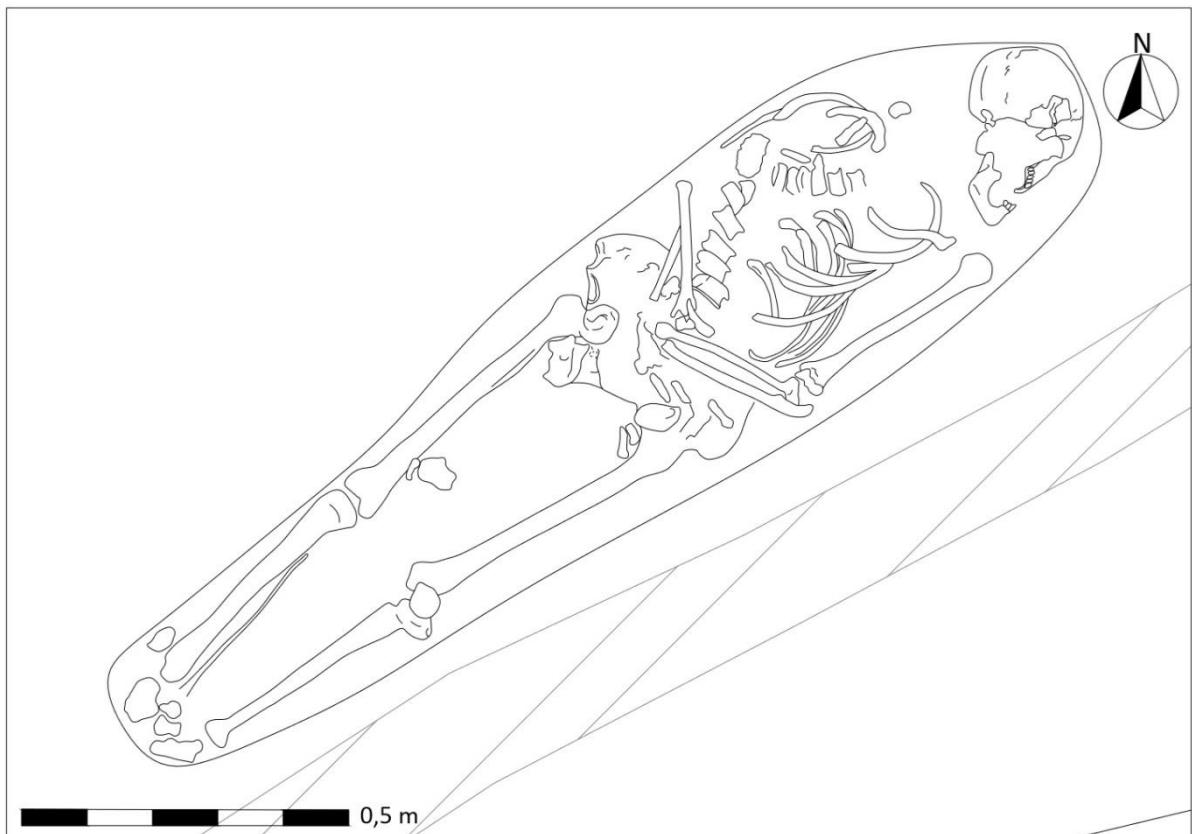

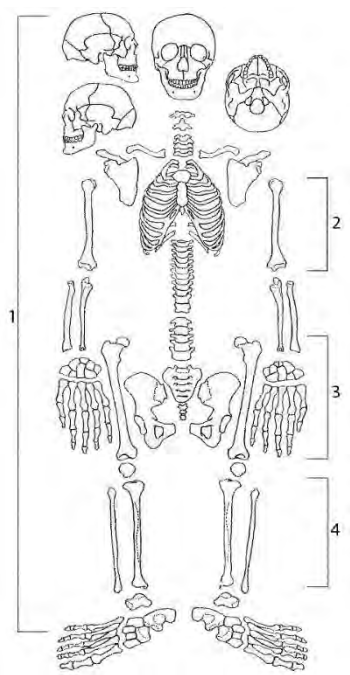


Foto individu 11



10.2.12 Individu 12

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst: /	Individu: 12
Werkput: 1				Datum: 13/08/2015		
Vlak: 3				Waarnemer: SDK en MVC		
Spoor: 1.010				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:		Tekeningen en foto's: ja			
Naast:		Naast: ind 11				
	Onder: ind 10		Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: rechthoekig/trapezoid		
Type: inhumatie			Grafverstoringen: ja			
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafgiften:		
Grafdimensies: (lengte +154 cm / breedte hoofd- en voeteneinde 22 cm/ diepte)						
Hoogtemeting: hoofd (/) - heiligbeen (/) - voeten (34,73 m TAW)				Kledij(elementen): /		
				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /		
Skelet in anatomische verband: deels				Leeftijd: adult		
				Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig		
Skelet compleet: neen						
Individuele beenderen compleet: neen						
Bewaring: gemiddeld						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: NVT						
Positie linkerarm: NVT						
Positie rechterarm: NVT						
Positie handen: NVT						
Positie benen: over elkaar door verstoring?						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 43 cm 4) 35 cm						
Opmerkingen: verstoord door kist van ind 10, deel bovenlichaam ontbreekt, vervolg bovenlichaam in putwand						

Tekening individu 12

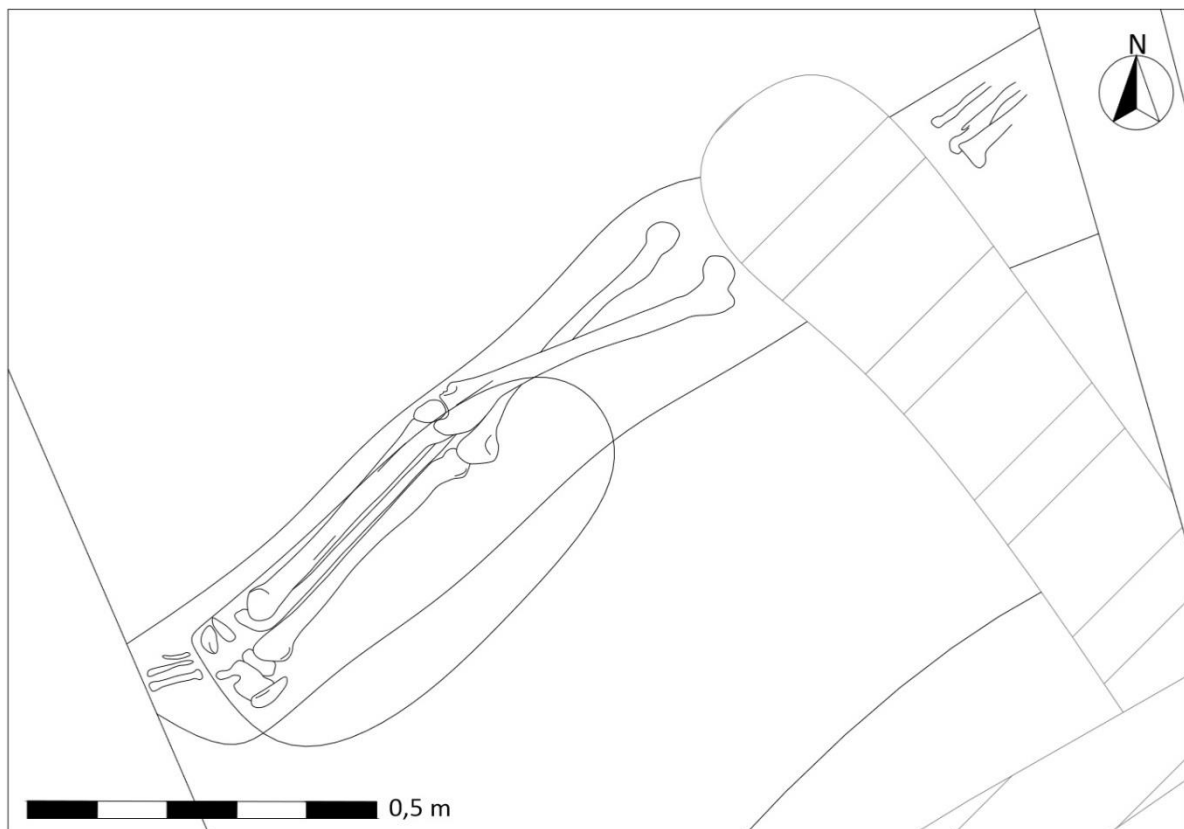

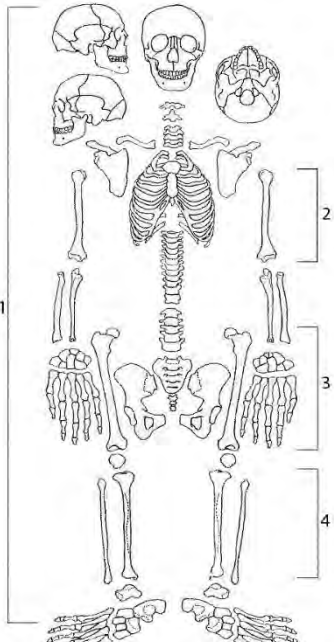


Foto individu 12




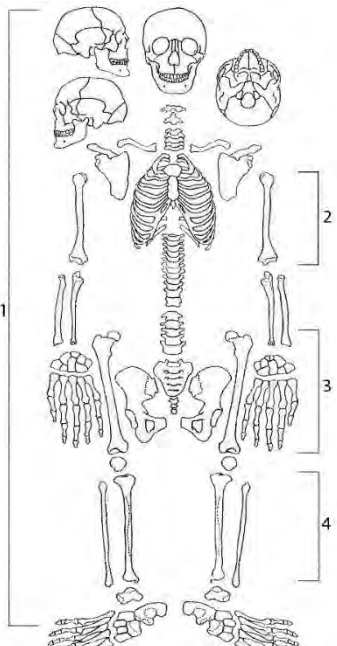
10.2.13

Individu 13

		IN SITU SKELETFORM.		SITE: Aarsele Dorp		Graf:		Vondst:		Individu: 13	
Werkput: 4						Datum: 13/08/2015					
Vlak: 1						Waarnemer: NW en RV					
Spoor: 4.007						Stalen:					
x-coördinaat:											
y-coördinaat:											
				Boven: ind 9 en 14		Tekeningen en foto's: neen					
Naast:				Naast: ind 4 en 8							
				Onder: ind 5		Opgravingsmethoden: truweel, spatels					
Status: primair graf						Graftype: kist					
Enkelvoudige begraving						Grafvorm: onduidelijk					
Type: inhumatie						Grafverstoringen: ja					
Oriëntatie: (hoofd) Zuid-Oost / Noord-West (voeten)						Grafgiften: /					
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) onduidelijk											
Hoogtemeting: hoofd () - heiligbeen () - voeten ()						Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /					
Skelet in anatomische verband: ja						Leeftijd: onduidelijk					
Skelet compleet: neen											
Individuele beenderen compleet: neen											
Bewaring: slecht											
Conservering (producten): /											
Positie lichaam: op de rug											
Uitgestrekt											
Positie schedel: niet waar te nemen											
Positie linkerarm: langs het lichaam											
Positie rechterarm: niet waar te nemen											
Positie handen: niet waar te nemen											
Positie benen: niet waar te nemen											
Aanwezigheid van: /											
Afmetingen (in situ): onduidelijk											
Opmerkingen: slecht/fragmentarisch bewaard											

10.2.14

Individu 14

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 14
Werkput: 4				Datum: 13/08/2015		
Vlak: 1				Waarnemer: RV		
Spoor: 4.012				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
		Boven: ind 9		Tekeningen en foto's: ja		
Naast:			Naast:			
		Onder: ind 13		Opgravingsmethoden: truweel, spatels		
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: rechthoekig		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja		
Oriëntatie: (hoofd) Noord-West / Zuid-Oost (voeten)				Grafgiften:		
Grafdimensies: (lengte 97 cm / breedte hoofd- en voeteneinde 34 cm / diepte)						
				Kledij(elementen):		
Hoogtemeting: hoofd (/) - heiligbeen (/) - voeten (34,28 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels:		
Skelet in anatomische verband: deels				Leeftijd: onduidelijk		
Skelet compleet: neen, deel in putwand				Ingekleurde beenderen: aanwezig		
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: niet waar te nemen						
Positie linkerarm: niet waar te nemen						
Positie rechterarm: niet waar te nemen						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ):						
1) 2) 3) 42 cm 4) 34 cm						
Opmerkingen: enkel onderlichaam, rest in putwand						

Tekening individu 14

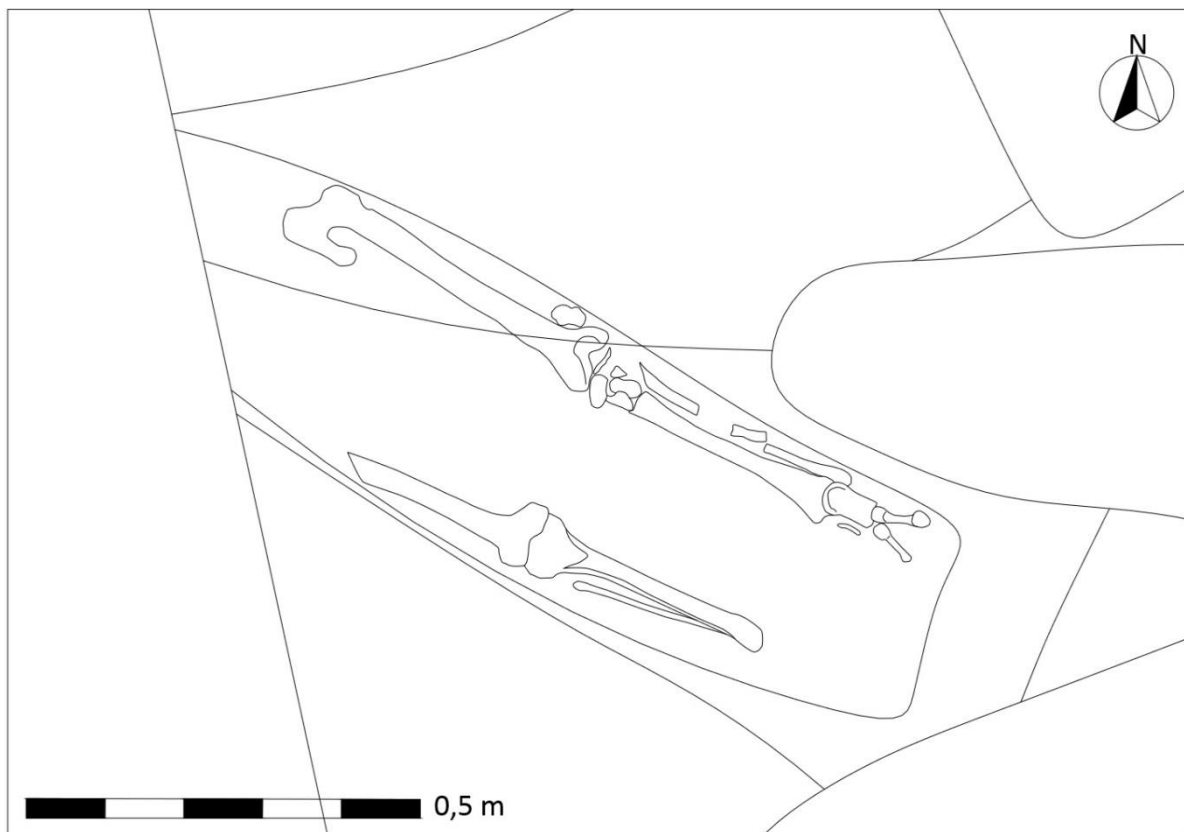

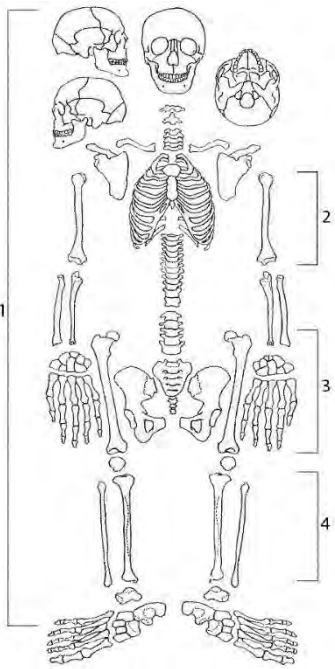


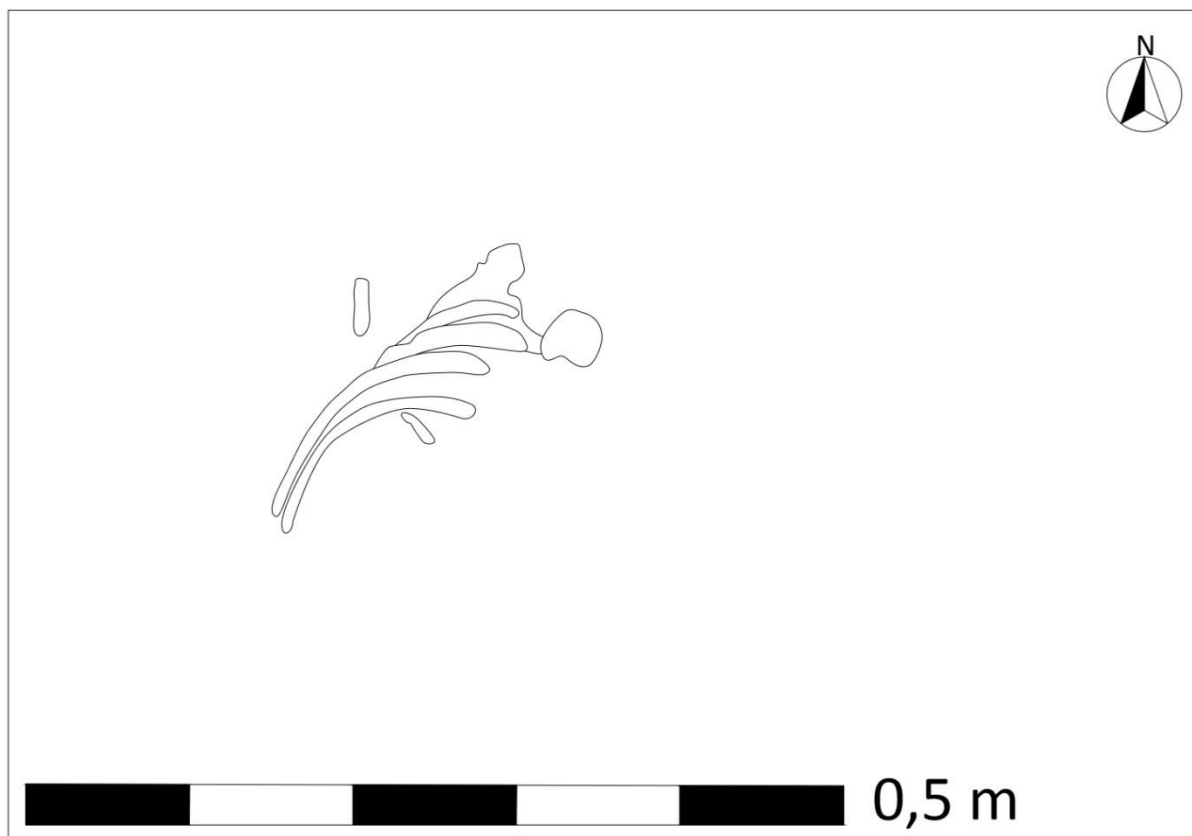
Foto individu 14



10.2.15 Individu 15


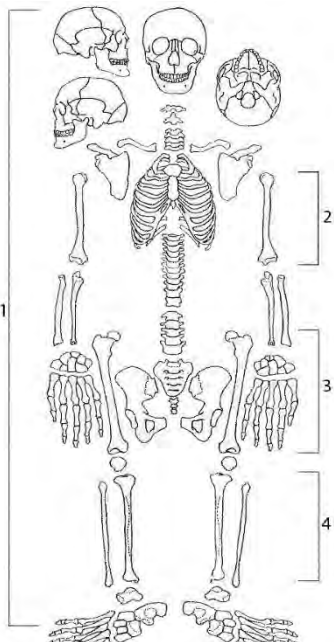
		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 15
Werkput: 1				Datum: 17/08/15		
Vlak: 1				Waarnemer: NW/MVC		
Spoor: 1.011				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:	ind 17		Tekeningen en foto's:		
Naast:		Naast:				
	Onder:			Opgravingsmethoden: truweel/andere		
Status: primair graf				Graftype:		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm:		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja		
Oriëntatie: NVT				Grafgiftten: /		
Grafdimensies: (26 cm / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)						
Hoogtemeting: ribben (34,68 m TAW)				Kledij(elementen): /		
Skelet in anatomische verband: verstoorde begraving				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /		
Skelet compleet: neen				Leeftijd: ?		
Individuele beenderen compleet:		neen		Ingekleurde beenderen: aanwezig		
Bewaring:		slecht				
Conservering (producten): /						
Positie lichaam: NVT						
NVT						
Positie schedel: NVT						
Positie linkerarm: NVT						
Positie rechterarm: NVT						
Positie handen: NVT						
Positie benen: NVT						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)						
Opmerkingen: zeer sterk verstoorde graf. Hoort vermoedelijk bij ind. 21						

Tekening individu 15



10.2.16

Individu 16

 Ontoerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.		SITE: Aarsele Dorp		Graf:		Vondst:		Individu: 16	
Werkput: 1						Datum: 13/08/2015					
Vlak: 3						Waarnemer: LVDD					
Spoor: 1.012						Stalen:					
x-coördinaat:											
y-coördinaat:											
		Boven:				Tekeningen en foto's: ja					
Naast:				Naast:							
		Onder:				Opgravingsmethoden: truweel					
Status: primair graf						Graftype: kist					
Enkelvoudige begraving						Grafvorm: rechthoekig					
Type: Inhumatie						Grafverstoringen: neen					
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)						Grafgiften:					
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)											
Hoogtemeting: hoofd () - heiligbeen () - voeten (34,66 m TAW)						Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels					
Skelet in anatomische verband: ja						Leeftijd: mogelijk adult					
Skelet compleet: bovenlichaam in profiel											
Individuele beenderen compleet: ja											
Bewaring: slecht											
Conservering (producten): /											
Positie lichaam: op de rug											
Uitgestrekt											
Positie schedel: NVT											
Positie linkerarm: NVT											
Positie rechterarm: NVT											
Positie handen: NVT											
Positie benen: gestrekt											
Aanwezigheid van: /											
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4) 39 cm											
Opmerkingen: bovenlichaam in O-profiel											

 aangepast van Perzoni
 (1982)

Tekening individu 16


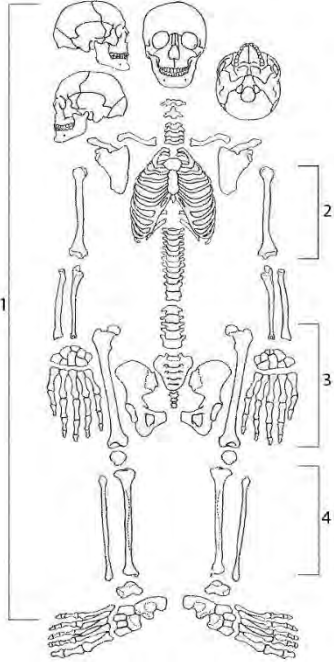


Foto individu 16



10.2.17

Individu 17

 Ontroerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 17
Werkput: 1				Datum: 17/08/2015		
Vlak: 3				Waarnemer: CS - MVC		
Spoor: 1.013				Stalen:		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
		Boven:		Tekeningen en foto's:		
Naast: ind 18			Naast:			
		Onder:		Opgravingsmethoden: truweel		
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: trapezoid?		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: neen		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafgiften: /		
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)				Kledij(elementen): /		
Hoogtemeting: hoofd (34,64 m) - heiligbeen (34,62 m) - voeten (34,55 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd: adult		
				Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig		
Skelet compleet: ja						
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op de rechterzijde						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)						
Opmerkingen:						

Tekening individu 17

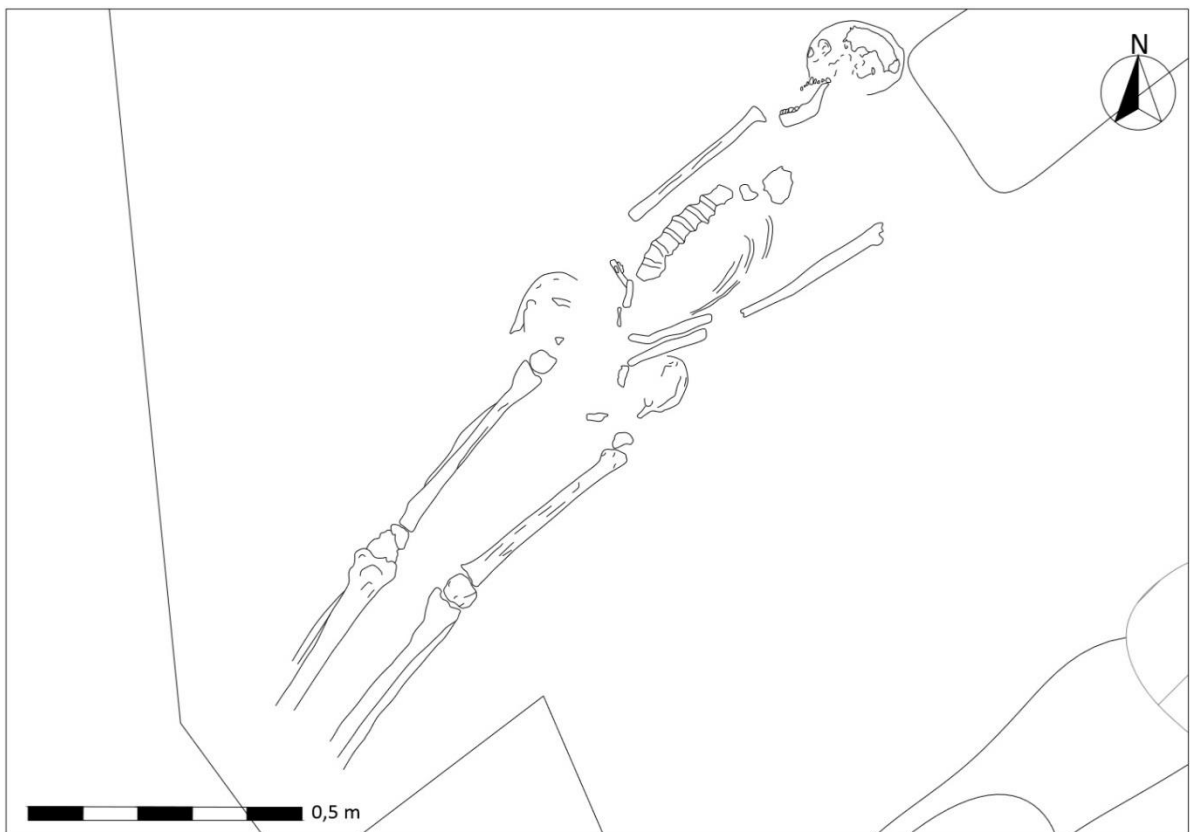



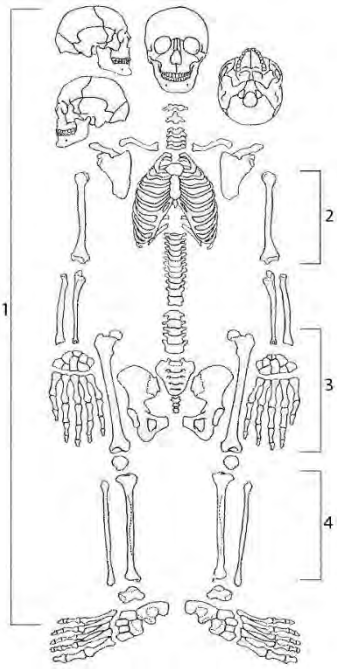
Foto individu 17



10.2.18

Individu 18

 Onroerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 18
Werkput: 1				Datum: 17/08/2015		
Vlak: 3				Waarnemer: CS - MVC		
Spoor: 1.014				Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere		
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
	Boven:			Tekeningen en foto's:		
Naast:		Naast: ind 17				
	Onder:			Opgravingsmethoden: truweel		
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: rechthoekig		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja (benen)		
Oriëntatie: (hoofd) Oost / West (voeten)				Grafgiften: /		
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)				Kledij(elementen): /		
Hoogtemeting: hoofd (34,65 m) - heiligbeen (34,64 m) - voeten (34,63 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd: adult		
Skelet compleet: ja				Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig		
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op de linkerzijde						
Positie linkerarm: langs het lichaam						
Positie rechterarm: langs het lichaam						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: Links: gestrekt; Rechts: gebogen door verstoring						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)						
Opmerkingen: verstoord door bovenliggend individu bovenop benen						



aangepast van Perzonijs (1982)

Tekening individu 18

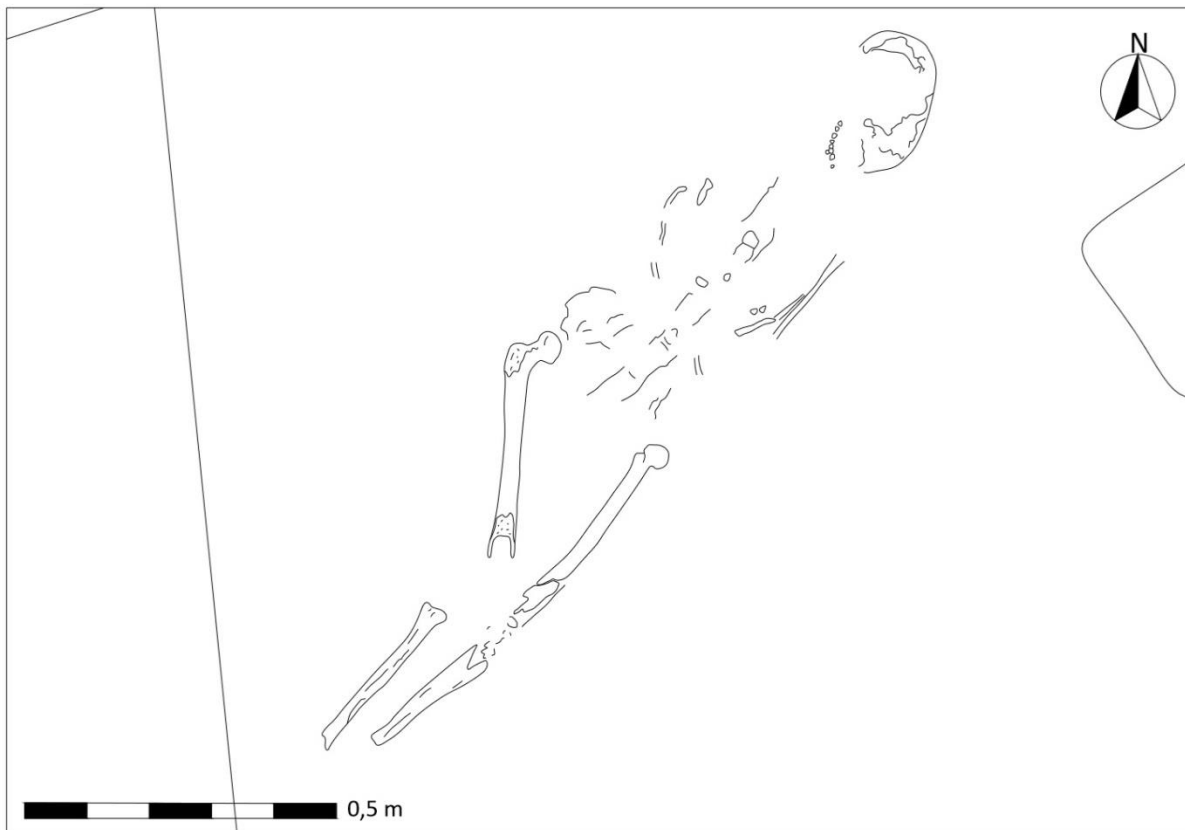

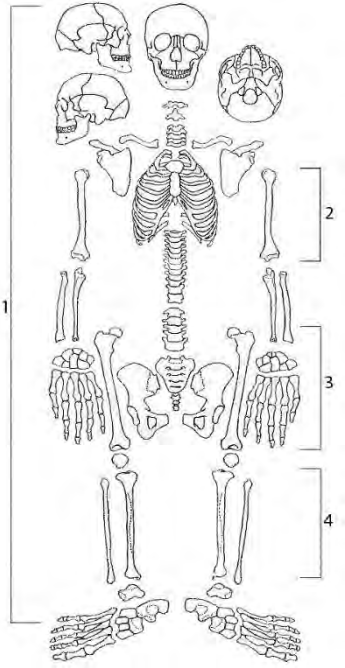


Foto individu 18



10.2.19

Individu 19

 Onroerend Erfgoed		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 19
Werkput: 1				Datum: 17/08/2015		
Vlak: 4				Waarnemer: EV - NW - MVC		
Spoor: 1.015				Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere		
x-coördinaat:				Tekeningen en foto's:		
y-coördinaat:						
		Boven:		Opgravingsmethoden: truweel		
Naast:			Naast:			
		Onder: S.1.010				
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: rechthoekig		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: ja		
Oriëntatie: (hoofd) / (voeten)				Grafgiften: /		
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteinde / diepte) > 1,15 m / > 0,20 m (voeteinde)				Kledij(elementen): /		
Hoogtemeting: hoofd (/) - heiligbeen (34,56 m) - voeten (34,52 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd: adult		
Skelet compleet: neen				Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig		
Individuele beenderen compleet: neen						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: NVT (in putwand)						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) >1,15 m 2) / 3) 0,42 m 4) 0,32 m						
Opmerkingen: Linker onderbeen verstoord. Ribben, handen, voeten (deels), knieschijven en ruggengraat zijn vergaan						

Tekening individu 19

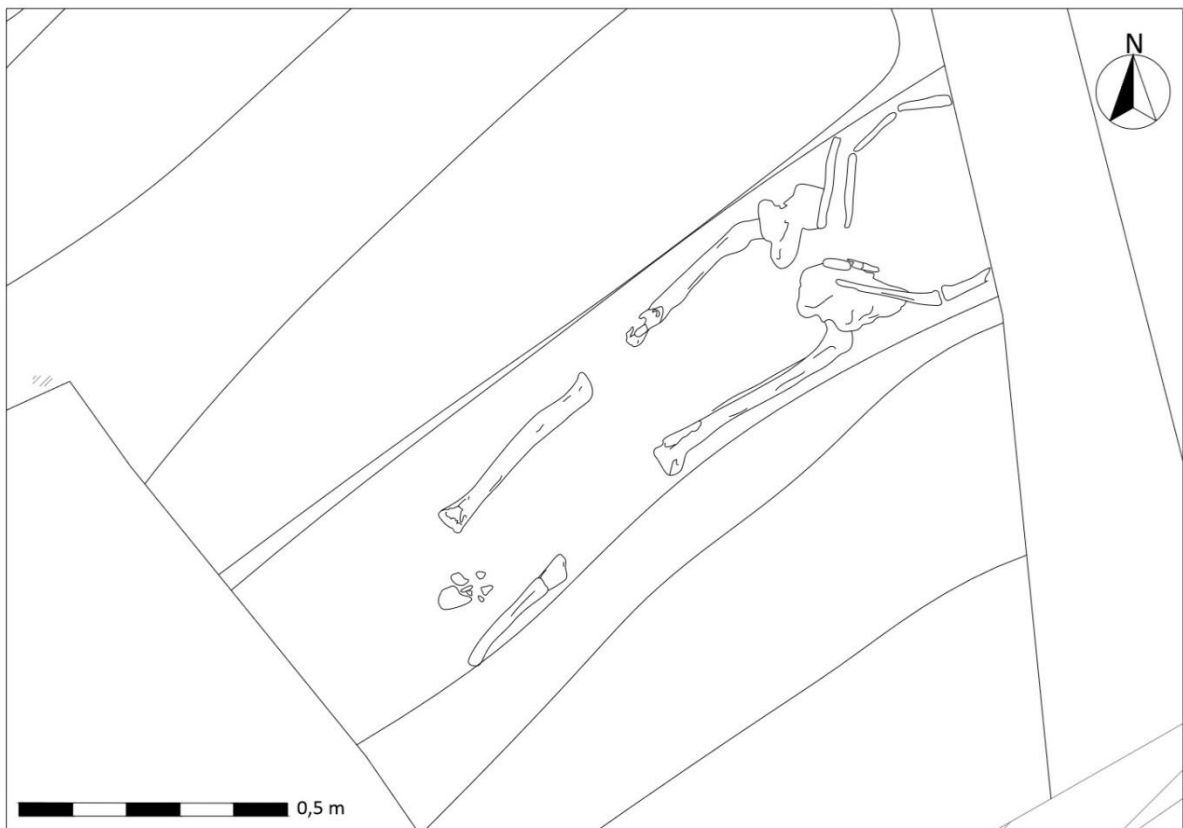

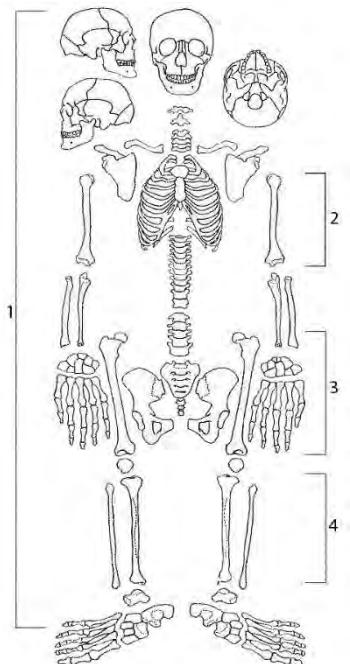


Foto individu 19



10.2.20

Individu 20

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 20
Werkput: 1			Datum: 17/08/2015			
Vlak: 2			Waarnemer: CS - MVC			
Spoor: 1.016			Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere			
x-coördinaat:						
y-coördinaat:						
		Boven: ind 18	Tekeningen en foto's:			
Naast:			Naast:			
		Onder:	Opgravingsmethoden: truweel			
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: rechthoekig			
Type: inhumatie			Grafverstoringen: ja			
Oriëntatie: (hoofd) zuidoost / noordwest (voeten)			Grafgiften: /			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) 0,74 m			Kledij(elementen): /			
Hoogtemeting: hoofd (34,80 m TAW) - heiligbeen (/) - voeten (/)			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels			
Skelet in anatomische verband: ja			Leeftijd: adult			
Skelet compleet: neen			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: gemiddeld						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op de rechterzijde						
Positie linkerarm: bovenarm langs het lichaam						
Positie rechterarm: bovenarm langs het lichaam						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: niet waar te nemen						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) / 2) 0,30 m 3) / 4) /						
Opmerkingen: wordt verstoord door ander individu in oost-west richting door het bekken. Bewaard tot bovenarmen.						

aangepast van Perzonijs (1982)

Tekening individu 20

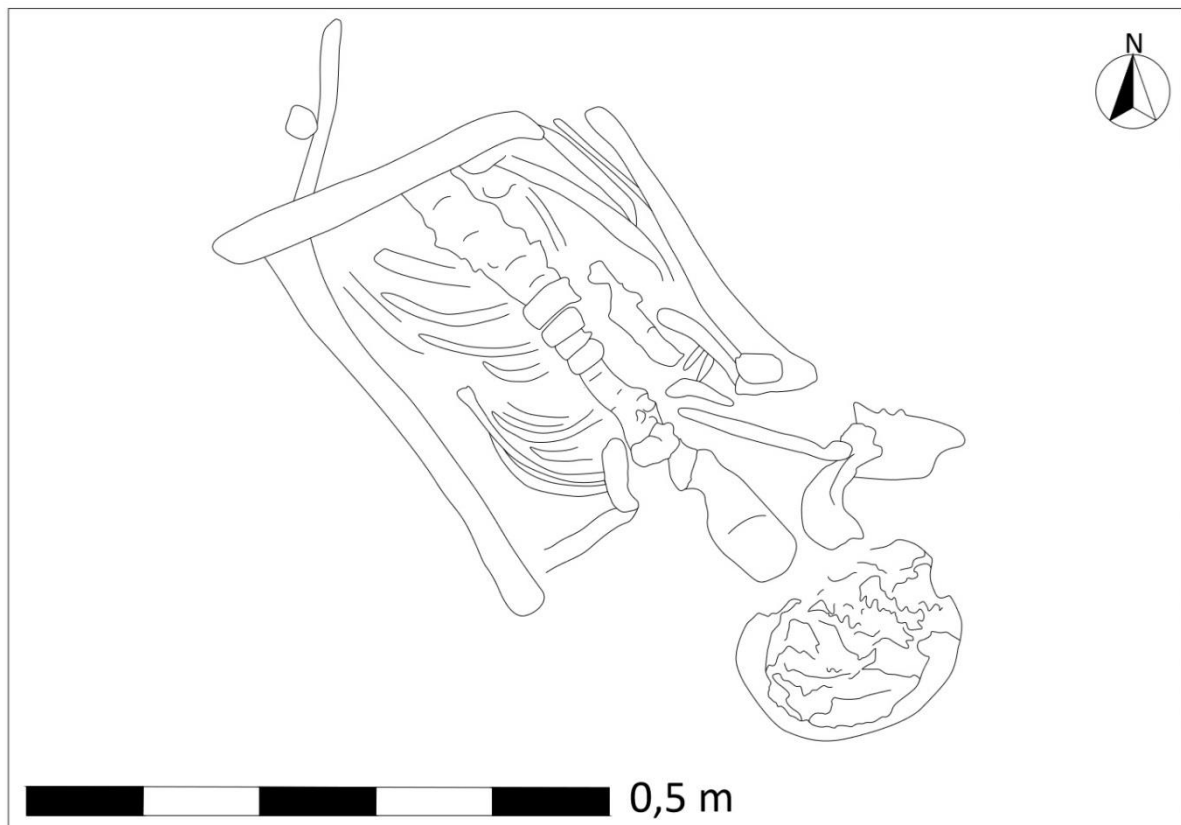

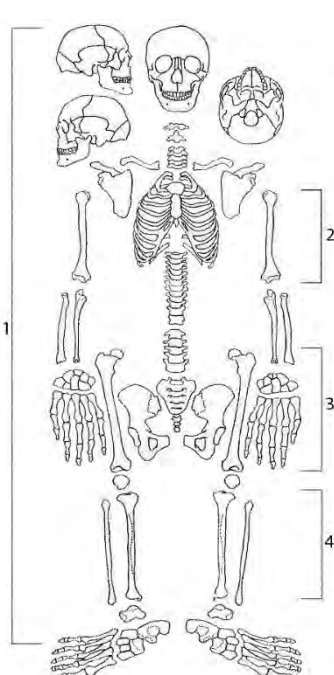


Foto individu 20



10.2.21 Individu 21

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 21
Werkput: 1			Datum: 17/08/2015			
Vlak: 3			Waarnemer: RV			
Spoor: 1.017			Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere			
x-coördinaat:			Tekeningen en foto's:			
y-coördinaat:						
		Boven:		Opgravingsmethoden: truweel		
Naast:			Naast:			
		Onder:		Status: primair graf		
Enkelvoudige begraving			Graftype: kist			
Type: inhumatie			Grafvorm: rechthoekig?			
Oriëntatie: (hoofd) oost / west (voeten)			Grafverstoringen: ja			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) 0,46 m			Grafgiften: /			
			Kledij(elementen): /			
Hoogtemeting: hoofd (/) - heiligbeen (/) - voeten (34,71 m TAW)			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /			
Skelet in anatomische verband: verstoorde begraving			Leeftijd: ?			
Skelet compleet: neen			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: gemiddeld / slecht						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: NVT						
Positie linkerarm: NVT						
Positie rechterarm: NVT						
Positie handen: NVT						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) / 2) / 3) / 4) 0,30 m						
Opmerkingen: Individu 21 hoort vermoedelijk bij individu 15. Enkel onderbenen en voeten zijn bewaard gebleven.						

Tekening individu 21

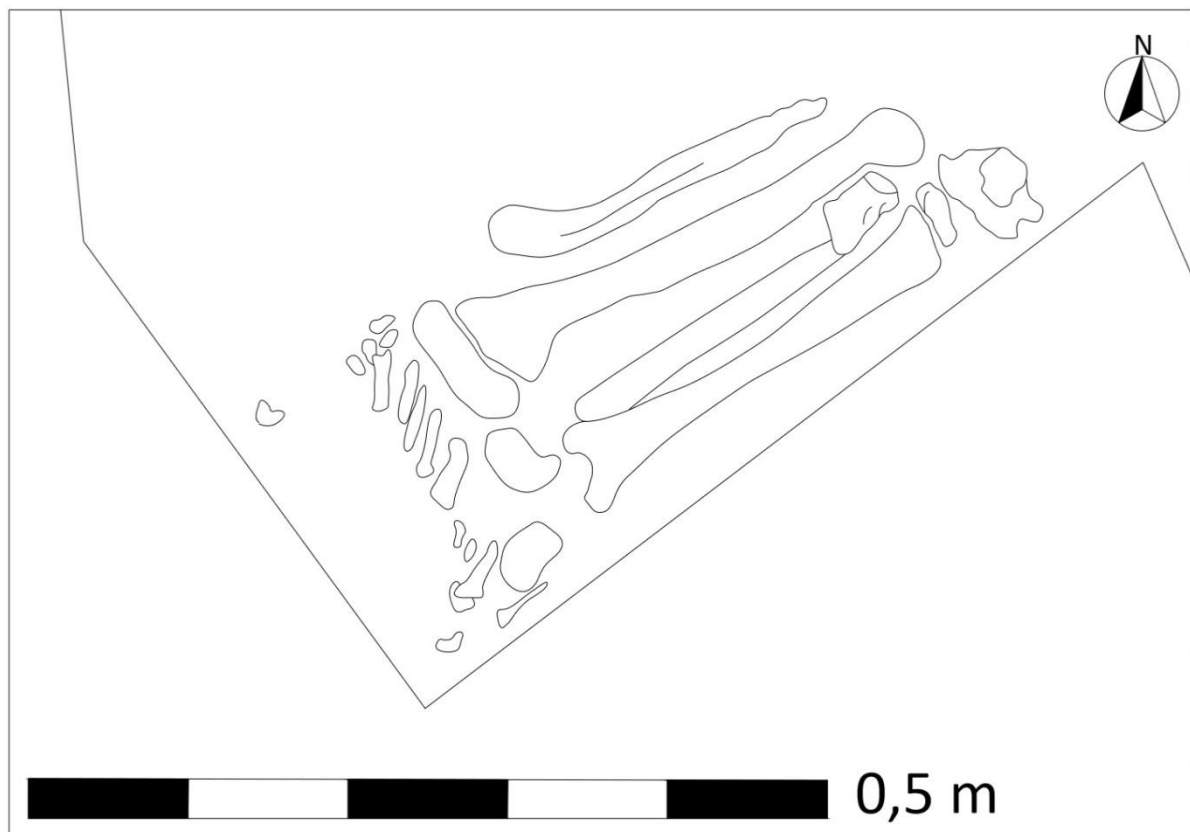


Foto individu 21



10.2.22

Individu 22


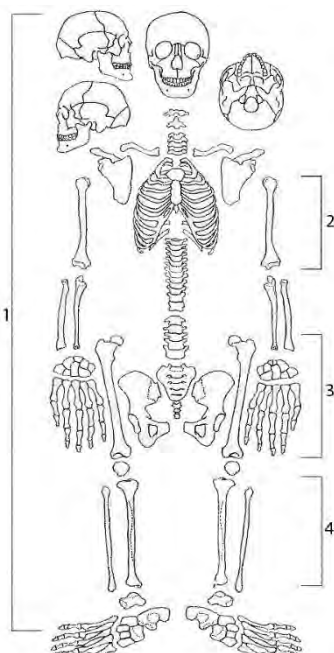
		IN SITU SKELETFORM.		SITE: Aarsele Dorp		Graf:		Vondst:		Individu: 21	
Werkput: 1						Datum: 17/08/2015					
Vlak: 3						Waarnemer: RV					
Spoor: 1.019						Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere					
x-coördinaat:						Tekeningen en foto's: ja					
y-coördinaat:											
Boven: ind 19											
Naast:						Naast:					
Onder:						Opgravingsmethoden: truweel					
Status: primair graf						Graftype: kist					
Enkelvoudige begraafing						Grafvorm: trapezoid ?					
Type: inhumatie						Grafverstoringen: ja					
Oriëntatie: (hoofd) oost / west (voeten)						Grafgiften: /					
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) 0,44 m						Kledij(elementen): /					
Hoogtemeting: hoofd (34,56 m TAW) - heiligbeen (/) - voeten (/)						Niet-intentionele artefacten en kistnagels: /					
Skelet in anatomische verband: ja						Leeftijd: adult ?					
Skelet compleet: neen						Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig					
Individuele beenderen compleet: ja											
Bewaring: slecht											
Conservering (producten): fragmentair											
Positie lichaam: op de rug											
Uitgestrekt											
Positie schedel: niet waar te nemen											
Positie linkerarm: niet waar te nemen											
Positie rechterarm: niet waar te nemen											
Positie handen: niet waar te nemen											
Positie benen: niet waar te nemen											
Aanwezigheid van: /											
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)											
Opmerkingen: Enkel bovenlichaam opgegraven, rest bevindt zich in niet opgegraven deel (putwand). Individu 22 verstoort het linker onderbeen van individu 19.											

Foto individu 22



10.2.23

Individu 23


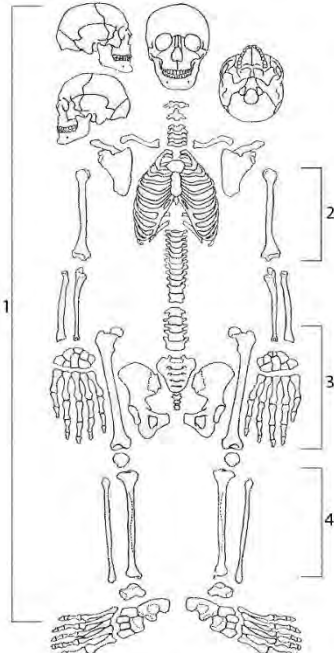

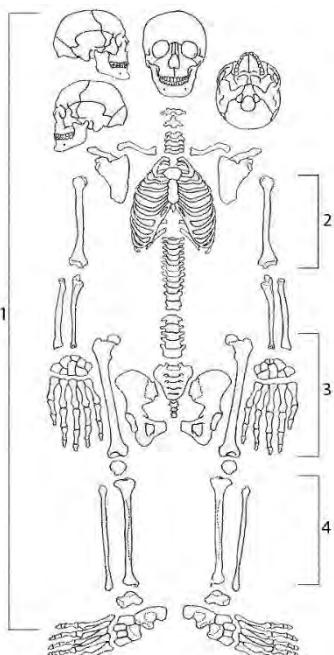
		IN SITU SKELETFORM.		SITE: Aarsele Dorp		Graf:		Vondst:		Individu: 23	
Werkput: 1						Datum: 18/08/2015					
Vlak: 4						Waarnemer: MVC					
Spoor: 1.020						Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere					
x-coördinaat:						Tekeningen en foto's:					
y-coördinaat:											
		Boven:				Opgravingsmethoden: truweel					
Naast:				Naast:							
		Onder:				Graftype: kist					
Status: primair graf						Grafvorm: NVT					
Enkelvoudige begraving						Grafverstoringen: NVT					
Type: inhumatie						Grafgiftten: NVT					
Oriëntatie: (hoofd) oost / west (voeten)						Kledij(elementen): NVT					
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte)						Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels					
Hoogtemeting: hoofd (34,48 m TAW) - heiligbeen (/) - voeten (/)											
Skelet in anatomische verband: NVT						Leeftijd: adult?					
Skelet compleet: NVT						Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig					
Individuele beenderen compleet: NVT											
Bewaring: slecht											
Conservering (producten):											
Positie lichaam: NVT											
Uitgestrekt / gebogen / foetushouding / anders NVT											
Positie schedel: op de rechterzijde											
Positie linkerarm: NVT											
Positie rechterarm: NVT											
Positie handen: NVT											
Positie benen: NVT											
Aanwezigheid van: NVT											
Afmetingen (in situ): 1) 2) 3) 4)						aangepast van Perzonius (1982)					
Opmerkingen: Enkel schedel blootgelegd, rest in niet opgegraven deel. Schedel niet verwijderd.											

Foto individu 23



10.2.24

Individu 24

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 24
Werkput: 1			Datum: 18/08/2015			
Vlak: 4			Waarnemer: EV-MVC-NW-RV			
Spoor: 1.021			Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere			
x-coördinaat:			Tekeningen en foto's:			
y-coördinaat:						
		Boven:		Opgravingsmethoden: truweel		
Naast:			Naast:			
		Onder: IND 19, 22				
Status: primair graf			Graftype: kist			
Enkelvoudige begraving			Grafvorm: rechthoekig			
Type: inhumatie			Grafverstoringen: neen			
Oriëntatie: (hoofd) oost / west (voeten)			Grafgiften: /			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) + 1,42 m / 0,34 m (heup) - 0,24 m			Kledij(elementen): /			
Hoogtemeting: hoofd (/) - heiligbeen (34,34 m) - voeten (34,34 m TAW)			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: ceramiek/nagels			
Skelet in anatomische verband: ja			Leeftijd: adult			
Skelet compleet: NVT			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten): ribben vergaan						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: NVT in profielwand						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: niet waar te nemen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 1,42 m 2) 0,29 m 3) 0,43 m 4) 0,32 m						
Opmerkingen: kromme bovenbenen, hoofd in profiel						

Tekening individu 24

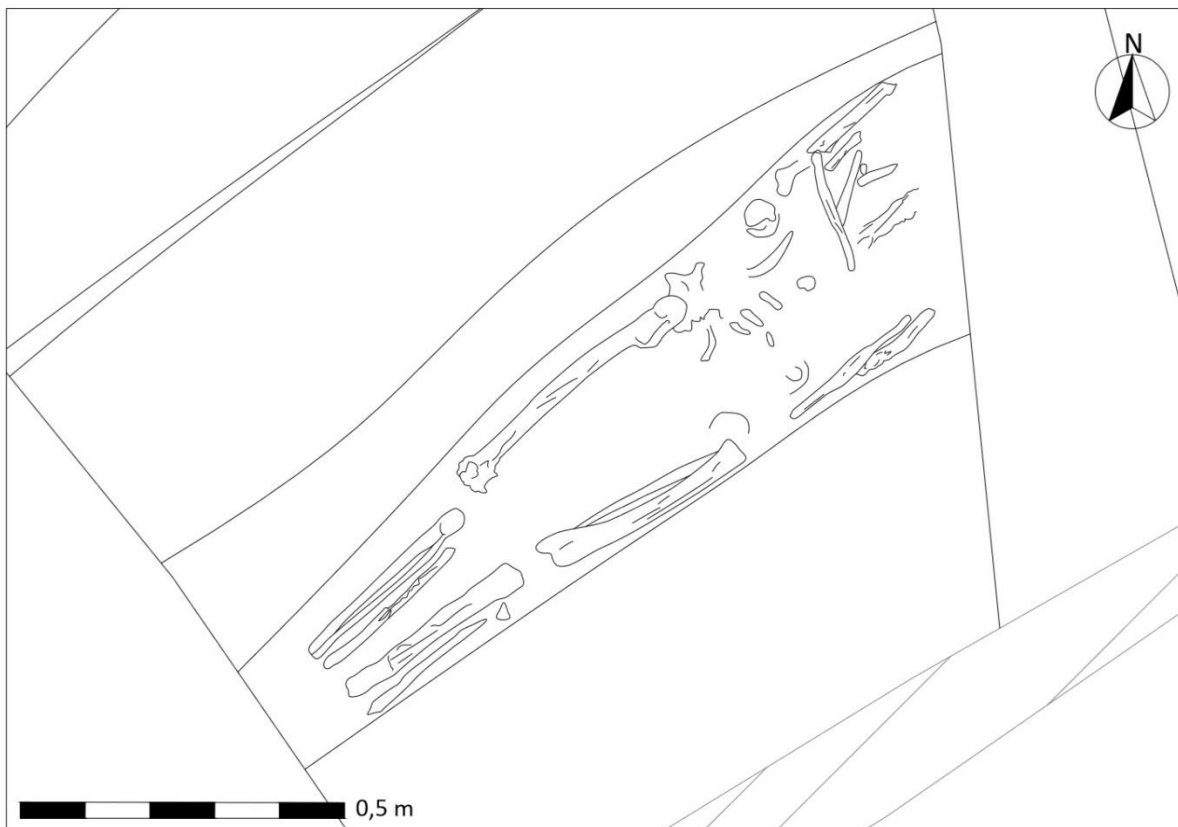

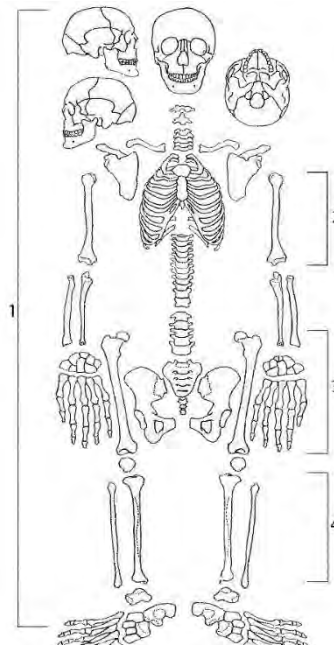


Foto individu 24



10.2.25

Individu 25

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 25
Werkput: 1				Datum: 18/08/2015		
Vlak: 4				Waarnemer: MVC -NW - RV		
Spoor: 1.022				Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere		
x-coördinaat:				Tekeningen en foto's:		
y-coördinaat:						
Boven:		Naast:				
Onder:						
Status: primair graf				Graftype: kist		
Enkelvoudige begraving				Grafvorm: trapezoid		
Type: inhumatie				Grafverstoringen: neen		
Oriëntatie: (hoofd) oost / west (voeten)				Grafgiften: /		
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) 1,72 m - 0,31 m - 0,20 m				Kledij(elementen): /		
Hoogtemeting: hoofd (34,48 m) - heiligbeen (34,42 m) - voeten (34,43 m TAW)				Niet-intentionele artefacten en kistnagels: ceramiek / nagels / metaal		
Skelet in anatomische verband: ja				Leeftijd: adult		
Skelet compleet: neen				Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig		
Individuele beenderen compleet: ja						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op de rechterzijde						
Positie linkerarm: op de buik						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: gevouwen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 1,64 m 2) 0,33 m 3) 0,44 m 4) 0,36 m						
Opmerkingen:						

Tekening individu 25

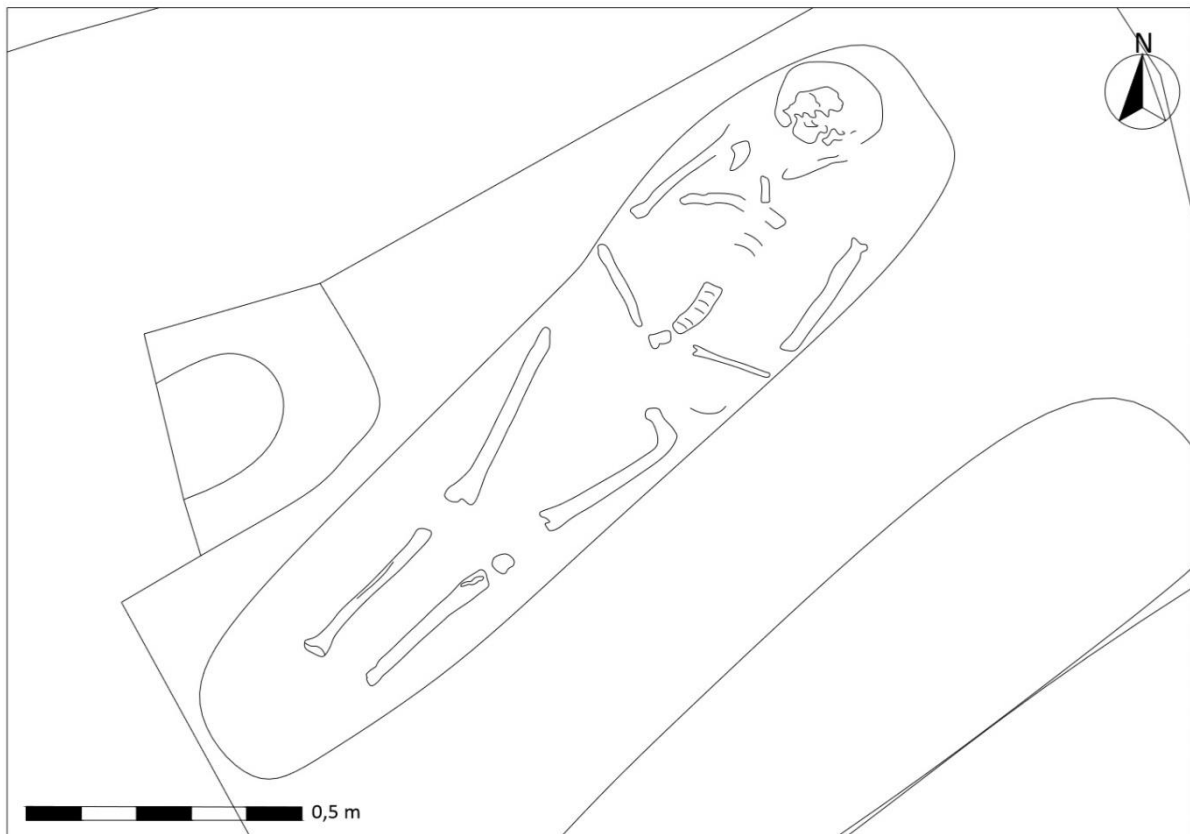

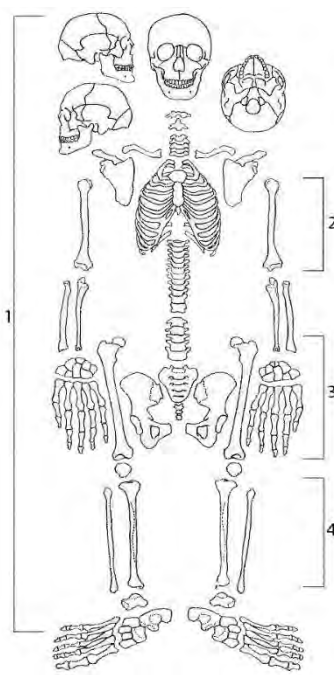


Foto individu 25



10.2.26

Individu 26

		IN SITU SKELETFORM.	SITE: Aarsele Dorp	Graf:	Vondst:	Individu: 26
Werkput: 1			Datum: 18/08/2015			
Vlak: 4			Waarnemer: NW			
Spoor: 1.023			Stalen: pollen / a-DNA / 14C / isotopen / andere			
x-coördinaat:			Tekeningen en foto's:			
y-coördinaat:						
	Boven:		Opgravingsmethoden: truweel			
Naast:		Naast:				
	Onder:		Status: primair graf			
Enkelvoudige begraving			Graftype: kist			
Type: inhumatie			Grafvorm: trapezoid			
			Grafverstoringen: neen			
Oriëntatie: (hoofd) oost / west (voeten)			Grafgiften: /			
Grafdimensies: (lengte / breedte hoofd- en voeteneinde / diepte) 1,69 m - 0,32 m - 0,19 m			Kledij(elementen): /			
Hoogtemeting: hoofd (34,45 m) - heiligbeen (34,47 m) - voeten (34,46 m TAW)			Niet-intentionele artefacten en kistnagels: nagels / glas			
Skelet in anatomische verband: ja			Leeftijd: adult			
			Ingekleurde beenderen: aanwezig / afwezig			
Skelet compleet: ja						
Individuele beenderen compleet: neen						
Bewaring: slecht						
Conservering (producten):						
Positie lichaam: op de rug						
Uitgestrekt						
Positie schedel: op het achterhoofd						
Positie linkerarm: langs het lichaam						
Positie rechterarm: op de buik						
Positie handen: 1 hand op bekken, 1 hand niet waar te nemen						
Positie benen: gestrekt						
Aanwezigheid van: /						
Afmetingen (in situ): 1) 1,63 m 2) 0,34 m 3) 0,42 m 4) 0,37 m						
Opmerkingen: schedel 90° gedraaid tov romp, bekken gebroken en gedraaid. Onderkant kist hoogtes: 43,34 m TAW (hoofd) - 34,43 m TAW (voeten)						

Tekening individu 26

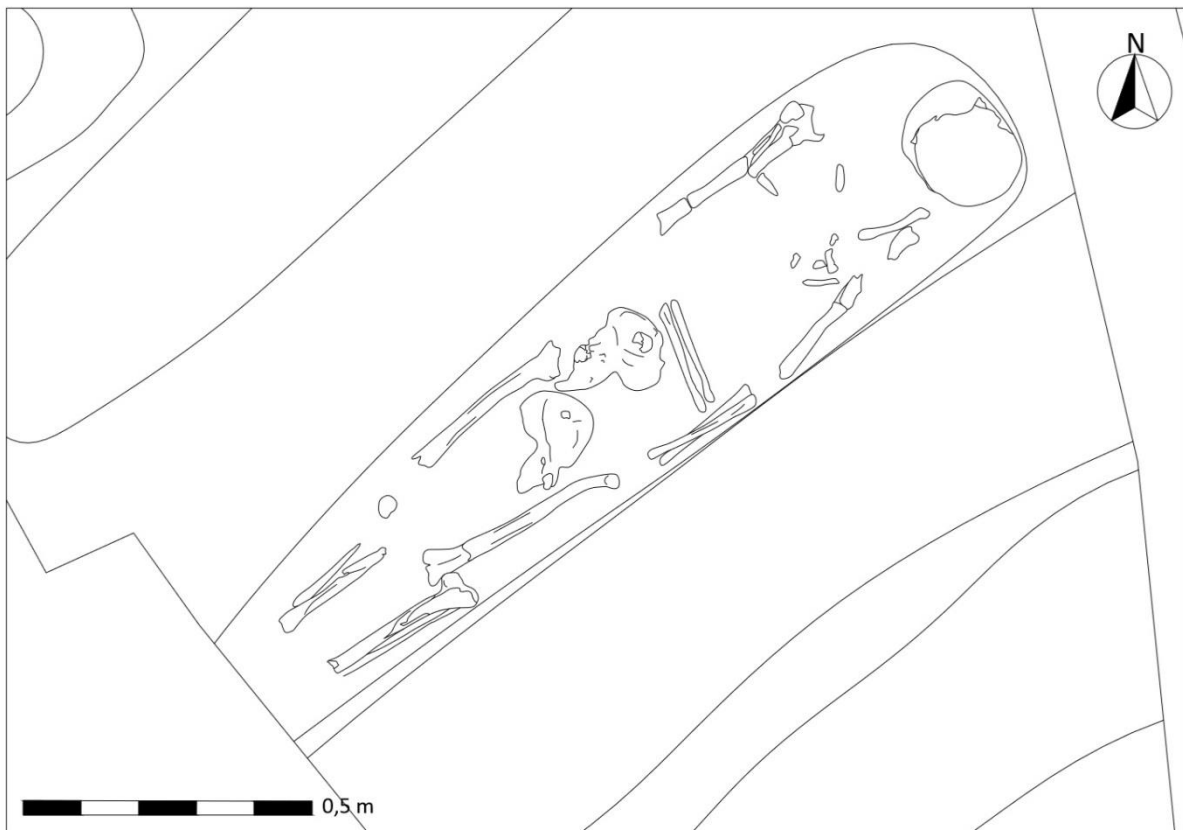


Foto individu 26



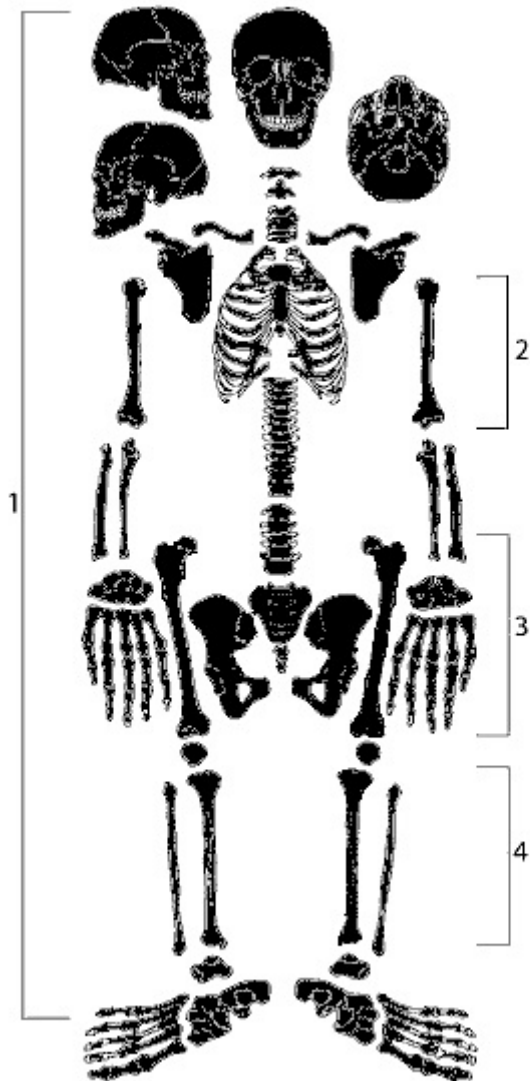
Veldbepredeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele Dorp (projectcode 2015-138)
Putnummer	1
Vlak	1
Spoornummer	1002
Skeletnummer	1
Vondstnummer(s)	25
Verstoring ja/nee	Nee
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, linkerarm in de schoot, rechterarm gebogen op borst. Oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op achterhoofd
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Ja
Individuele botten compleet ja/nee	Ja
Conservering goed/matig/slecht	Goed.
Geslacht	Waarschijnlijk vrouwelijk
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Jong volwassene (<i>auricular surface</i> wijst op jonge leeftijd, ontbreken <i>sulcus pre-auricularis</i> geeft mogelijk aan dat het individu geen kinderen gebaard heeft, gebitsslijtage 1/1+)
Pathologie	Gebitspathologie (3 elementen cariës, 2 AM verloren elementen)
Opmerkingen	Delen van de deksel met metaalbeslag (gecorrodeerd) zijn nog aanwezig. Ring om de vinger van rechterhand en een pijpje (dit laatste is waarschijnlijk een losse vondst). Er zit nog wat haar op de achterzijde van de schedel, en groene aanslag van gecorrodeerd metaal.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		29,2
Ulna	23,6	
Radius		21,2
Femur		43
Tibia	34,2	
Fibula	32,8	
Lengte in situ	159	
Lengte Trotter 1970 (man)		
Lengte T&G 1958 (vrouw)	155,7 +/- 3,57	

Tekening



■ = aanwezig ▨ = gefragmenteerd/deels aanwezig

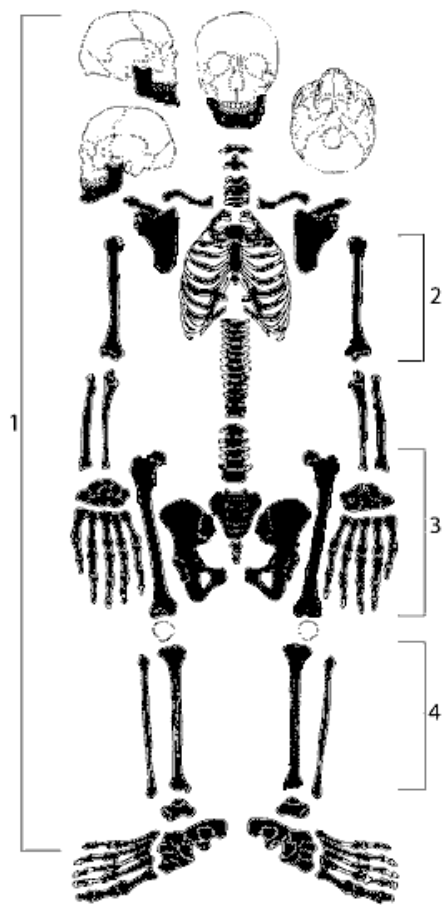
Veldbepredeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	1
Spoornummer	1003
Skeletnummer	2
Vondstnummer(s)	29
Verstoring ja/nee	Ja (de schedel is deels weg)
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, handen in de schoot, oriëntatie hoofdvoeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Vrijwel
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	Man
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Oud volwassene op basis van gebit en <i>auriculair surface</i> .
Pathologie	DISH (verbening ligamenten calcaneus en proximale ulna rechts, botvorming langs rechterzijde thoracale en lumbale wervellichamen met fusie: zie foto), fusie cervicale wervellichamen (DDD), fusie van de facetgewrichten van de lumbale wervels (VOA), DDD sacrum. POA (slijtage) polsen en ellebogen links en rechts, gebitspathologie (onderkaak met alle kiezen AM verloren. Mogelijk zijn ook de voortanden en premolaren AM verloren, want de alveolen zijn daar zeer ondiep), slijtage kaakgewricht.
Opmerkingen	Delen van de kist met metaalbeslag zijn aanwezig, glas.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna	26,1	
Radius	23,8	23,8
Femur		44,3
Tibia		35,0
Fibula		
Lengte in situ	175	
Lengte Trotter 1970 (man)	166,8 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd

Foto

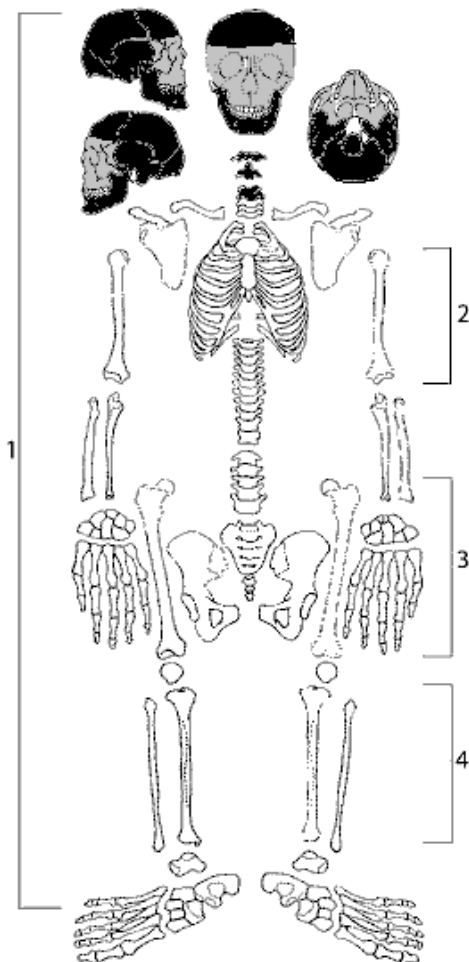


Fusie lumbale wervels

Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	1
Spoornummer	4
Skeletnummer	3
Vondstnummer(s)	39
Verstoring ja/nee	Onbekend
Articulatie ja/nee	Ja (onderkaak en schedel)
Postitie en oriëntatie lichaam	Op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: Z-N
Positie en oriëntatie schedel	Op het achterhoofd
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassene
Pathologie	-
Opmerkingen	Alleen de schedel en wat nekwervels zijn blootgelegd. Niet geborgen.

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

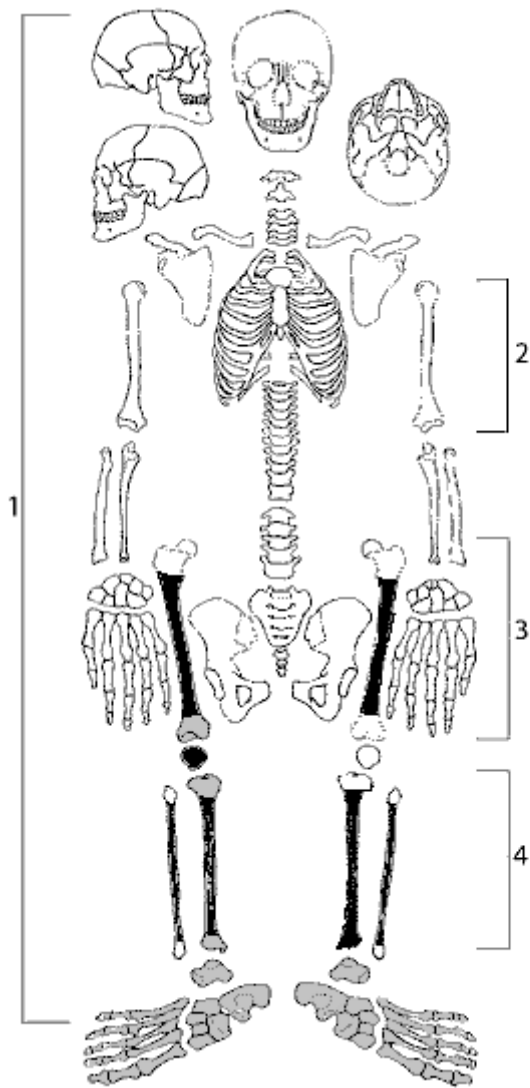
Veldbepredeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	4
Vlak	1
Spoornummer	4015
Skeletnummer	4
Vondstnummer(s)	40
Verstoring ja/nee	Ja (riool)
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig-slecht
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassene
Pathologie	Lichte randvorming op het kniegewricht
Opmerkingen	Alleen de benen zijn aanwezig, de rest van het lichaam lag in de putwand en onder het riool. Er is een boomwortel door het linker bovenbeen gegroeid. De opgemeten tibia is niet compleet, en zal dus langer zijn geweest van 36,5 cm.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia		>36,5
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	>170,6 +/- 3,37	
Lengte T&G 1958 (vrouw)	>167,4 +/- 3,66	

Tekening



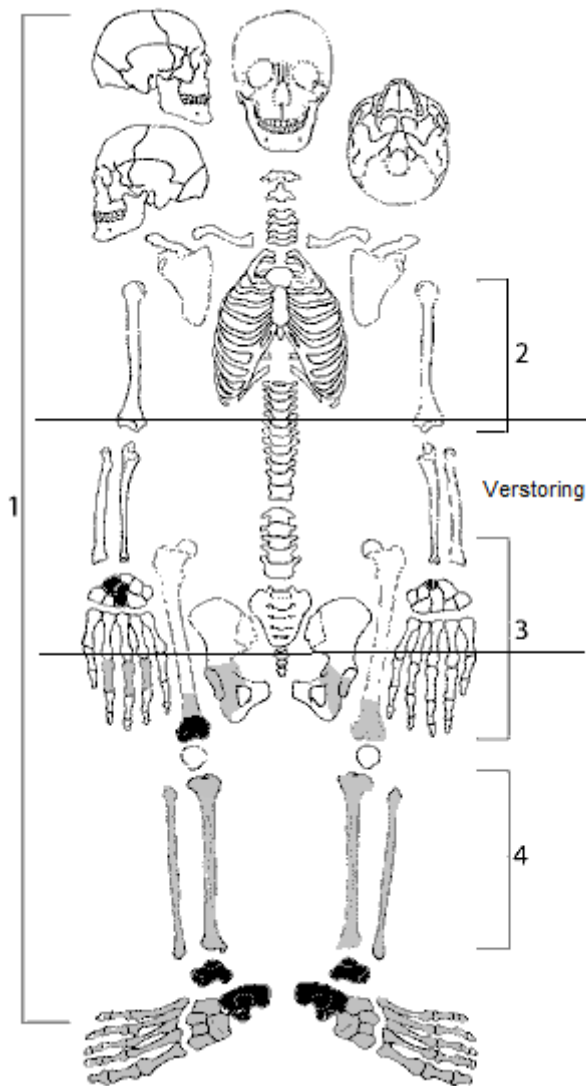
Velddeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	4
Vlak	1
Spoornummer	10
Skeletnummer	5
Vondstnummer(s)	42
Verstoring ja/nee	Ja, bij bovenbenen, bekken en onderarmen.
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, benen gekruist bij de enkels (rechts over links), oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Slecht
Geslacht	Vrouw? De botten zijn fragiel en de <i>greater sciatic notch</i> is wijd.
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	-
Opmerkingen	Het bovenlichaam ligt in de putwand. De benen zijn waarschijnlijk verschoven in de kist tijdens de begravenis.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia		39
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)		
Lengte T&G 1958 (vrouw)	174,6 +/- 3,66	

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

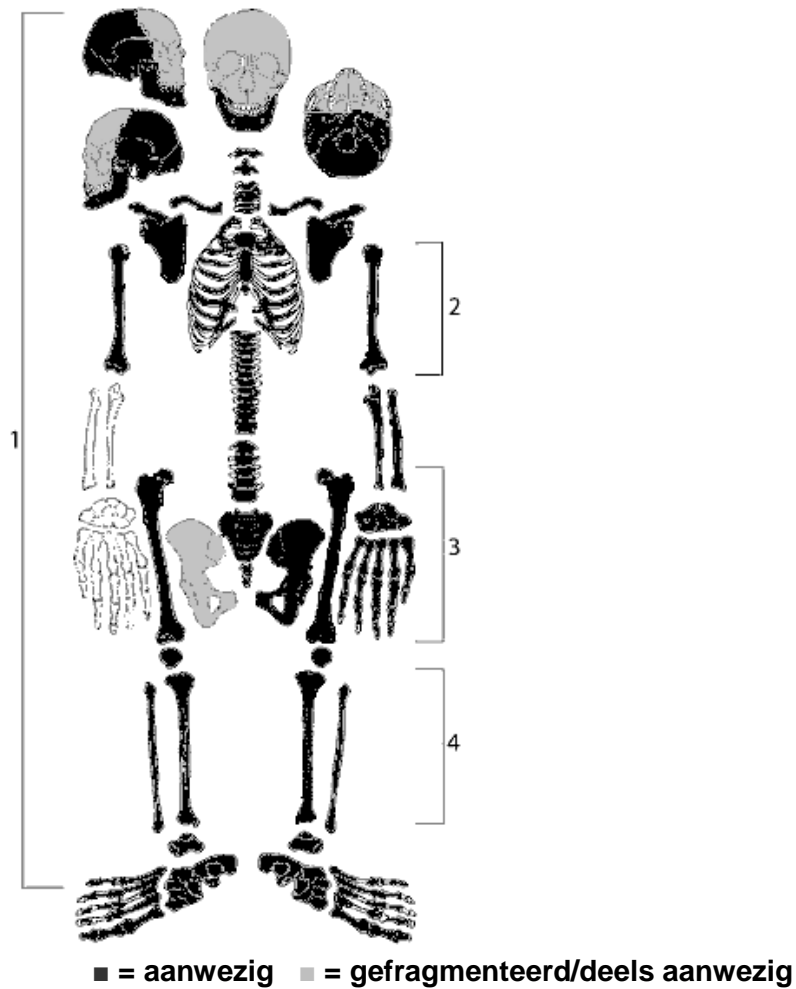
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	2
Spoornummer	1006
Skeletnummer	6
Vondstnummer(s)	44
Verstoring ja/nee	Ja, de rechteronderarm is weg en de schedel is verstoord en gefragmenteerd.
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, linkerarm in de schoot, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op de rechterzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Vrijwel
Individuele botten compleet ja/nee	Vrijwel
Conservering goed/matig/slecht	Goed
Geslacht	Man
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Oud volwassene (onderkaak met bijna alle elementen AM verloren, <i>auricular surface</i> gemiddeld oud, gesloten schedelnaden)
Pathologie	<i>Smorl's nodes</i> en MO thoracale wervels (DDD), hoog thoracaal 3 wervels gefuseerd bij de facetgewrichten (VOA, zie foto) en bijna gefuseerd bij de wervellichamen. MO op lumbale wervellichamen. Gebitspathologie (AM verloren elementen). <i>Osteochondritis dissecans</i> op de distale femur links. Endocraniële depressies schedel.
Opmerkingen	Vondsten: metaal en wit knopje. De schedels van individu 6 en 7 zijn tijdens het wassen samengevoegd. De fragmenten zijn uitgezocht, maar het is nog mogelijk dat er een fragment van individu 6 bij individu 7 zit en omgekeerd. De bovenkaak van individu 6 lijkt niet bij de rest van de schedel te horen. Hier zijn namelijk wel alle tanden aanwezig en weinig gesleten, in tegenstelling tot de onderkaak. Ook lijkt de bovenkaak eerder vrouwelijk.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus	36,8	
Ulna		
Radius		
Femur	51	
Tibia		
Fibula		
Lengte in situ	175	
Lengte Trotter 1970 (man)	182,8 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



Foto



Fusie facetgewrichten thoracale wervels (VOA, bovenste pijltjes) en bijna fusie wervellichamen (DDD, pijl onder)

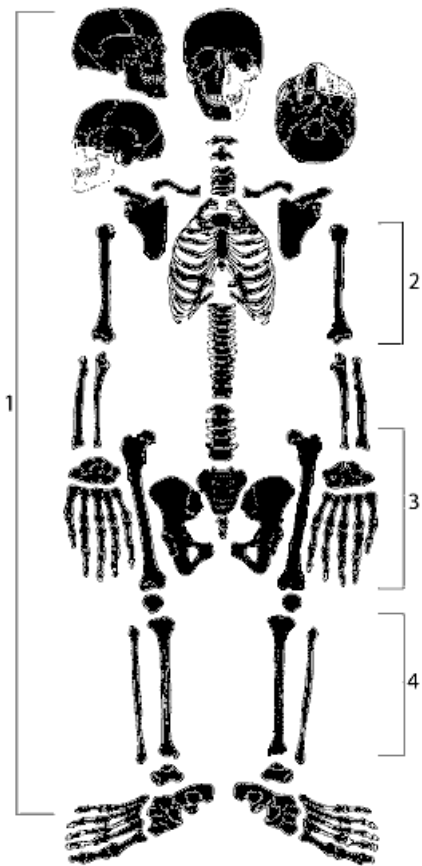
Velddeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	2
Spoornummer	1007
Skeletnummer	7
Vondstnummer(s)	50
Verstoring ja/nee	Ja. De aangezichtsschedel is verstoord.
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, handen in de schoot, rechts op links. Oriëntatie hoofd-voeten: O-W.
Positie en oriëntatie schedel	Op het achterhoofd
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Vrijwel
Individuele botten compleet ja/nee	Ja
Conservering goed/matig/slecht	Goed
Geslacht	Man? De armen zijn redelijk fragiel. De onderkaak en het jukbeen zijn indifferent. De lengte van de scapula wijst op een mogelijk mannelijk geslacht.
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen. De schedelnaden zijn nog open, maar de <i>auriculair surface</i> wijst op een gevorderde leeftijd. Weinig slijtage kiezen.
Pathologie	<i>Smorl's nodes</i> thoracale wervels, erosie facetgewrichten. De kop van de femur is naar voren gedraaid. Gebitspathologie (lichte alveolaire atrofie, lichte calculus, zeer lichte emailhypoplasie, afwijkende slijtage hoektanden (zie foto)). Wat randvorming bij het kniegewricht.
Opmerkingen	Vondsten: ceramiek, spijkers, glas. De schedel van individu 7 is tijdens het wassen samengevoegd met de schedel van individu 6. De fragmenten zijn uitgezocht, maar het is nog mogelijk dat er een fragment van individu 6 bij individu 7 zit en omgekeerd. Aan de voeten van individu 7 lag een secundaire schedel.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus	34,6	34,1
Ulna	26,4	
Radius	24,5	
Femur		48,4
Tibia		39
Fibula		
Lengte in situ	180	
Lengte Trotter 1970 (man)	176,6 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



Foto

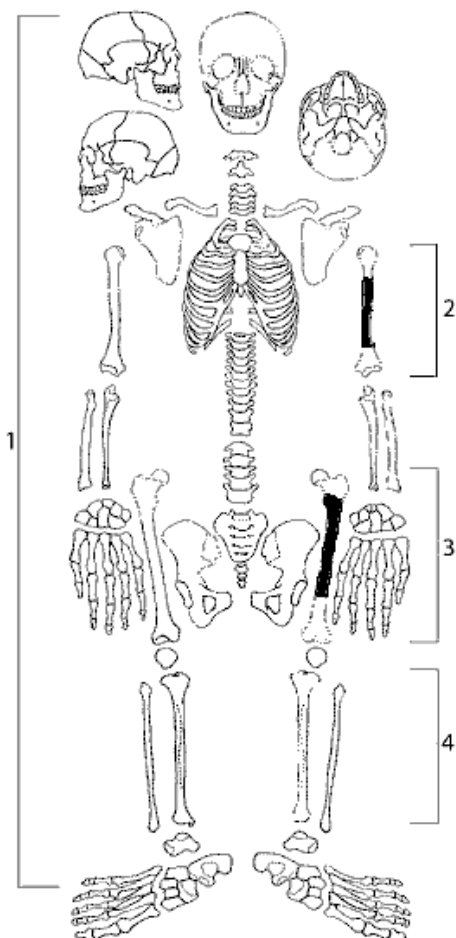


Afwijkende slijtage hoektand onderkaak

Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	4
Vlak	1
Spoornummer	4014
Skeletnummer	8
Vondstnummer(s)	55
Verstoring ja/nee	Ja
Articulatie ja/nee	Nee
Postitie en oriëntatie lichaam	-
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Slecht
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen?
Pathologie	
Opmerkingen	Het betreft slechts twee losse botten. Vondsten: recent glas.

Tekening

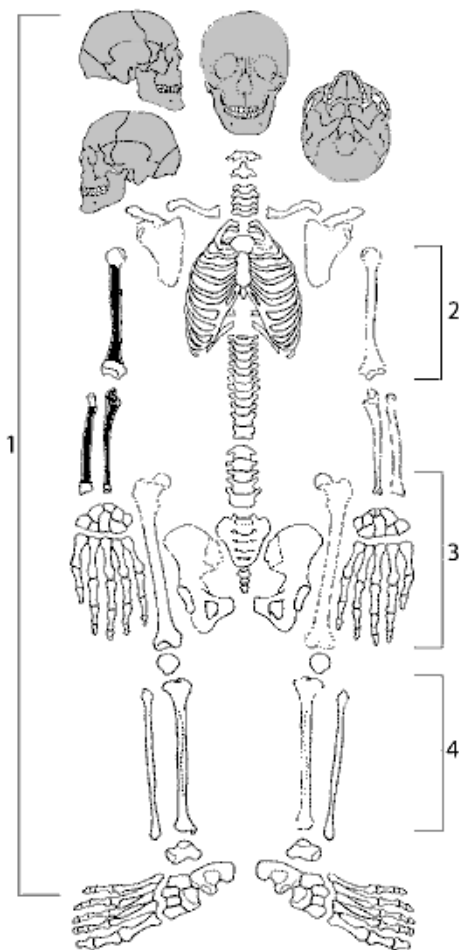


■ = aanwezig □ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	4
Vlak	1
Spoornummer	4013
Skeletnummer	9
Vondstnummer(s)	56
Verstoring ja/nee	Ja, de schedel is ingedrukt.
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig-slecht
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Kind. Losse gebitselementen wijzen op een leeftijd van 8 jaar +/-24 maanden
Pathologie	
Opmerkingen	Het lichaam ligt grotendeels in de putwand.

Tekening

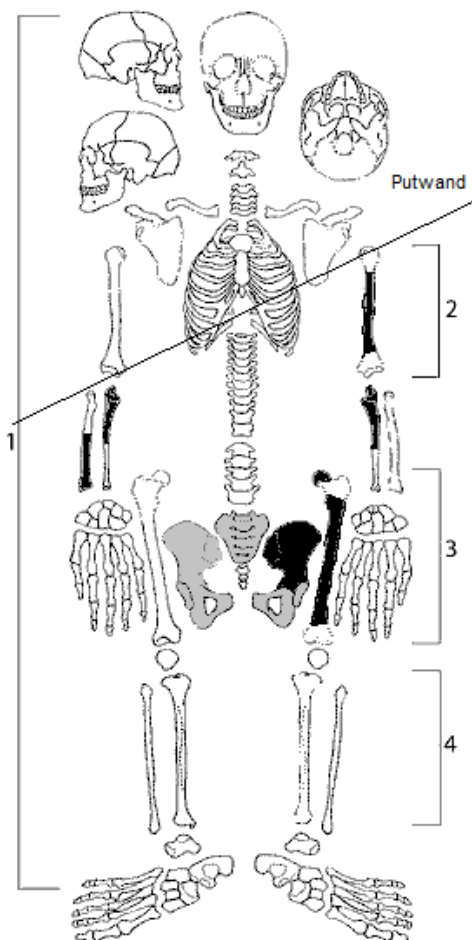


■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	2
Spoornummer	1008
Skeletnummer	10
Vondstnummer(s)	60,61
Verstoring ja/nee	Ja, de onderbenen zijn weg
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: ZO-NW
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Slecht
Geslacht	Waarschijnlijk vrouwelijk. Fragiele botten, wijde <i>greater sciatic notch</i> en aanwezigheid <i>sulcus preauricularis</i> .
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen.
Pathologie	<i>Smorl's nodes</i> wervels (DDD)
Opmerkingen	Het skelet ligt schuin in de putwand. Veel losse botfragmenten.

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

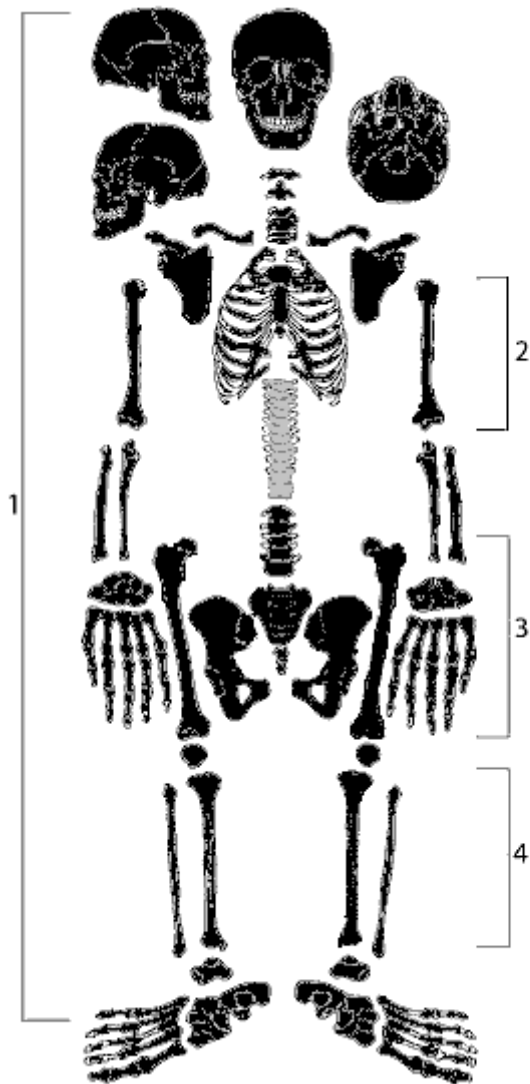
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	2
Spoornummer	1009
Skeletnummer	11
Vondstnummer(s)	63
Verstoring ja/nee	Ja (ribben en wervels verschoven)
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, handen in de schoot, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op de linkerzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Vrijwel
Individuele botten compleet ja/nee	Vrijwel
Conservering goed/matig/slecht	Goed-matig
Geslacht	Vrouw (kleine <i>processus mastoïdeus</i> , vrouwelijk bekken)
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen (gesloten schedelnaden en epifysen, compleet gebit)
Pathologie	Gebitspathologie (lichte emailhypoplasie, 3 AM verloren elementen, 6 elementen met (tandhals)cariës) lumbale wervel met erosie op wervellichaam, endocraniële depressies, klein foramen op de achterzijde van het hoofd.
Opmerkingen	

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus	34,9	
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia	37,6	
Fibula	36,8	
Lengte in situ	167	
Lengte Trotter 1970 (man)		
Lengte T&G 1958 (vrouw)	167,4 +/- 3,57	

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

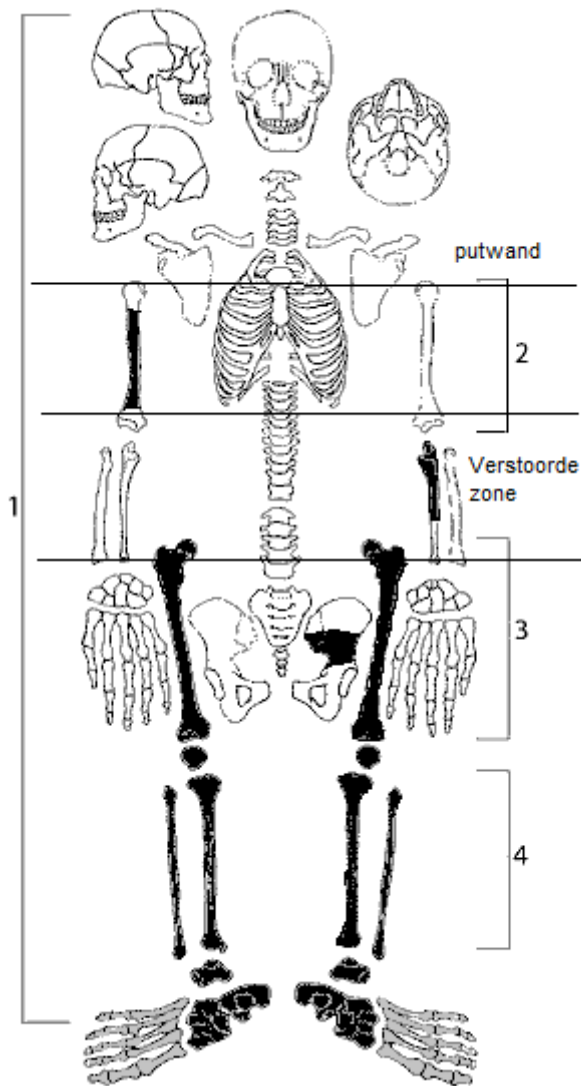
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1010
Skeletnummer	12
Vondstnummer(s)	68
Verstoring ja/nee	Ja (de romp is verstoord door de kist van spoor 1008)
Articulatie ja/nee	Deels
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, bovenbenen over elkaar heen, links over rechts. Dit is mogelijk gebeurd bij de verstoring door de kist van spoor 1008. Oriëntatie hoofd-voeten: O-W.
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Vrijwel
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	-
Opmerkingen	De schedel ligt in de putwand.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur		45,8
Tibia	36,5	
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	170,4 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)	167,2 +/- 3,72	

Tekening

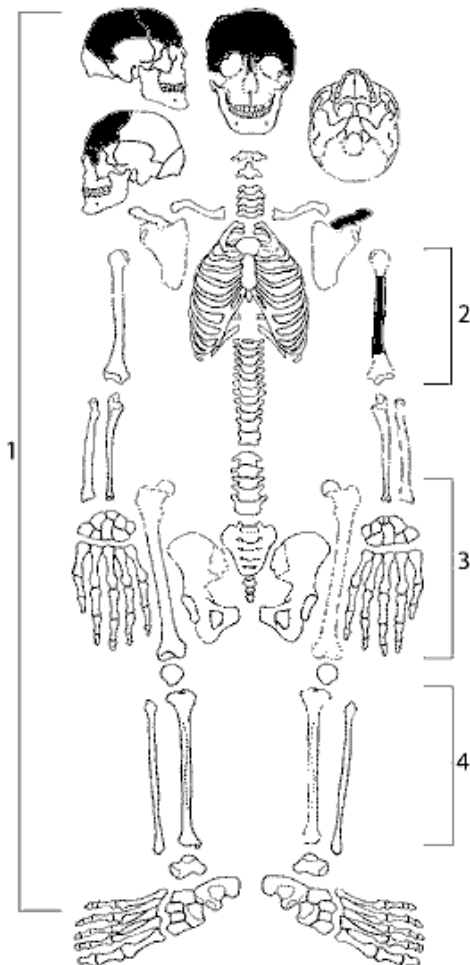


■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldbepredeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	4
Vlak	1
Spoornummer	4007
Skeletnummer	13
Vondstnummer(s)	70
Verstoring ja/nee	Ja
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: ZO-NW
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig-slecht
Geslacht	Man?? (Ronde oogkas)
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen?
Pathologie	
Opmerkingen	

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

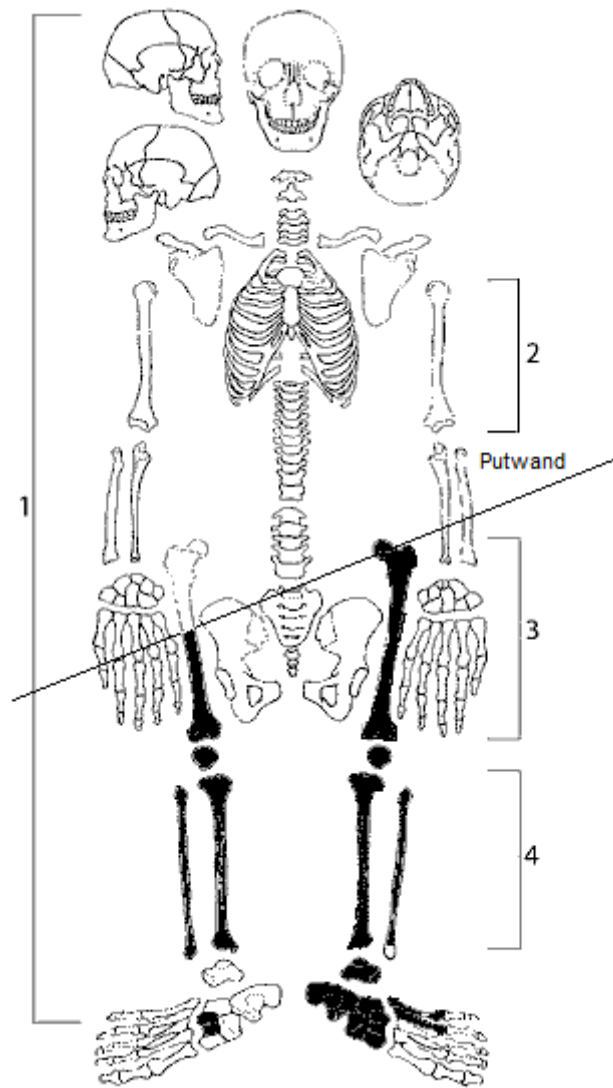
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	4
Vlak	1
Spoornummer	4012
Skeletnummer	14
Vondstnummer(s)	71
Verstoring ja/nee	Ja (de voeten zijn gedeeltelijk weg)
Articulatie ja/nee	Ja
Positie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: NW-ZO
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Ja
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	
Opmerkingen	Het bovenlichaam ligt in de putwand.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur	42	
Tibia	34	
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	161,4 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)	157,8 +/- 3,72	

Tekening

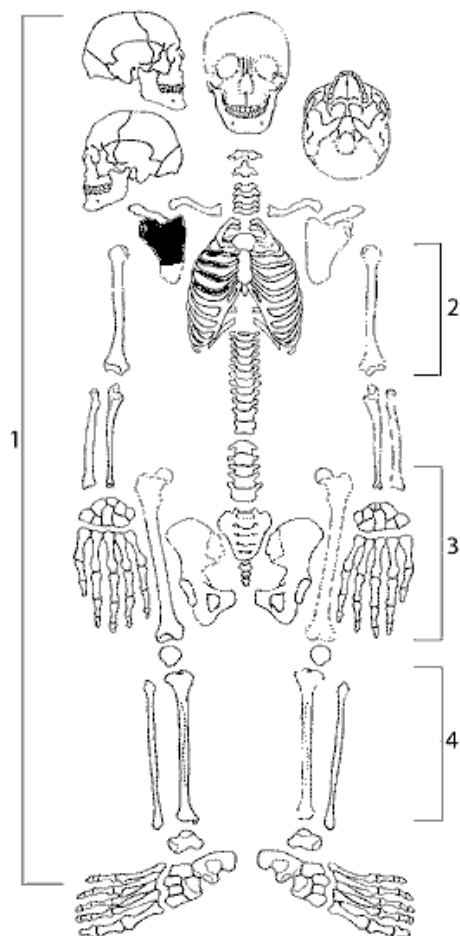


■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1011
Skeletnummer	15
Vondstnummer(s)	73
Verstoring ja/nee	Ja
Articulatie ja/nee	Nee
Postitie en oriëntatie lichaam	-
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Slecht
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	-
Pathologie	-
Opmerkingen	Het betreft verstoorde botten door elkaar. Na het wassen is er weinig meer van de botten over.

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

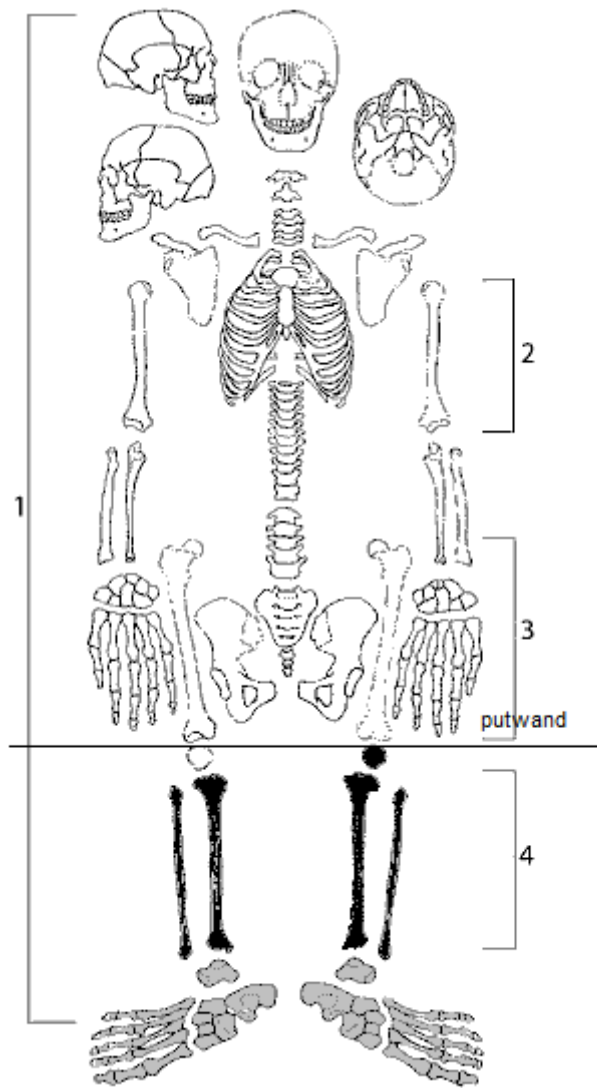
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1012
Skeletnummer	16
Vondstnummer(s)	77
Verstoring ja/nee	Nee
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee (deels nog in profiel)
Individuele botten compleet ja/nee	Ja
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	Man? Op basis van APD tibia (35,3) en APD MAX (36,3)
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	Wat lokale botgroei op de rechter tibia (zie foto). Mogelijk is dit een kleine goedaardige tumor of botgroei als gevolg van een verwonding.
Opmerkingen	Enkele losse secundaire botten (sleutelbeen, ribben). Vondsten: spijkers

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia	39	38
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	175,6 +/- 3,37	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Foto



Lokale botgroei tibia rechts

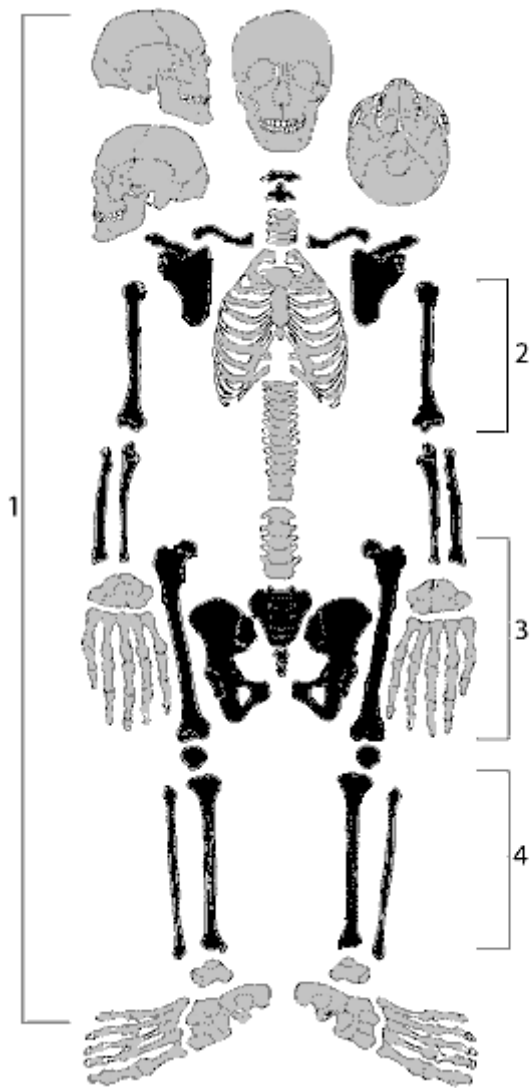
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1013
Skeletnummer	17
Vondstnummer(s)	113
Verstoring ja/nee	Nee
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, handen in de schoot. oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op de rechterzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Vrijwel
Individuele botten compleet ja/nee	Deels, de meeste botten zijn compleet maar gebroken.
Conservering goed/matig/slecht	Goed-matig. Alleen de schedel, handen en voeten zijn slecht bewaard.
Geslacht	Man?
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen.
Pathologie	Smol's nodes op de thoracale wervels
Opmerkingen	Vondsten: spijkers

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		>34
Ulna		
Radius		
Femur		48,5
Tibia		
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	176,8 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening

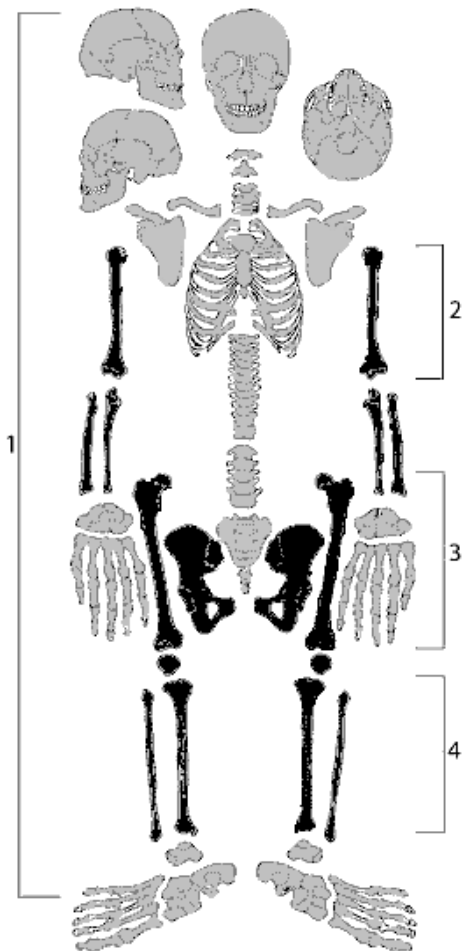


■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1014
Skeletnummer	18
Vondstnummer(s)	109
Verstoring ja/nee	Nee
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, armen langs het lichaam, oriëntatie hoofd-voeten: O-W.
Positie en oriëntatie schedel	Op de linkerzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Vrijwel
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	Vrouw?
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	Endocraniële depressies, gebitspathologie ((tandhals)cariës)
Opmerkingen	

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

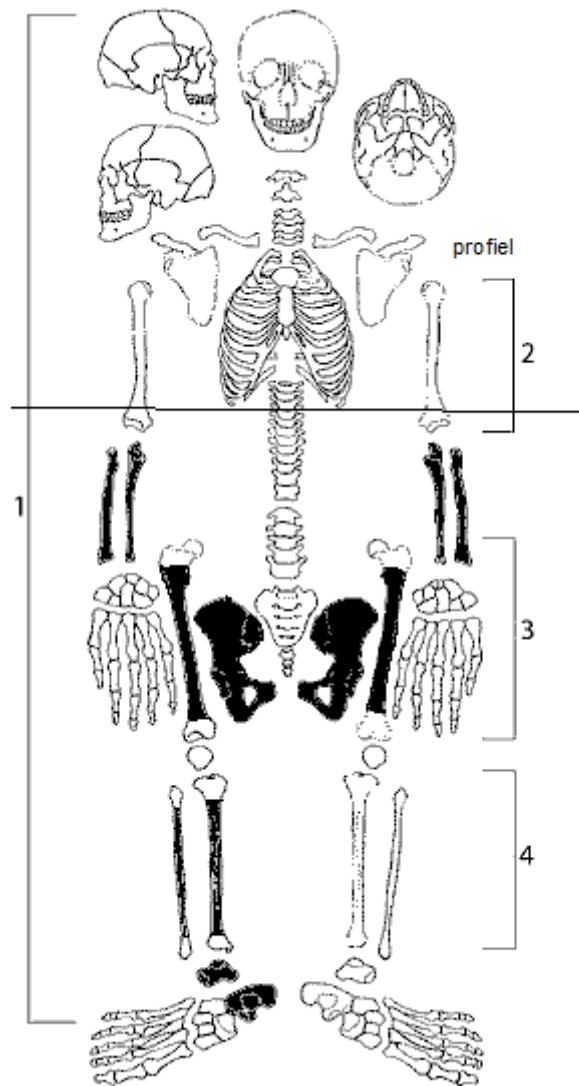
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	4
Spoornummer	1015
Skeletnummer	19
Vondstnummer(s)	91
Verstoring ja/nee	Ja, het linker onderbeen wordt verstoord door individu 22
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, armen op de buik, oriëntatie hoofdvoeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig-slecht. De ribben, handen, voeten, knieschijven en wervels zijn slecht bewaard gebleven.
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	-
Opmerkingen	Het bovenlichaam ligt in het profiel

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur	42	
Tibia	32	
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	161,4 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)	157,8 +/- 3,72	

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

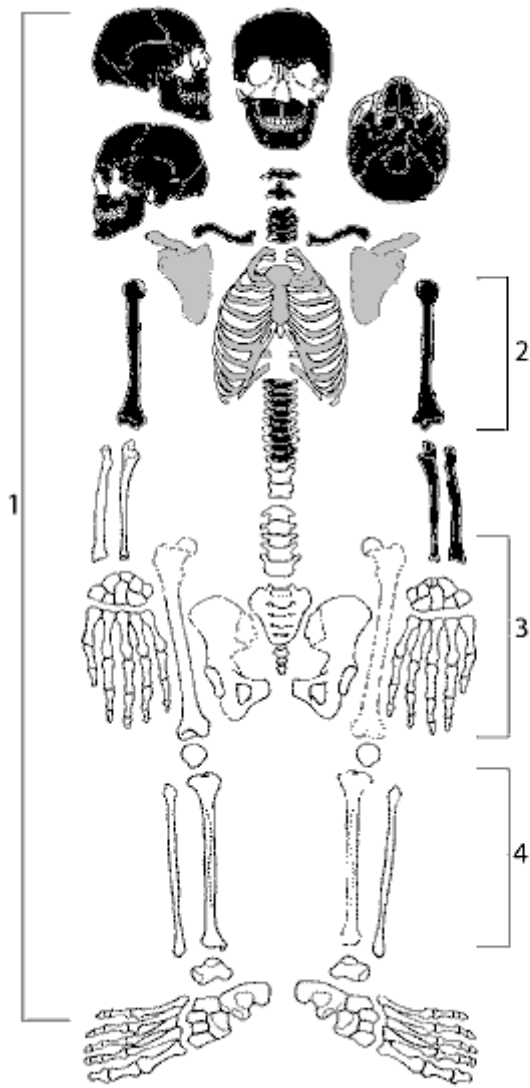
Veldterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	2
Spoornummer	1020
Skeletnummer	20
Vondstnummer(s)	123
Verstoring ja/nee	Ja. Een ander individu ligt in oost-westelijke richting door het bekken heen.
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, armen langs het lichaam, oriëntatie hoofd-voeten: ZO-NW
Positie en oriëntatie schedel	Op de rechterzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Ja
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	Man?
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	(oud)volwassen
Pathologie	<i>Smorl's nodes</i> thoracale wervels, gebitspathologie (AM verloren elementen, ernstige slijtage), endocraniële depressies, deuk in de schedel langs de sagittale schedelnaad.
Opmerkingen	Vondsten: spijkers

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		33,3
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia		
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	173,0 +/- 4,05	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

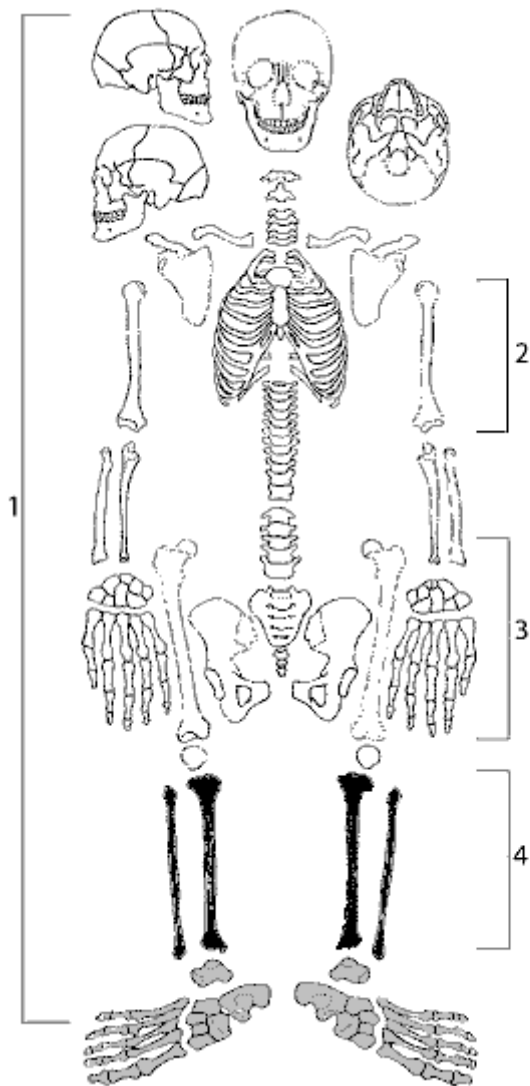
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1017
Skeletnummer	21
Vondstnummer(s)	96
Verstoring ja/nee	Ja
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Ja
Conservering goed/matig/slecht	Goed
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Kind, ca 9 jaar.
Pathologie	
Opmerkingen	Het botmateriaal hoort vermoedelijk bij individu 15.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus		
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia	26,4 (zonder epifysen)	
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)		
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening

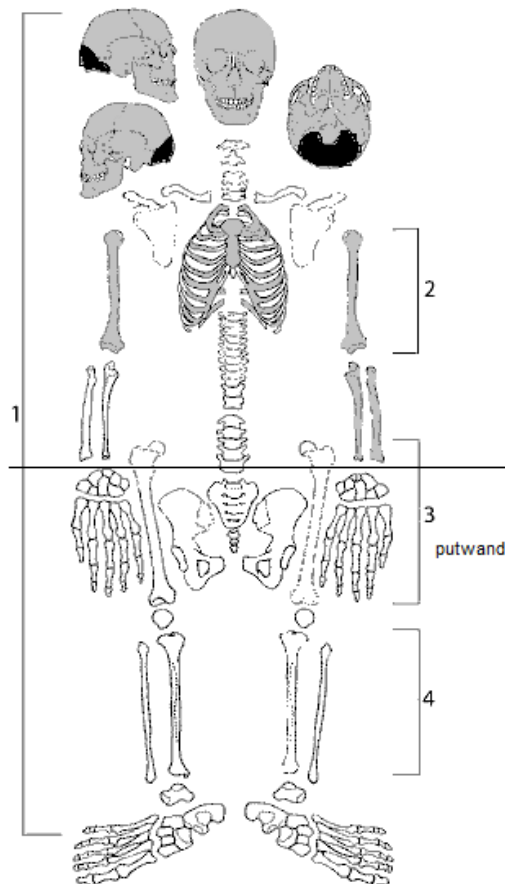


■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	3
Spoornummer	1019
Skeletnummer	22
Vondstnummer(s)	95
Verstoring ja/nee	Ja
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Slecht
Geslacht	Vrouw??
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	Gebitspathologie (AM verlies, ernstige calculus voor- en achterzijde ondertanden, 5 elementen met tandhals cariës), ontsteking aan de binnenzijde van de schedel (<i>pitting</i> op het occipitale bot).
Opmerkingen	Het onderlichaam ligt in de putwand. Individu 22 verstoort het linker onderbeen van individu 19.

Tekening

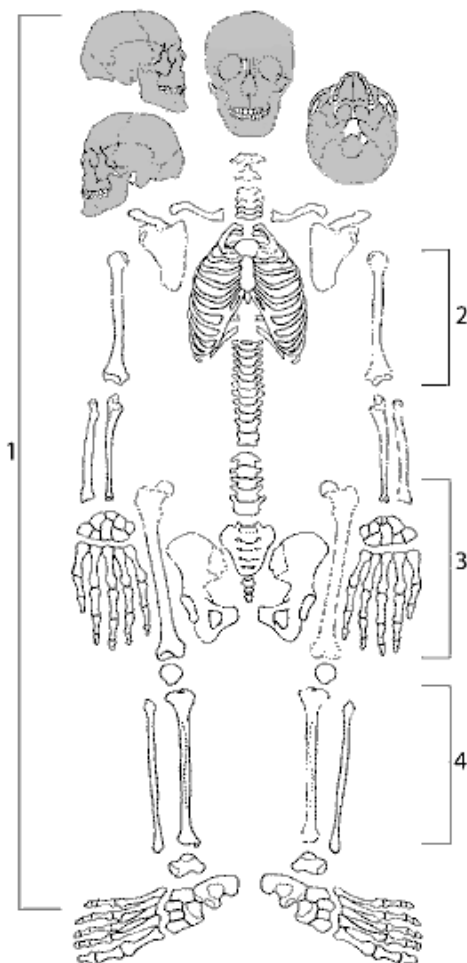


■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

Veldterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	4
Spoornummer	20
Skeletnummer	23
Vondstnummer(s)	Niet geborgen
Verstoring ja/nee	-
Articulatie ja/nee	-
Postitie en oriëntatie lichaam	Op de rug, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op de linkerzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Matig
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	
Opmerkingen	Alleen de schedel is blootgelegd, de botten zijn niet geborgen. De rest van het lichaam is mogelijk nog aanwezig in de grond.

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

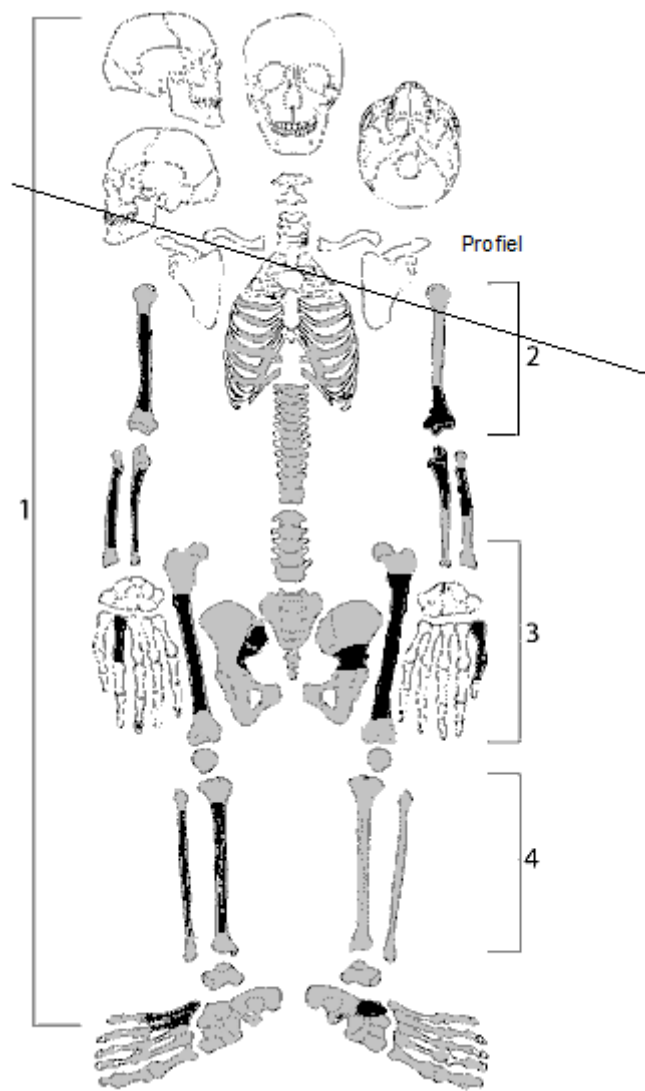
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	4
Spoornummer	1021
Skeletnummer	24
Vondstnummer(s)	117
Verstoring ja/nee	Nee
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, armen op de buik, oriëntatie hoofdvoeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	-
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Nee
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Slecht. De ribben zijn vergaan
Geslacht	-
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	De bovenbenen zijn krom naar buiten gebogen. Een lumbale wervel met een ingedeukt gewrichtsvlak.
Opmerkingen	Het hoofd zit nog in het profiel. Individu 24 ligt onder individu 19 en 22. Vondsten: kistnagels en aardewerk

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus	29	
Ulna		
Radius		
Femur	43	
Tibia	32	
Fibula		
Lengte in situ	142	
Lengte Trotter 1970 (man)	163,8 +/- 3,27	
Lengte T&G 1958 (vrouw)	160,3 +/- 3,72	

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

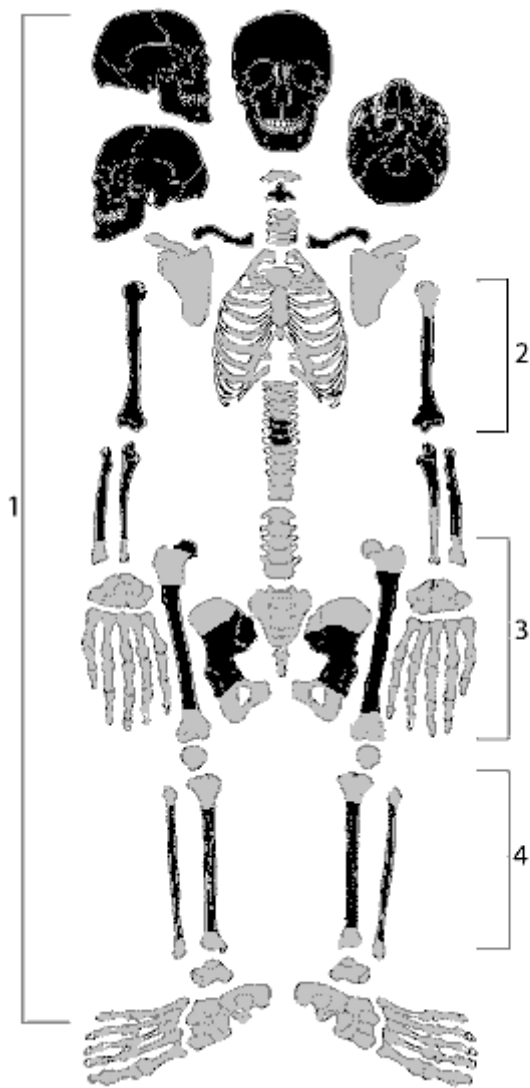
Veldbepredeterminatie inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	4
Spoornummer	1022
Skeletnummer	25
Vondstnummer(s)	115
Verstoring ja/nee	Nee
Articulatie ja/nee	Ja
Postitie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, armen op de buik, oriëntatie hoofdvoeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op de rechterzijde
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Ja
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Goed-matig
Geslacht	Man
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	Kruisschedel (<i>sutura metopica</i> (voorhoofdsschedelnaad) is nog open), endocraniële depressies, gebitspathologie (cariës, AM verloren elementen, ernstige calculus voor- en achterzijde onderstanden, <i>crowding</i> onderstanden).
Opmerkingen	Vondsten: kistnagels, metaal, aardewerk

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus	32,4	
Ulna		
Radius		
Femur		
Tibia		
Fibula		
Lengte in situ		
Lengte Trotter 1970 (man)	170,2 +/- 4,05	
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig

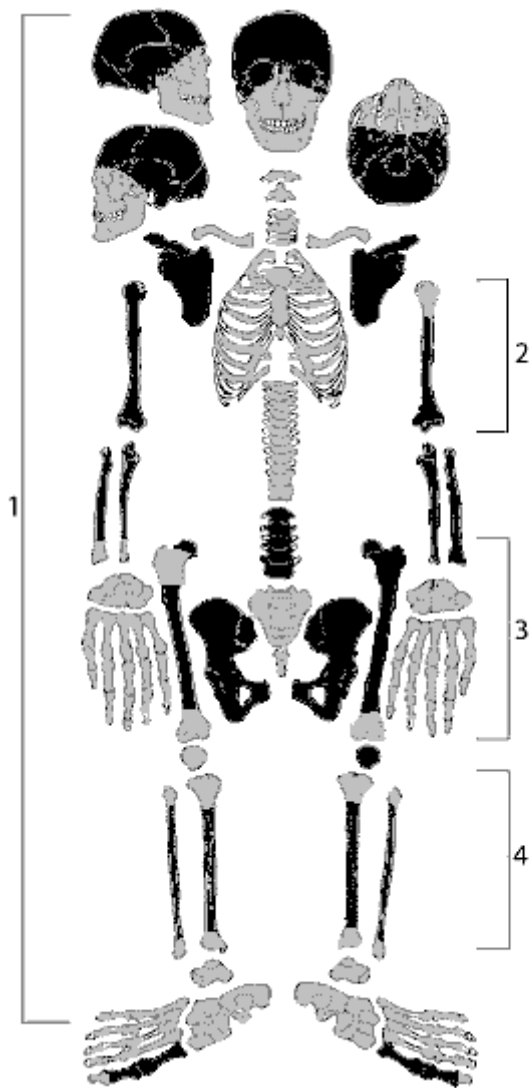
Veldbepinning inhumaties

Naam opgraving	Aarsele-Dorp
Putnummer	1
Vlak	4
Spoornummer	1023
Skeletnummer	26
Vondstnummer(s)	119
Verstoring ja/nee	Ja. Het linker bekken en bovenbeen liggen niet meer in anatomische positie, de schedel ligt gedraaid.
Articulatie ja/nee	Ja
Positie en oriëntatie lichaam	Gestrekt op de rug, handen op de buik, oriëntatie hoofd-voeten: O-W
Positie en oriëntatie schedel	Op het achterhoofd
Skeletmateriaal compleet ja/nee	Ja
Individuele botten compleet ja/nee	Nee
Conservering goed/matig/slecht	Goed-matig
Geslacht	Vrouw
Leeftijd kind/jongvolwassene/volwassene	Volwassen
Pathologie	<i>Cribra orbitalia</i> , endocraniële depressies, gebitspathologie (cariës)
Opmerkingen	Vondsten: glas. De lengte van de botten is in het veld gemeten. De humerus en tibia zijn verhoudingsgewijs veel langer dan de femur, waardoor de lengteberekening varieert van 172 tot 159 cm.

Metingen in cm

	rechts	links
Humerus	34	
Ulna		
Radius		
Femur		42
Tibia		37
Fibula		
Lengte in situ	163	
Lengte Trotter 1970 (man)		
Lengte T&G 1958 (vrouw)		

Tekening



■ = aanwezig ■ = gefragmenteerd/deels aanwezig